IOANNIS MEVRSI

GRÆCIA LVDIBVNDA.

Sive,

DE LVDIS GRÆCORVM,

Liber Singularis.

Accedit

DANIELIS SOVTERI

PALAMEDES,

Sive,

De Tabulâ Lusoriâ, Aleâ, & variis Ludis,

LIBRI TRES.

LVGD. BAT.
Ex Officinâ ELZEVIRIANA.
ANNO clↃ IↃ cxxv.

Viro Clarissimo,

PETRO SCRIVERIO,

Amico veteri, & præ-
ſtanti,

IOANNES MEVRSIVS S. D.

ITa comparatum eſt humanum ingenium, mi Scriveri, ut non minus ...dum interdum, & oblectamen... ...m aliquod, quam negotium, ...bi quærat. Neque viri vel gra... ...ſsimi, à Natura, aut Fortuna, ad ...s maximas ſevocati, tam ſevere ...am unquam exegere, quin & ...gas ſeriis ſuis, atque luſus, in... ...ponerent. Noſti hoc Horatia... ...m;

Quin, ubi ſe à vulgo, & ſcena, in
ſecreta remorant,

Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli,
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. ——

Et Augustus, Principum omnium optimus maximus, talis sese, tesserisque, lusitasse, profiteri non erubuit. Quippe non vigorem suum animus tueri potest, nisi se remittat etiam; plane ut arcus, qui, si tensum semper teneas, tandem rumpitur. Itaque ab omni ævo gens quæcunque, ordo, ætas, item sexus, ludos suos habuerunt. Et ex illis qui fuerunt inter Græcos usitati, dum Antiquitatem ceteram investigo, istos mihi observavi, & excerpsi. Ac nunc publici juris facio; nomini-

ue tuo inscribo. Est exiguum
tud quidem; sed defatigato ani-
no, ad recuperandas vires, oble-
catio quanquam exigua etiam
alet. Deinde, qualecunque de-
num est, amicitiæ nostræ veteris,
constantis amplius viginti an-
s, monumentum esse volui: à
no dolum malum abesse, ex ve-
re formula, affirmarem; nisi tu
ffectum meum longo usu sat
erspectum tibi haberes. Nec
ofecto, rei adeo sanctæ testes
VDOS dari, indignum putes; nam
illis maxime se prodit animus;
que fere in aperta hilaritate la-
bras habet, quas & plurimas,
facillime, inter occupationum
curarum sinuosa semper inve-
t. Bene vale, mi Scriveri; &,

cum respirare voles, Ludis istis te oblecta; meq; amare, ut soles, perge. Lugduni Batavorum, ad diem xiv Maij cIↃIↃ xxii.

BENIGNE LECTOR.

ECce tibi, DE LVDIS GRAE-
CORVM. Non hic tracto illos
ublicos, toto orbe celebratos, Olym-
ia, Pythia, Isthmia, Nemea; quo-
um spectandorum causa undiq; con-
urrebatur: sed privatos, & quos, ob-
ectandi sui, domi quisque agitabat.
Publicos illos, alij jam pertractarunt;
ed de istis, quae collegi, visum mihi
nunc vulgare, ut Antiquitatis par-
tem etiam istam illustrarem. His si
addas, quae jam ante quatuor annos
DE SALTATIONIBVS dedi, quae
& ipsae ludi quidam, universa eius ge-
neris veterum oblectamenta es habi-
turus. Velim autem sic opella tibi haec
placeat, ut antiquis ipsi ludi placue-
runt. Quod si impetro, mox alacrius
proditurae cum ATHENAE, tum

CECRO-

CECROPIA, & BIBLIOTHECA item ATTICA; quæ perfectæ, & ad prelum jam paratæ. Vale, ac me ama, placere tibi cupientem.

IOAN-

IOANNIS MEVRSI

DE

LVDORVM

Apud Græcos generibus varijs

Liber Singularis.

DE Græcorum ludis librum olim singularem Suetonius scripserat. Suidas testis. Τράγκυλλος, ὁ Σουητώνιος γραμματικὸς Ῥωμαῖος· ἔγραψε, Περὶ τῶν παρ' Ἕλλησι παιδιῶν, βιβλίον ἕν. Ioannes Tzetzes, Var. Hist. Chil. VI. cap. LXXXV.

Τράγκυλλος Σουητῖνος τὶς ἐν Παιδιαῖς Ἑλλήνων
Πολλὰς μὲν ἄλλας παιδιὰς καὶ συμποσίων λέγει.

Seruius, ad Æneid. v. *Vt ait Suetonius Tranquillus, lusus ipse, quem vulgo pyrrhicham appellant, Troia vocatur: cuius originem expressit in libro* DE PVERORVM LVSIBVS. Eustathius, ad Odyss. ά, citat semel, iterumque; verum sine Auctoris nomine, istis verbis. Ὁ τὰ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδιᾶς γράψας, διαφορὰν καὶ αὐτὸς εἰδὼς κύβων καὶ πεσσῶν, καὶ παλαιοτέραν εἰπὼν τὴν κυβευτικὴν παιδιὰν, &c. Et mox. Ὁ τὰ Περὶ τῆς καθ' Ἕλληνας παιδιᾶς γράψας. Vtinam hoc Opus, vt *De Cæsaribus, Grammaticis, & Rhetoribus,* ad manus nostras pervenisset; sed, cum illud interciderit, instaurare, quantum licet, mihi visum. Erat isthic,

ΑΓΚΟΤΥΛΗ.

Hesychius corrupta lectione in errorem inductus.

Hic, manibus à tergo vinctis, genu accipiebant. Hesychius, Ἀγκοτύλη. παιδιά τις, ἐν ᾗ, τὰς χεῖρας ὀπίσω περιπλέξαντες, δέχονται τὸ γόνυ. Apud alios non Ἀγκοτύλη, sed Ἐνκοτύλη, scribitur ludi huius nomen; quod rectius puto, & in mendosum codicem incidisse Hesychium. Ludus autem, vt rectius cognoscas, ita se habebat. Alter alterum, manibus in tergo vinctis, impositis in vola vtraque genu vtroque gestabat. Idem Hesychius alibi. Ἐν κοτύλῃ φέρειν. παιδιᾶς εἶδος. ὁ γὰρ φέρων τινὰ ἐν κοτύλῃ, ἐπειδὴ ὀπίσω τὰς χεῖρας· καὶ ὁ αἰρόμενος, ἐνετίθει τὰ γόνατα. καὶ οὕτως ἐβαστάζετο. Quique gestabatur, oculos gestantis tangens claudebat. Eustathius ad Iliad. ε. Καὶ παιδιά τις παίζεται, καλουμένη ἐν κοτύλῃ. περαίνεται δὲ οὕτως. περιαγαγὼν τις ὀπίσω τὼ χεῖρε, συμπλέκει τοὺς δακτύλους. ἕτερος δέ τις, εἰς τὰ κοιλώματα τῶν χειρῶν, ἅπερ εἰσὶ κοτύλαι, τὰ γόνατα ἐνθεὶς, καὶ οὕτως ἀναβαλὼν ἑαυτὸν, φέρεται ἔποχος, ἐπιλαβὼν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ φέροντος. εἶτα ἐν μέρει ὁ τέως φερόμενος, κατελθὼν, φέρει τὸν ἕτερον. Idem Eustathius ad eandem Iliada, extremo χ'. ex Pausaniæ Lexico Attico. Παυσανίας δὲ, ἱστορεῖ ὅτι παιδιά τις ἦν, καλουμένη Ἐν κοτύλῃ. ἐν ᾗ διαπλέξας τις ὀπίσω, καθὰ καὶ προδεδήλωται, τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν, ἐπεναυλίζετο τὸν ἀναιρούμενον. ὁ δ' ἐνθεὶς τὸ γόνυ ταῖς χερσὶ, καὶ περιλαβὼν τοῦ αἴροντος τὴν κεφαλὴν, ἢ τὸν τράχηλον, ἐβαστάζετο. ἐκλήθη δέ, φησιν, Ἐν κοτύλῃ· ἐπεὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς κοτύλη λέγεται. εἰς ὃ κοῖλον ἐνετίθει τὸ γόνυ ὁ βασταζόμενος. ἀλλαχοῦ δὲ γράφεται οὕτω. Ἐν κοτύλῃ, παιδιά τις, ὡς καὶ ἑτέρωθι γέγραπται, ἐν ᾗ κοιλάναντες χεῖρας, δέχονται τὰ γόνατα τῶν νενικηκότων οἱ νενικημένοι, καὶ βαστάζουσιν αὐτούς. Quæ verò illic ex auctore alio profert, cuius nomen non commemorat; sciendum est, Athenæum esse: cuius illa ipsa verba, lib. XI. Meminit huius ludi Tarrhæus, in Prouerbijs. Ἐν κοτύλῃ φέρειν· παιδιᾶς εἶδος. ὁ γὰρ φέρων τινὰ ἐν κοτύλῃ,

ἐπειδὴ

ἐποίει ὀπίσω τὰς χεῖρας· καὶ ὁ αἱρόμενος, ἐνετίθει τὸ γόνατα, καὶ οὕτως ἐβάσταζεν. Quæ totidem verbis etiam Zenobius, Cent. III. Prouerb. LX. Etiam Ἱππὰς, & Κυβησίνδα, dicebatur. Pollux lib. IX cap. VII. Ἡ μὲν ἐν κοτύλῃ (παιδιά,) ὁ μὲν, περιαγαγὼν τὼ χεῖρε εἰς τοὐπίσω, καὶ συνάψας· ὁ δὲ, κατὰ τὸ γόνυ ἐφιστάμενος, αὐτοῖς φέρεται, ἐπιλαβὼν ταῖν χεροῖν τὼ ὀφθαλμὼ τοῦ φέροντος. ταύτην καὶ Ἱππάδα, καὶ Κυβησίνδαν, καλοῦσι τὴν παιδιάν. Ita autem ab Atticis vocatus hic ludus, qui ab alijs Ἐφεδρισμὸς dicebatur, vt ex Hesychio infra doceo, vbi de illo ludo ago. Et, vt puto, Κοτυλισταὶ sunt appellati, qui hunc ludum ludere solerent, apud Iulianum in Misopogone. Καὶ δὴ τέλος ὡς ἐνεδέησεν ἐπὶ κοτυλίστου· τοῦτο δ' ὑμεῖς ἴστε πρὸς τοῦ ἔργου τὸ ὄνομα· καὶ τοῦτον ἐντεῦθεν ἐκάλει, πόθῳ, καὶ ἔρωτι, τῆς σεμνῆς παρ' ὑμῖν διαίτης. οἱ Κελτοὶ δὲ τὴν μὲν κοτυλιστὴν ἠγνόησαν· ἐδέξαντο γὰρ αὐτὸν αὐτίκα τὰ βασίλεια. τοὺς ὀρχηστὰς δὲ, ἐπιτραπέντας ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν τέχνην, εἴασαν, οἰόμενοι τοῖς νυμφολήπτοις αὐτοὺς ἐοικέναι.

Ἱππὰς. Κυβησίνδα. Ἐφεδρισμός. Κοτυλισταί.

ΑΓΧΙΑΛΛΟΣ.

Qualis fuerit, in incerto est. Meminit Balsamon, ad Conc. VI. Can. LI. Ἔοικε δὲ διὰ τὰ τῶν τοιούτων κανόνων ἐπιτίμια ἐπινοηθῆναι τὰ βασιλικὰ παίγνια, τὸν Κοντοπαίκτην δηλαδὴ, τὸν Μάρωνα, τὸν Ἀγχίαλλον. Ita scriptum in Palatino codice erat, quo sum vsus Heidelbergæ, cum illic agerem: at in Regio Gallicano, quem repræsentarunt nobis Parisienses, fuit, τὸν Ἀγχιαλέα.

ΑΓΧΟΝΗ.

Apud Thracas vsitabatur, in conuiuijs. Laqueum è sublimi loco adaptatum suspendebant, lapidemque subijciebant, qui facile circumverteretur, si quis insisteret. inde, quem sors tetigisset, falcem manu sua tenens, collum laqueo inserebat;

aliusque tunc accedens, lapide impulso, discedebat: qui pendebat, nisi ocius falce laqueum secuisset, strangulatus, moriebatur. morsque eius spectatoribus ludus tantum, & iocus, erat. Athenæus, lib. IV. Σέλευκος δὲ Θρᾳκῶν φησί τινας ἐν τοῖς συμποσίοις Ἀγχόνην παίζειν, βρόχον ἐξαρτήσαντας ἔκ τινος ὕψους στρογγύλον, ὑπὸ ὃν κατὰ κάθετον προστίθεσθαι λίθον εὐπερίτρεπτον τοῖς ἐπιβαίνουσι. διαλαγχάνειν οὖν αὐτοὺς, καὶ τὸν λαχόντα, ἔχοντα δρεπάνιον, ἐπιβαίνειν τῷ λίθῳ, καὶ τὸν τράχηλον εἰς τὸν βρόχον ἐνθεῖναι· παρερχόμενον δὲ ἄλλον, ἐγείρειν τὸν λίθον. καὶ ὁ κρεμάμενος, ἐπιτρέχοντος τοῦ λίθου, ἐὰν μὴ ταχὺ φθάσας ἀποτέμῃ τῷ δρεπάνῳ, τέθνηκε· καὶ οἱ ἄλλοι, γελῶσι· παιδιὰν ἔχοντες τὸν ἐκείνου θάνατον.

ΑΙΓΛΗ.

Suidas. Αἴγλη ἐστὶ καὶ παιδιά τις.

ΑΚΙΝΗΤΙΝΔΑ.

Certabant inter se, quis diutius sine motu in vestigio permaneret. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἀκινητίνδα, ἅμιλλαν τοῦ ἀκινήτου μένειν εἶχεν.

ΑΝΑΚΡΟΥΣΙΑ.

Pilæ ludus erat. Hesychius. Ἀνακρουσία. παιδιᾶς εἶδος, ἐπὶ σφαίρας.

ΑΠΟΔΙΔΡΑΣΚΙΝΔΑ.

Quidam in medio considebat, clausis oculis, aut ab altero compressis; interim alij diffugiebant. ad quos ille inquirendos cum surrexisset, hi certatim locum eius occupabant. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἀποδιδρασκίνδα. ὁ μὲν ἐν μέσῳ καταμύων κάθηται, ἢ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τις λαμβάνει. οἱ δὲ, ἀποδιδράσκουσι. διαναστάντες δὲ ἐπὶ τὴν ἐξερεύνησιν, ἔργον ἐστὶν ἑκάστῳ εἰς τὸν τόπον ἐκείνου φθάσαι.

ΑΠΟΡΡΑΞΙΣ.

In pilæ lusu dicebatur. Hesychius. Ἀπόῤῥαξιν. παιδιὰν διὰ σφαίρας. Erat nempe, cum pila, murum non tangens, rectà in terram incideret; & exultans repelleretur. Eustathius ad Odyss. θ'. Ὅτι δὲ ἡ ῥηθεῖσα οὐρανία, εἶδός ἐστι τῆς σφαίρας παιδιᾶς, δηλοῖ ὁ γράψας, ὅτι ταύτης ἡ μέν τις, ἐλέγετο οὐρανία· ἡ δὲ, ἀπόῤῥαξις. Et mox subiungit. Ἀπόῤῥαξις δὲ, ὅτ' ἂν τὴν σφαῖραν μὴ πρὸς τοῖχον, ἀλλὰ πρὸς ἔδαφος, σκληρῶς φασιν ἀράττωσιν, ὥστε ἀποκρουομένην ἅλλεσθαι πάλιν. Oportebat autem eum, qui repellebat exultantem pilam, ostendere, ac denotare, locum, vbi exultasset: tum & quoties exultasset, numeratum. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τῆς σφαίρας παιδιὰ ὀνόματα εἶχεν, ἐπίσκυρος, φενίνδα, ἀπόῤῥαξις. Deinde non multo post. Ἡ δὲ ἀπόῤῥαξις. ἔδει τὴν σφαῖραν εὐτόνως πρὸς τὸ ἔδαφος ῥήξαντα, ὑποδεξάμενον τὸ πήδημα τῆς σφαίρας, τῇ χειρὶ πάλιν ἀντιπέμψαι. καὶ τὸ πλῆθος τῶν πηδημάτων ἠριθμεῖτο.

ΑΡΠΑΣΤΟΝ.

Vide infra, in Ἐφετίνδα.

ΑΡΤΙΑΖΕΙΝ.

Suidas. Ἀρτιάζειν. τὸ παίζειν, Ἄρτια ἢ περιττά. Nempe ludentes sumptis in manu talis, fabis, nucibus, amygdalis, interdum etiam nummis, interrogantes alterum diuinare iubebant; Ἄρτια, ἢ Περιττά. paria nempe, an imparia, haberent. Pollux lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ Ἀρτιάζειν, ἐν ἀστραγάλων πλήθει, κεκρυμμένων ὑπὸ ταῖν χεροῖν, μαντείαν εἶχεν τῶν ἀρτίων καὶ τῶν περιττῶν. ταὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ κυάμοις, ἢ καρύοις τε, καὶ ἀμυγδάλαις, καὶ ἀργυρίῳ πράττειν ἠξίουν, εἰ πιστὸς Ἀριστοφάνης, ἐν τῷ Πλούτῳ λέγων·

Ἄρτια, ἢ Περιττά.

Στατῆρσιν οἱ θεράποντες ἀρτιάζομεν.

Qui Ariſtophanis locus exſtat Pluti Act. IV. Sc. I. Notatque ad eum Scholiaſtes. Ἀρτιάζομεν, ἤγουν παίζομεν, ἄρτια ἢ περιττά. Meminit Plato, Lyſide. Εἰσελθόντες δὲ, κατελάβομεν αὐτόθι τεθυκότας τε τοὺς παῖδας, καὶ τὰ περὶ τὰ ἱερεῖα σχεδόν τι ἤδη πεποιημένα· ἀστραγαλίζοντάς τε δὴ καὶ κεκοσμημένους ἅπαντας. οἱ μὲν πολλοὶ, ἐν τῇ αὐλῇ ἔπαιζον ἔξω· οἱ δέ τινες, τοῦ ἀποδυτηρίου ἐν γωνίᾳ ἠρτίαζον ἀστραγάλοις παμπόλλοις, ἐκ φορμίσκων τινῶν προαιρούμενοι. Quem locum reſpexit Pollux, lib. IX. cap. VII. Καὶ μὴν καὶ ἁρπάζειν ἀστραγάλους, ἐκ φορμίσκων καταιρουμένους, ἐν τῷ ἀποδυτηρίῳ τοὺς παῖδας ὁ Πλάτων ἔφη. Sed corrupta illic verba ſic reſtituo. Καὶ μὴν καὶ ἀρτιάζειν ἀστραγάλοις, ἐκ φ. κ. Ariſtoteles, Rhet. lib. III. cap. V. Τύχοι γὰρ ἄν τις ἐν τοῖς ἀρτιασμοῖς, ἄρτια ἢ περισσὰ εἰπὼν μᾶλλον, ἢ πόσα ἔχει. Et Suetonius Auguſto, cap. LXXI. *Si vellent inter ſe inter cœnam vel talis, vel* PAR IMPAR *ludere.* Horatius, lib. II. Sat. III.

Ludere PAR IMPAR, *equitare in arundine longa.*

Pollux emendatus.

ΑΣΚΩΛΙΑΣΜΟΣ.

Vno pede ſaltabant. Heſychius. Ἀσκωλιάζοντες, ἐφ' ἑνὸς ποδὸς ἀλλόμενοι. Euſtathius ad Odiſſ. κ'. Παρὰ τοῖς ὕστερον Ἀσκωλιάζειν ἑρμηνεύεται, τὸ ἑνὶ ποδὶ ἅλλεσθαι. Vno pede ſublato, altero ſolo ſaltare oportebat; ac certamen erat, quis longius ſaltaret, & frequentius: quique plures ſaltus feciſſet, is vincebat. interdum etiam is qui vno pede ſaltabat, alios, vtroque fugientes, inſequebatur; donec aliquem ex ijs aſſecutus eſſet. Pollux lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ ἀσκωλιασμὸς, τοῦ ἑτέρου ποδὸς αἰωρουμένου, κατὰ μόνου τοῦ ἑτέρου πηδᾶν ἐποίει, ὅπερ ἀσκωλιάζειν ὠνόμαζον. ἤτοι εἰς μῆκος ἐνήλλαντο· ἢ ὁ μὲν ἐδίωκεν οὕτως, οἱ δ' ὑπέφευγον, ἐπ' ἀμφοῖν θέοντες, ἕως τινὸς τῷ φερομένῳ ποδὶ ὁ διώκων δυνηθῇ τυχεῖν. ἢ καὶ στάντες ἐπήδων, ἀριθμοῦντες τὰ πηδήματα·

προσέκειτο γὰρ τῷ πλήθει τὸ νικᾶν. Interdum insiliebant etiam in vtrem vnctum, vino plenum, in festo Bacchi. Aristophanis Scholiastes Pluto. Ἀσκώλια, ἑορτὴ Διονύσου. ἀσκὸν γὰρ οἴνου πληροῦντες, ἐνὶ ποδὶ τούτων ἐπήδων. καὶ ὁ πηδήσας, ἆθλον εἶχε τὸν οἶνον. Eustathius, loco iam citato. Καὶ τὸ ἀσκωλιάζειν, ὅπερ ἐστὶ κατὰ κυβιστίαν μὲν, ἐν ἀσκῷ λιάζειν. ὃ πεφυσημένῳ ἐμπηδῶντες οἱ βουλόμενοι ἔν τινι ἑορτῇ οὐκ ἀμφοῖν ποδοῖν, ἀλλ' ἐνὶ, καὶ ὡς εἰκὸς, οὐκ εὐστοχοῦντες, ἀλλά πως καὶ καταπίπτοντες, ὑπεκίνουν γέλωτα τοῖς θεωμένοις. Vide quæ notata mihi præterea Græciæ Feriatæ lib. I. in Ἀσκώλια.

ΑΣΤΡΑΓΑΛΙΣΜΟΣ.

Talorum lusus, de quo alij iam dixerunt, sed de iactuum nominibus verbum planè nullum fecerunt. Itaque addo. Erant illi numero triginta quinque, varie dicti, vel à dijs deabusve, vel heroibus, vel viris claris, vel etiam scortis, alijsve quibusdam rebus. Eustathius, ad Iliad. ψ'. Ἦσαν δέ, φασιν, αἱ πᾶσαι πτώσεις τῶν ἀστραγάλων, παραλαμβανομένων ὡς ἔθος, πέντε καὶ τριάκοντα. ὧν αἱ μὲν, θεῶν ἐπώνυμοι· αἱ δὲ, ἡρώων· αἱ δὲ, ἐνδόξων ἀνδρῶν· αἱ δὲ, ἑταιρίδων· αἱ δὲ, ἀπό τινων συμβεβηκότων κατὰ ἡμᾶς, ἢ γελοίων, προσηγορεύοντο. Et ad Odyss. α. Τῶν κατὰ τοὺς ἀστραγάλους πτώσεων, αἱ μὲν, θεῶν εἰσιν ἐπώνυμοι· αἱ δὲ, ἡρώων· αἱ δὲ, βασιλέων· αἱ δὲ, ἐνδόξων ἀνδρῶν· αἱ δὲ, ἑταιρίδων. In his fuit, ΑΦΡΟΔΙΤΗ. Ita dicebatur iactus, quo tali omnes diuerso aspectu cecidissent. Lucianus, in Amoribus. Ἐπεὶ δ' οὖν δὲ καὶ μικρὸν τοῦ πάθους ἑαυτὸν ἀποβουκολήσειν θελήσειε, προσειπὼν, τῇ δὲ τραπέζῃ τέσσαρας ἀστραγάλους Λυβικῆς δορκὸς ἀπαριθμήσας, διεπέττευε τὴν ἐλπίδα. καὶ βαλὼν μὲν ἐπὶ σκοποῦ, μάλιστα δ' εἴ ποτε τὴν θεὸν αὐτὴν (τὴν Ἀφροδίτην) εὐβολήσειε, μηδενὸς ἀστραγάλου πεσόντος ἴσῳ σχήματι, προσεκύνει, τῆς ἐπιθυμίας τεύξεσθαι νομίζων. Suetonius, in Augusto, cap. LXXI.

In singulos talos singulos denarios conferebat; quos tollebat vniuersos, qui VENEREM *iecerat.* Hunc iactum qui iecisset, rex conuiuij fiebat. Horatius, lib. II. Od. VII.

—————quem VENVS *arbitrum*
Dabit bibendi.—————

Inde *Basilicus* dicitur Plauto, in Curculione, Act. II. Sc. III.

Talos arripio, inuoco almam meam nutricem Herculem;
Iacto basilicum.—————

Iaciebatur autem quatuor talis. Cicero, De diuinat. lib. I. *Quatuor tali iacti casu Venereum efficiunt. num etiam centum Venereos, si quadringentes talos ieceris, casu futuros putas?* Et mox iterum, lib. II. *Dixisti multa de casu; vt Venereum iaci casu posse, quatuor talis iactis: quadringentis, centum Venereos non posse casu consistere.* Designatur à Martiale, lib. XIV. epigr. XII.

Cum steterit nullus vultu tibi talus eodem,
Munera me dices magna dedisse tibi.

ΒΕΡΟΝΙΚΗΣ ΠΛΟΚΑΜΟΣ. Hesychius. Βερονίκης πλόκαμος. τοῦτον κατηστερίσθαι φησὶ Κόνων. καὶ βόλος δέ τις ἀστραγάλων οὕτω καλεῖται. ΓΡΑΥΣ. Hesychius. Γραῦς. τὸ συναγόμενον, καὶ ἐπιπηγνύμενον ἐπάνω, ὅταν γάλα ἕψηται, ἢ τι τοιοῦτον ὑγρόν. καὶ ἡ ἐν τοῖς χείλεσι τῶν ποταμῶν γραμμή, καὶ βόλος τις ἀστραγάλων. ΔΑΡΕΙΟΣ. Hesychius. Δαρεῖος. ὑπὸ Περσῶν, ὁ φρόνιμος· ὑπὸ δὲ Φρυγῶν, Ἕκτωρ. καὶ ἀστραγάλων δέ τινων βόλος οὕτω καλεῖται. ΔΙΚΕΝΤΡΩΝ. Hesychius. Δικέντρων. βόλος τις ἀστραγάλων οὕτως ἐκαλεῖτο. ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ. Eustathius, ad Iliados Ψ, vbi de talorum iactibus. Ἑτέρα δὲ (πτῶσις) ἐκαλεῖτο Εὐριπίδης· ἡ δηλαδὴ σημαίνουσα τὰ τεσσαράκοντα· ἐπειδὴ δοκεῖ ὁ Εὐριπίδης γενέσθαι εἷς τῶν ἐν Ἀθήναις τεσσαράκοντα πρεσβυτῶν, μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα. Meminitque iterum, ad Odyss.

Odyss. ά. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἐπὶ δὲ τοῖς τεσσαράκοντα, τοῖς μετὰ τοὺς τριάκοντα προσοῦσιν Ἀθήνησι, συνῆρξεν Εὐριπίδης· εἶτα, εἰς τετταράκοντα τὸν ἀριθμὸν συνήθροιζεν ἀστραγάλων βολή, τὸν ἀριθμὸν τοῦτον Εὐριπίδην ὠνόμαζον. ΚΩΟΣ, & ΧΙΟΣ; quorum ille ſenio erat, hic vnio. Heſychius. Κῷος Χῖος. ὁ Κῷος ἀστράγαλος, ὁ ἕξ. ὁ μὲν γὰρ Χῖος, ἐδύνατο ἕν· ὁ δὲ Κῷος, ἕξ. Pollux, lib. IX. cap. VII. Οἱ δὲ πλείους τὸν μὲν ἑξίτην, Κῷον· τὸν δὲ κυῖα, Χῖον καλεῖσθαι λέγουσι. Meminit Ariſtoteles, Hiſt. Anim. lib. II. cap. I. Καὶ τὰ μὲν Κῷα, ἐν τοῖς ἐστραμμένα πρὸς ἄλληλα· τὰ δὲ Χῖα καλούμενα, ἔξω. Iterum De Cælo, lib. II. cap. XII. Μυρίους ἀστραγάλους Χίους βαλεῖν, ἀμήχανον. Ad quæ verba ita Simplicius. Ὅπερ ἐστὶ δυσκολώτατον, οἷον, μυρίους ἀστραγάλους Χίους ἀστραγαλίζοντα βαλεῖν, ἢ Κώους. γράφεται δὲ καὶ οὕτως, ὡς μεγάλων ἀστραγάλων ἐν ἀμφοῖν ταῖν νήσοιν γινομένων. Videndus etiam Zenobius, Cent. IV. Proverb. LXXIV. Tarrhæus, in Collectaneis; & Suidas. ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ. Pollux, lib. IX. cap. VII. Καὶ μὴν καὶ Στησίχορος ἐκαλεῖτο τις παρ' ἀστραγαλίζουσιν ἀριθμὸς, ὃς ἐδήλου τὰ ὀκτώ. τὸν γὰρ ἐν Ἱμέρᾳ τοῦ ποιητοῦ τάφον, ἐξ ὀκτὼ πάντων συντεθέντα, πεποιηκέναι τὴν ΑΠΑΝΤΑ ΟΚΤΩ φασὶ παροιμίαν. Euſtathius, ad Iliad. ψ. Ἦσαν δέ, φασιν, αἱ πᾶσαι πτώσεις τῶν ἀστραγάλων, παραλαμβανομένων ὡς ἔθος, πέντε καὶ τριάκοντα· ἐλέγετο δέ τις ἐν αὐταῖς καὶ Στησίχορος, ὁ τὴν ὀκτάδα δηλαδὴ σημαίνων, ἐπεὶ ὁ ἐν Ἱμέρᾳ τῇ Σικελικῇ τάφος τοῦδε τοῦ μελοποιοῦ ἐξ ὀκτὼ γωνιῶν συνέκειτο. Eiuſdem ludi, vt exiſtimo, erat ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Heſychius. Ἀλέξανδρος, ὄνομα βόλου. ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ. Heſychius. Ἀντίγονος. βόλος τις οὕτως ἐκαλεῖτο. Agathias, in Epigrammate.

Δίζυγες Ἀντίγονον δεδοκημένον· ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ
Ἴσος ἔμιμνε τύπος πεντεπικαιδεκάτῳ.

Erant alij, cum aleæ teſſeræve ludo communes; de quibus vide infra, in Κυβείᾳ.

ΑΦΕΝΤΙΝΔΑ.

Testulam in circum abijcientes, ita iactum moderari oportebat, vt intra eum illa subsisteret. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἀφεντίνδα, ὡς ἐστὶν εἰκάζειν, ὄστρακον ἀφέντα εἰς κύκλον, ἐχρῆν συμμετρήσασθαι, ὡς ἐντὸς τοῦ κύκλου στῇ. Idem talo fiebat in eo ludo, qui Ὤμιλλα dicebatur. Vide infra.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Vide in Ἀγχίαλλος.

ΒΑΣΙΛΙΝΔΑ.

Suidas. Βασιλίνδα. εἶδος παιδιᾶς. Eustathius ad Odijss. α. Βασιλίνδα. παιδιά τις, βασιλέας τινὰς ἀποδεικνύουσα. Hesychius. Βασιλίνδα. παιδιᾶς εἶδος, ἣ βασιλέας καὶ στρατιώτας ἀπομιμούμενοι ἐχρῶντο. Quidam hic sorte rex fiebat, qui imperabat cæteris facienda. Pollux, lib. IX. cap. VII. Βασιλίνδα μὲν οὖν ἐστιν, ὅταν διακληρωθέντες, ὁ μὲν βασιλεύς, προστάττῃ τὸ πρακτέον· ὁ δὲ ὑπηρέτης εἶναι λαχών, πανταχόθεν ἀπεκπονῇ. Respexit Dion Chrysostomus De regno, Orat. IV. Οὐδὲ γὰρ τῶν παίδων ὁ νικήσας, ὅταν παίζωσιν, ὡς αὐτοί φασι, βασιλέα, τῷ ὄντι βασιλεύς ἐστιν. Et Ioannes Chrysostomus, De Vtil. Lect. Script. Ἵνα μάθῃς τὸ μέσον τῶν παιδίων, τῶν παιζόντων ἀρχάς· καὶ τῶν ἀρχῶν, τῶν ἐχόντων τὰς ἀρχάς.

ΒΟΛΓΩΝ ΠΑΙΓΝΙΟΝ.

Bulgæ lusus, etiam hodie vsitatus. Anonymus De Arte Persica. Δηλοῖ δὲ καὶ παίγνια Βόλγων, καὶ ζατρικίων, ἀγάπας γυναικῶν, καὶ παιδίων ἀῤῥένων.

ΓΡΑΜ-

ΓΡΑΜΜΑΙ, & ΓΡΑΜΜΙΣΜΟΣ.

Vide infra Διαγραμμισμός.

ΓΩΝΟΣ.

In palæſtra vſitabatur, Heſychius. Γῶνος, γυνὸς εἶδος, καὶ παιδιά τις παλαιστρική.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΙΣΜΟΣ.

Ludebatur ſexaginta calculis, partim albis, partim nigris; & Γραμμαὶ quoque dicebantur. Heſychius. Διαγραμμισμός. παιδιά τις ἑξήκοντα ψήφων λευκῶν, καὶ μελαινῶν, ἐν χώραις ἑλκομένων. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ Γραμμὰς ἐκάλουν, Etiam Γραμμισμός. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἐγγὺς δέ ἐστι ταύτῃ τῇ παιδιᾷ καὶ ὁ Γραμμισμὸς, καὶ τὸ Διαγραμμίζειν· ἣν ἔνιοι παιδιὰν καὶ Γραμμὰς ἐκάλουν. Euſtathius ad Iliad. ζ. Δοκεῖ δὲ καὶ παρὰ τὸ γράμμα καὶ ῥῆμα εἶναι Γραμμίζειν· ἀφ' οὗ παιδιά τις, ὁ Διαγραμμισμός. ἐγίνετο δέ, φασιν, αὕτη κυβείας οὖσα εἶδος, διὰ τῶν ἐν πλινθίοις ψήφων ἑξήκοντα, λευκῶν τε ἅμα καὶ μελαινῶν. χρῆσις τοῦ παιγνίου τοῦδε παρὰ Φιλήμονι ἐν τῷ, Γραμμαί.

Μεθύει, διαγραμμίζει, κυβεύει.----

ΔΙΑΛΑΟΣ.

Heſychius. Διαλαός. οἱ μὲν, ἐπιμυλίδιον δαίμονα· ἄλλοι δέ, παιδιᾶς εἶδος, ἐν ᾗ διαλέγουσι τὰς ψήφους.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ.

In eo pars vna ſingulos alterius partis ad ſe attrahere conabatur. ac ludebatur etiam in palæſtris. Pollux

Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ Διελκυστίνδα, παίζεται μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν ταῖς παλαίστραις. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ἀλλαχόθι. δύο δὲ μοῖραι παίδων εἰσὶν, ἕλκουσι τοὺς ἑτέρους οἱ ἕτεροι, ἕως ἂν καθ' ἕνα κρατοῦντες. In palæstris lusitari consueuisse, etiam Hesychius tradit. Διελκυστίνδα. παιδιά τις οὕτω καλεῖται ὑπὸ τῶν παίδων ἐν τῇ παλαίστρᾳ.

ΕΝΚΟΤΥΛΗ.

Vide supra, in Ἀγκοτύλη.

ΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ.

Trabs figebatur, viri magnitudine, in medio perforata, vbi funis traijciebatur; quo suspensi vtrinque duo iuuenes, tergo inter se obuerso, in altum trahere alter alterum nitebantur. Eius pars Σκαπέρδα erat. Eustathius ad Iliad. ς'. Ἡ Ἑλκυστίνδα λεγομένη παιδιά. ἧς μέρος, καὶ τὸ, Σκαπέρδαν ἕλκειν. ὅπερ τοιοῦτόν φασιν εἶναι. δοκὸς ἀνδρομήκης ἵσταται τετρημένη κατὰ μέσον. διήρτηται δὲ δι' αὐτῆς σχοινίον τι, οὗ ἑκατέρωθεν ἐξημμένοι δύο νεανίσκοι, ἀνθεῖλκον, ἐντρέψαντες ἀλλήλοις τὰ νῶτα. ὁ δὲ βιασάμενος, καὶ περιαγαγὼν ἄνω τῆς δοκοῦ, ἐνίκα τὸν ἕτερον. Dixi ex Eustathij verbis, Σκαπέρδαν eius partem esse; ac Σκαπέρδας nomine describit Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ Σκαπέρδα. δοκὸν ἐν μέσῳ τρυπήσαντες καταπηγνύουσι. διὰ δὲ τοῦ τρυπήματος διήρτηται σχοινίον, οὗ ἑκατέρωθεν εἷς δέδεται, οὐ πρὸς τὴν δοκὸν βλέπων, ἀλλ' ἀπεστραμμένος. ὁ δὲ τὸν ἕτερον πρὸς βίαν ἑλκύσας, ὥστ' ἀνωτάτω τῇ δοκῷ προσαγαγεῖν, νικᾶν οὗτος δοκεῖ. καὶ τοῦτο ΣΚΑΠΕΡΔΑΝ ΕΛΚΕΙΝ λέγουσιν. ἔσθ' ὅτε μέν τινες καὶ νῶτα προσθέντες ἀλλήλοις ἀνέλκουσιν ἑνὶ δεσμῷ δεθέντες. Fiebat autem Dionysiorum festo. Hesychius docet. Σκαπέρδα, ἐν τοῖς Διονυσίοις ἀγομένη, πηγνυμένης δοκοῦ ἀνδρομήκους, καὶ τετρη-

Σκαπέρδα.

μένης,

μένης, ἢ διήρτηται διὰ μέσου χοινίον. καὶ δύο οἱ ἀγωνιζόμενοι, ἀντίους ἀλλήλοις τοὺς νώτους ἔχοντες. Quia autem difficultas in altero protrahendo ſumma erat, inde factum, vt poſtea, quicquid difficile eſſet, Σκάπερδα diceretur. Euſtathius, loco jam citato. Ἐκ τούτου δὲ καὶ τὰ δυσχερῆ πάντα σκαπέρδαν ἔλεγον παροιμιακῶς, διὰ τὸ ἐπίπονον τῆς ὁλκῆς, καὶ ἀνθολκῆς. Neque hoc tantum; ſed & Σκαπέρδης dictus, qui vinceretur. Heſy- Σκαπ.
chius. Καὶ πᾶν τὸ δυσχερὲς, Σκάπερδα λέγεται· καὶ ὁ πέρδης. πάσχων, Σκαπέρδης.

ΕΜΒΑΛΛΕΚΥΛΛΗ.

Heſychius. Ἐμβαλλεκύλλη. οἱ αἰτοῦντες κατὰ παιδιὰν τὴν χεῖρά πως περιάγοντες, καὶ καλοῦντες, παρακαλοῦσιν ἐμβάλλειν.

ΕΜΠΟΔΙΖΕΙΝ.

Heſychius. Ἐμποδίζων. ἰσχάδας μασσώμενος. τοῦτο δέ φασιν εἰρῆσθαι ἐπὶ τοῦ μισθοῦ ταῖς μελίσσαις ἰσχάδας μασσωμένων. τοῦτο δέ φασί τινες εἶδος εἶναι παιδιᾶς.

ΕΞΑΓΩ ΧΩΛΟΝ ΤΡΑΓΙΣΚΙΟΝ.

Heſychius. Ἐξάγω χωλὸν τραγίσκιον. παιδιᾶς εἶδος παρὰ Ταραντίνοις.

ΕΞΕΧ' Ω ΦΙΛΕ ΗΛΙΕ.

Ita pueri plaudentes acclamabant ſoli, cum nube obſcuraretur. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ ΕΞΕΧ' Ω ΦΙΛΕ ΗΛΙΕ παιδιὰ, κρότον ἔχει τῶν παίδων, σὺν τῷ ἐπιβοήματι τούτῳ, ὁπόταν νέφος ἐπιδράμῃ τὸν θεόν. ὅθεν καὶ Στράττις ἐν Φοινίσσαις,

Εἶθ' ἥλιος μὲν πείθεται τοῖς παιδίοις,
Ὅταν λέγωσιν, ΕΞΕΧ' Ω ΦΙΛΕ ΗΛΙΕ.

Suidas.

Suidas. Ἐξέχειν τὸν ἥλιον. τὸ ἐπιτεταλκέναι. Ἔξεχ᾽ ὦ φίλε ἥλιε. κωλάβριον παροιμιῶδες, ὑπὸ τῶν παίδων λεγόμενον, ὅταν ἐπινέφῃ, ψύχους ὄντος. Ἀριστοφάνης Νήσοις.

Λέξεις ἄρ᾽ ὡς τὰ παιδί᾽ ΕΞΕΧ᾽ Ω ΦΙΛΕ ΗΛΙΕ.-----

Eustathius ad Iliad. λ΄. Κωλάβριον οὖν τι παροιμιῶδες Αἴλιος Διονύσιός φησιν ὑπὸ παίδων λέγεσθαι, δηλοῦν ἐξέχειν, ὅ ἐστιν ἐπιτεταλκέναι, τὸν ἥλιον. Deinde Aristophanis locum profert, è Νήσοις fabula, Suidæ citatum; sed omisso fabulæ nomine.

ΕΠΙΚΟΙΝΟΣ.

Vide in Ἐπίσκυρος.

ΕΠΙΣΚΥΡΟΣ.

Ἐπίκοινος. Ἐφηβική.

Erat inter pilæ ludos, & Ἐπίκοινος item, atque Ἐφηβική, dicebatur. Plene describit Pollux, sed verba sine mendo non sunt, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τῆς σφαίρας παιδιὰ, ὀνόματα εἶχεν, Ἐπίσκυρος, Φεννίδα, Ἀπόρραξις, Οὐρανία. καὶ ἡ μὲν Ἐπίσκυρος, καὶ Ἐφηβική, καὶ Ἐπίκοινος, ἐπίκλην ἔχει. παίζεται δὲ κατὰ πλῆθος, διαστάντων ἴσων πρὸς ἴσους, ἤτοι μέσην γραμμὴν ἄτρυπον ἐκλυσάντων, ἣν σκῦρον καλοῦσιν. ἐφ᾽ ἣν καταθέντες τὴν σφαῖραν, ἑτέρας δύο γραμμὰς κατόπιν ἑκατέρας τῆς τάξεως καταγράψαντες, τοὺς ὑπὲρ ἑτέρους οἱ προανελόμενοι ῥίπτουσιν. οἷς ἔργον ἦν ἐπιδράξασθαί τε τῆς σφαίρας φερομένης, καὶ ἐπιβάλλειν, ἕως ἂν οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους ἐπὶ τὴν ἑτέραν γραμμὴν ἀπώσωνται. Eustathius ad Odijss. θ΄. Ἐπίσκυρος δὲ, ἣ ἐχρῶντο οἱ παίζοντες (τῇ σφαίρᾳ) κατὰ πλήθη· καλουμένη διὰ τοῦτο καὶ Ἐπίκοινος. ἡ δ᾽ αὐτὴ καὶ Ἐφηβική. ὠνόμαστο δὲ Ἐπίσκυρος, ἐπειδὴ οἱ κατ᾽ αὐτὴν σφαιρίζοντες, ἐπὶ λατύπης ἑστῶτες, ἣν σκῦρον φαμὲν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ δεδήλωται, βολῇ ἀλλήλους ἐξεδίωκον. Emendandus est Hesychij locus. Ἐπίσκυρος. ὁ μετὰ πολλῶν σφαι-

Hesychij locus emendatus.

σφαιρισμός. Hodie editur, μ. πολλῶν σκαρισμός.

ΕΠΟΣΤΡΑΚΙΣΜΟΣ.

Hesychius. Ἐποστρακίζειν, ὀστράκοις παίζειν. Etymologici Auctor. Ἐποστρακίζειν. παιδιά τις, ἣν παίζουσιν οἱ παῖδες, ὄστρακα ἀφιέντες εἰς θάλασσαν. Quæ totidem verbis Suidas habet. Ita autem habebat ludus. Testulam marinam in aquam pueri inijciebant, ita vt resultaret subinde; isque, cuius testula plurimum resultasset, victor erat. Pollux lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ Ἐποστρακισμός. ὄστρακον τῶν θαλαττίων κατὰ τοῦ ὕδατος ἐπιπολῆς ἀφιᾶσιν, ἀριθμοῦντες αὐτοῦ τὰ περὶ τὸ καταδύναι πηδήματα ἐν τῇ ὑπὲρ τὸ ὕδωρ ἐπιδρομῇ. ἐκ γὰρ τοῦ πλήθους τῶν ἁλμάτων ἡ νίκη τοῦ βάλλοντι. Eustathius ad Iliad. σ'. Καὶ ὁ Ἐποστρακισμός. εἶδος δὲ οὗτος παιδιᾶς. καθ' ἣν φασιν ὀστράκια πλατέα ἐκτετριμμένα ὑπὸ θαλάσσης περιίενται κατὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ, καὶ ἐπιτρέχοντα ἐνίοτε πολλάκις, ἕως ἀτονήσαντα δύωσι κατὰ θαλάσσης, ἡδίστην ποιοῦνται πρόσοψιν. Est hunc lusum obseruare, plenissime descriptum, apud Minutium, in Octauio. *Cum ad id loci ventum est, vbi subducta nanicula, substratis roboribus, à terrena labe suspensa quiescebant; pueros videmus, certatim gestientes, testarum in mare iaculationibus ludere. Is lusus est, testam teretem, iactatione fluctuum leuigatam, legere de littore. eam testam, plano situ digitis comprehensam, inclinem ipsum, atque humilem, quantum potest, super vndas inrotare: vt illud iaculum vel dorsum maris raderet; vel enataret, dum leni impetu labitur; vel, summis fluctibus tonsis, emicaret, dum assiduo saltu subleuatur. is se in pueris victorem ferebat, cuius testula & procurreret longius, & frequentius exsiliret.*

ΕΣΒΟ-

ΕΣΒΟΘΥΝ.

Hesychius. Ἐσβοθύν. εἶδος παιδιᾶς Ταραντίνοις.

ΕΦΕΔΡΙΣΜΟΣ.

Lapidem ponebant satis longe remotum, qui
Δίορος. Δίορος dicebatur. ad hunc pilis, lapidibusve, iaculabantur, vt prosternerent. quique prostrauisset, is victor, ab altero, compressis oculis, gestabatur, donec ad eum vsque lapidem sine errore peruenisset. Pollux lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ Ἐφεδρισμός. λίθον καταστησάμενοι πόῤῥωθεν, αὐτοῦ στοχάζονται σφαίραις, ἢ λίθοις. ὁ δ' οὐκ ἀνατρέψας τὸν ἀνατρέψαντα φέρει, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπειλημμένος ὑπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ἀπλανῶς ἔλθοι ἐπὶ τὸν λίθον, ὃς καλεῖται δίορος. Hesychius dicit, eum ipsum ludum fuisse, qui ab Atticis Ἐν κοτύλῃ appellatus; de quo supra in Ἀγκοτύλῃ à me actum. Verba eius ecce ista. Ἐφεδρίζειν. παίζειν τὴν λεγομένην Ἐφεδρισμὸν παιδιάν. ὅταν περιαγαγὼν τὰς χεῖρας εἰς κατὰ νώτου, ἐκ τοῦ κατόπιν βαστάζῃ τὸν νικήσαντα. ταύτην δὲ τὴν παιδιὰν Ἀττικοὶ ΕΝ ΚΟΤΥΛΗ λέγουσιν. Ac victor,
Ἐφεδριστής. qui ita ab altero gestabatur, Ἐφεδριστὴρ dictus. Hesychius idem mox subiungit. Ἐφεδριστῆρας. τοὺς ἐπικαθημένους ἐν τῇ εἰρημένῃ παιδιᾷ.

ΕΦΕΤΙΝΔΑ.

Etymologici Auctor. Ἐφετίνδα, ὄνομα παιδιᾶς φενακικῆς. ὡς γὰρ Ἀριστοφάνης φησὶ, τὸ ὀστρακίνδα παρὰ τὸ ὄστρακον ἀναπλάσας, αἰνιττόμενος τὸν ἐξοστρακισμόν· οὕτω Κρατῖνος ἀνέπλασε τὸ Ἐφετίνδα, παρὰ τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις γινομένας ἐφέσεις. παρὰ οὖν τὴν ἔφεσιν, Ἐφετίνδα παιδιάν. Vbi obseruandum, quod dicat fuisse παιδιὰν φενακικήν. Nam alteri pilam ostendentes,

alteri mittebant. Hesychius. Ἐφελίνδα. εἶδος παιδιᾶς. ὅταν σφαῖραν ἄλλῃ προδείναντες, ἀλλαχῆ βάλλωσι. καὶ πεποίηται παρὰ τὸ φενακίζειν. Verum in etymo longe fallitur; quia etsi ludus iste φενακικὸς erat, tamen non ideo recte nomen datum traditur, παρὰ τὸ φενακίζειν. Rectius Etymologici Auctor παρὰ τὴν ἔφεσιν deriuat. De hoc pilæ lusu sunt isti Antiphanis Comici versus.

—σφαῖραν λαβὼν
Τῷ μὲν διδοὺς ἔχαιρε, τὸν δ' ἔφευγ' ἅμα,
Τοῦ δ' ἐξέκρουσε, τὸν δ' ἀνέστησεν πάλιν
Κλαγκτοῖσι φωναῖς.——

Eadem fuit, quæ Φεννὶς alias nuncupata. Eustathius ad Odyss. ζ. Σκοπητέον δὲ, εἴπερ ἡ κατὰ σφαῖραν αὕτη παιδιὰ, ἡ λεγομένη ἐφελίνδα ἐστί. τοιαύτη δὲ λέγεται παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ὅταν ἄλλῳ προδείξαντες τὴν σφαῖραν, ἄλλῳ ἐφιᾶσιν. ἡ δ' αὐτὴ καὶ φεννὶς ἐλέγετο. ἔστι γάρ φασι φεννὶς, παιδιὰ διὰ σφαίρας, ὁπηνίκα ἑτέρῳ προδεικνύντες, εἶτα ἄλλῳ ἀφιᾶσι τὴν σφαῖραν, ὥσπερ φενακίζοντες. Ac meminit τοῦ φεννίδος Hesychius. Φεννίς. εἶδος παιδιᾶς μετὰ σφαίρας. Suidas. Φεννίς. παιδιὰ διὰ σφαίρας. ὁπηνίκα ἑτέρῳ προδεικνύντες, εἶτα ἄνω ἀφιᾶσι τὴν σφαῖραν, ὥσπερ φενακίζοντες. Sed scribendum. εἶτα ἄλλῳ ἀφιᾶσι l. σ. Apud Pollucem φεννίδα scribitur, lib. IX. cap. VII. Ἡ περὶ σφαίρας παιδιὰ ὀνόματα εἶχεν, ἐπίσκυρος, φεννίδα, ἀπόῤῥαξις, οὐρανία. Et mox. Ἡ δὲ φεννίδα εἴρηται ἢ ἀπὸ Φεννίδος, τοῦ πρώτως εὑρόντος, ἢ ἀπὸ τοῦ φενακίζειν· ὅτι ἑτέρῳ προδείξαντες, ἑτέρῳ ἐπιβουσιν, ἐξαπατῶντες τὸν οἰόμενον. Sed φαινίδα ibi scribi in MS testatur Seberus, in Notis suis: vnde, transposita leuiter litera, φαινίνδα repono. Eustathius ad Odyss. θ. Ὅτι δὲ ἡ ῥηθεῖσα οὐρανία εἶδος ἦν τῆς διὰ σφαίρας παιδιᾶς, δηλοῖ ὁ γράψας, ὅτι ταύτης ἡ μέν τις, ἐλέγετο οὐρανία· ἡ δὲ, ἀπόῤῥαξις· ἡ δὲ, ἐπίσκυρος· ἡ δὲ, φαινίνδα. Deinde. Φαινίνδα δὲ, ὅταν ἑτέρῳ φασὶ τὴν σφαῖραν προδεικνύντες, ἑτέρῳ αὐτὴν ἐπιπέμπωσιν. ἣν καὶ ἐτυμολογοῦντες οἱ παλαιοὶ λέγουσι γίνεσθαι αὐτὴν ἴσως ἀπὸ τοῦ φενακί-

Φεννίς.

Suidas emendatus.

Pollux restitutus.

νακί-

γακίζειν, ὡ πάνυ ἀκριβῶς ὄντως ἐτυμολογήσαντες. Et mox. Ἡ εἰρημένη φαινίνδα, ἄφεσιν εἶχε, καὶ φυγήν. Athenæus, lib. I. Ἐκαλεῖτο δὲ φενίνδα, ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων. ὅ, τε εὑρετὴς αὐτοῦ, ὥς φησι Ἴόβας ὁ Μαυρούσιος, Φαινέστιος ὁ παιδοτρίβης. Vbi Athenæus non vult dicere, à voce ἀφέσεως nomen inditum; sed à fallaci abijciendæ pilæ modo; quod alteri mitterent, cum alteri velle viderentur: itaque φενίνδα dicta putata etiam per syncopen, quasi φενακίνδα, vt testatur Etymologus. itaque frustra in emendando Athenæi isto loco sese torquent viri magni. Ad Phænestium inuentorem quod attinet, eius meminit quoque Antiphanes.

Athenæi locus, frustra tentatus à doctis.

φαινίνδα παίζων ἦλθ' ἐς Φαινέστιου.

Etymologici Auctori Φενέστιος scribitur, sine diphthongo; quemadmodum & Φενίνδα, non Φαινίνδα. Ecce verba. Φεννίς. παιδιὰ διὰ σφαίρας γινομένη. ἔστι δὲ φενίνδα, ἀπὸ τῆς φενακίνδα, κατὰ συγκοπήν· ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων. ἢ ἀπὸ τοῦ φενακίζειν ἐν τῷ ῥίπτειν, δὲ μὴ ῥίπτειν ἐκεῖσε, ἀλλ' ἑτέρωσε. ἢ ἀπὸ Φενεστίου, τοῦ εὑρόντος αὐτήν. Apud Pollucem est, ἀπὸ Φεννίδου, τοῦ πρώτως εὑρόντος. Postea etiam Ἁρπαστὸν appellari cœpit. Obseruare est apud Athenæum, libro citato. Τὸ δὲ καλούμενον διὰ τῆς σφαίρας ἁρπαστὸν, Φαινίνδα ἐκαλεῖτο.

Ἁρπαστόν.

ΕΦΗΒΙΚΗ.

Vide Ἐπίσκυρος.

ΕΩΛΟΚΡΑΣΙΑ.

Adolescentes, vna cœnantes, & pernoctantes, peruigilio certabant. qui somno victi obdormiuissent, in hos mixturam cœnæ pridianæ effundebant. Suidas. Ἑωλοκρασία. τὸ χθιζὸν βρῶμα κυρίως. ἔθος ἦν τοῖς νέοις δειπνοῦσι, καταχεῖν τῶν κοιμωμένων τῶν ἑώλων δείπνων

δείπνων τοὺς ζωμοὺς, πρὸς τοιαύτην παιδιὰν κεκραμένους. Ioannes Tzetzes Chil. vi. cap. lxxxv.

Τράγκυλλος Συητῖνός τις ἐν παιδιαῖς Ἑλλήνων,
Πολλὰς μὲν ἄλλας παιδιὰς καὶ συμποσίων λέγει,
Ὧν συμποσίων μία μὲν ἡ ἑωλοκρασία.
Οἱ νέοι γὰρ κωμάζοντες τόποις ἀφωρισμένοις,
Περὶ ἑσπέραν τοὺς χοὰς καὶ τοὺς βίκους πλῆντες,
Ἔχαστος ἀνδριζόμενος ἔπινε τὸ οἰκεῖον.
Ὃς δὲ πιεῖν οὐκ ἴσχυσε τὸν ἑαυτοῦ χοέα,
Περιεχεῖτο ἔωθεν, τῶν συμποτῶν γελώντων.
Τὸ δ' ἑωλοκρασία μέν.———

Eustathius ad Odyss. β'. Τάχα ἂν καὶ διενυκτέρευσαν ἐν τῷ πότῳ, ἵνα καὶ ἑωλοκρασίαν ἔχοιεν· ἣν κατεσκεδάννυσαν φασὶ τῶν καταχοιμηθέντων οἱ διαπαννυχίσαντες ἐν τῷ πίνειν, χθιζὴν κρᾶσιν οὖσαν, ἤτοι λείψανον τοῦ χθὲς κρατῆρος, ὃ τῇ ὑστεραίᾳ τῶν μὴ κρατερῶν τοῦ πίνειν κατεχεῖτο. Hesychius. Ἑωλοκρασία. χθεσινὴ μέθη. ἕωλος κρᾶσις. ἣ παρ' Ἀθηναίοις κατεχεῖτο τοῖς παννυχίζουσι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι στέγειν τὸ παννυχίζειν.

ΖΑΤΡΙΚΙΟΝ.

Fuit is lusus, qui vulgo *Scacchia* nuncupatur. Certum inde est, quod ad militiam referat Achmes Onirocrit. cap. ccxli. Ὁ βασιλεὺς, ἢ μέγιστος, ἢ ἄρχων πολέμου, ἐὰν ἴδῃ ὅτι τὸ ζατρίκιον αὐτοῦ ἀπώλετο, ἢ ἐκλάσθη, ἢ ἐκλάπη, ἀπολέσει τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Iterum. Ἐὰν ἴδῃ ὅτι ζατρικίζει, (nam ζατρικίζειν dicebantur, qui ludebant.) τόπον πολέμου μετ' ἐχθρῶν συνεχῆ διαμηχανήσεται. Deinde. Ἐὰν ἴδῃ τις, ὅτι παίζων ζατρικίζει ἑτέρῳ γνωρίμῳ χάριν κέρδους, πρὸς ἀπεχθῶσιν ἀλλήλοις. Clarissime autem ex eo loco est animaduertere. Εἰ δὲ ἴδῃ, ὅτι παίζων ἔλαβε πλείονας τῶν τοῦ παιγνίου προσώπων, πλείονας δεσμώσει τῶν πολεμίων. Et Theocriti Scholiastes confirmat, qui regem in eo lusu nominat, ad Idyll. vi. Ἡ δὲ λέξις μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν παιζόντων τὸ ζατρικολέκ-

Ζατρικίζειν.

 τως

τως λεγόμενον ζατρίκιον. ἐκεῖνοι γὰρ, ὅταν πολλὰ ποιήσαντες οὐ δύνωνται ἑτέρως νικῆσαι τὸν ὅμοιον παίκτορα, κινοῦσι καὶ τὸν ἀπὸ γραμμῆς λίθον, τὸν οὕτω βασιλέα καλούμενον. Meminit quoque huius ludi Anonymus De Arte Persica. Δηλοῖ δὲ καὶ παίγνια βόλγων, καὶ ζατρικίων. Erat autem idem, quod veterum Πεττεία; de qua infra.

ΙΜΑΝΤΕΛΙΓΜΟΣ.

Duplex lorum inter se circumvoluebant; cui inserto paxillo, nisi is, soluto loro, obvolutus eo esset, is, qui inseruisset, vincebatur. Pollux lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ Ἱμαντελιγμὸς, διπλοῦ ἱμάντος λαβυρινθώδης τίς ἐστι περιστροφή. καθ' ἧς ἔδει καθέντα πατταλίον, τῆς διπλόης τυχεῖν. εἰ γὰρ μὴ λυθέντος ἐμπεριελίλλητο τοῦ ἱμάντος τὸ παττάλιον, ἡττῆτο ὁ καθείς. Idem lib. VII. cap. XXXIII. sect. X. inter τῆς κυβείας species ponit. Meminit Eustathius, ad Iliad. ξ'. Ὁ Ἱμαντελιγμὸς, ὅς ἐστι παιδιᾶς τινὸς εἶδος· ἤγουν διπλοῦ ἱμάντος σκολιά τις εἴλησις, ὥς φασιν οἱ παλαιοί.

ΙΠΠΑΣ.

Pollux, lib. IX. cap. VII. Καὶ Ἱππάδα, καὶ Κυβησίνδαν, καλοῦσι τὴν παιδιάν. Nempe datum inde nomen, quod alter, alterius humeris insidens, tanquam equo veheretur. Inde & Ἵππασι καθίζειν dicebant. Hesychius. Ἵππασι καθίζειν. ὅταν οἱ παῖδες ἐπὶ τῶν ὤμων περιϊόντων καθέζονται. Erat idem, aut similis, lusus, qui Ἀσκωλία appellabatur; de quo supra est videre.

ΙΠΠΙΚΗ.

Equestris ludus erat, cuius meminit Imperator in *L. Victum* I. Cod. de Aleatoribus. *Liceat vero exer-*

exerceri etiam hippice. Et mox, *l. Alearum* 3. eodem titulo. *Deinceps vero ordinet quinque ludos, Monobolon, Contomonobolon, Quintanum Contacem sine fibula, Perichyten, & Hippicen; quibus sine dolo, atque callidis machinationibus, ludere permittimus.* Diuersus ab hoc ludus erat,

ΙΠΠΙΚΑ ΞΥΛΙΝΑ.

Hic censebatur in prohibitis. Photius in Nomocanone, Tit. XIII. Οὔτε τοῖς χαλουμένοις ΞΥΛΙΝΟΙΣ ΙΠΠΙΚΟΙΣ, οὔτε ἄλλῃ κυβείᾳ, παίζειν ἔξεστι. Interpretatus autem ista Imperatoris verba in lege *Alearum* citata. *Prohibemus etiam, ne sint* EQVESTRES LIGNEI. De quo lusu controuersia aliqua fuit; affirmantibus quibusdam, illum esse, quo ludentes extra circum equestrem pueri, equorum loco ad currum hominibus vterentur; alijs autem, ligneam aliquam fabricam esse, per scalas ligneas exaltatam, varie in medio perforatam; in quarum fastigio diuersicolores globulos, numero quatuor, deponebant; ac, qui primus per foramina cætera ex vltimo egrediebatur, hic victoriam dabat ei, qui proiecerat. Balsamon docet, in citatum Photij locum. Περὶ δὲ τοῦ ξυλίνου ἱππικοῦ ποτὲ γέγονεν ἀμφιβολία παρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι. καὶ τινὲς μὲν, εἶπον εἶναι τοῦτο τὸ συνήθως παρὰ τῶν παίδων γινόμενον παίγνιον ἔξωθεν τοῦ ἱππικοῦ, ἀντὶ ἵππων χρωμένων ἀνθρώποις εἰς διφρηλασίαν· τινὲς δὲ, εἶπον εἶναι τοῦτο ξύλινόν τι κατασκεύασμα, διὰ κλιμάκων λοξοειδῶς ἀνυψούμενον, ἔχουσαν διὰ μέσου ὀπὰς διαφόρους. οἱ γὰρ συνηθικίζοντες ἐπὶ τῷ τοιούτῳ παιγνίῳ, βώλους τέσσαρας ἑτεροβαφεῖς ἄνωθεν τῶν κλιμάκων τιθέμενοι, πρὸς τὸ κάταντες ἀπολύουσι. καὶ ὁ πρῶτος ἀπὸ τῶν βώλων ἐξερχόμενος διὰ τῶν ὀπῶν ἐκ τῆς τελευταίας ὀπῆς τὴν νικῶσαν δίδωσι ἔχοντι αὐτόν. Meminit huius ludi iterum Commentario in Synodum VI quæ in Trullo, ad

Can. XXIV. Τὸ δὲ ΞΥΛΙΝΟΝ ΙΠΠΙΚΟΝ εἶπον κωλύεσθαι ὑπὸ τοῦ νόμου, διὰ τὸ ἔχειν καὶ ταύτην αἰτίαν κύβου.

ΚΑΛΑΜΟΝ ΕΠΙΒΑΙΝΕΙΝ.

Erat puerorum ludus, qui arundine, intra crura inserta, tanquam equo vtebantur. Obseruamus in Agesilai facto, quod varij memorant. Plutarchus in Apophthegm. Lac. Μικροῖς τοῖς παιδίοις κάλαμον ἐπιβεβηκὼς, ὥσπερ ἵππον, οἴκοι συνέπαιζεν. Ælianus Var. Hist. lib. XII. cap. XV: Ἀγησίλαος δὲ, κάλαμον περιβὰς, ἵππευε μετὰ τοῦ υἱοῦ, παιδὸς ὄντος. Valerius Maximus idem de Socrate narrat, lib. VIII. cap. VIII. *Idque vidit, cui nulla pars sapientiæ obscura fuit, Socrates: ideoque non erubuit tunc, cum, interposita arundine cruribus suis, cum paruulis filijs ludens, ab Alcibiade risus est.* Meminit etiam eius lusus Horatius, lib. II. Sat. III.

Agesilai factum; Item Socratis.

Ludere par, impar; equitare in arundine longa.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΤΡΟΝ ΤΟ ΑΘΗΝΗΣΙ ΠΑΙΓΝΙΟΝ.

Athenis, in Academia, balneum erat. Inde est in Hesychij Glossis. Ἀκαδημία, λουτρόν. Ad hoc ipsum lusus quidam studiosorum agitabatur, quem hic pluribus explicabo. Est inter Theodori Prodromi Tetrasticha in Basilium Magnum vnum; isthoc titulo; Εἰς τὸ κατὰ λουτρὸν Ἀθήνησι παίγνιον. Ipsum tetrastichon ita habet.

Ναὶ ναὶ τὸ λουτρὸν τοῖς Ἀθήνησι ξένοις,
Ὡς πλήκτρον, ὡς φόβητρον, ὡς καινὴ θέα.
Ἀλλ' ἄχρι ταῦτα τοῦ σοφοῦ Βασιλέως
Μόνου φυγόντος τοὺς νεηλύδων νόμους.

Et mox alterum subiungit.

Δοῦποι ἄρ' λουτροῖο θυρῶν ἀπὸ ῥησομενάων.

Παίγνια

Παίγνια τ' Ἀθήνησι φθονητεά τ' ἀφρονεόντων,
Ἀμφ' ἑτέροις παίζεσθε νεηλύσιν, οὐ Βασιλείῳ·
Οἶος ὁ γὰρ προφύγεσκε τὰ παίγνια κρέσσονι μοίρῃ.

Erat vero vſitatus iſte luſus adoleſcentibus, qui Athenis ſtudiorum cauſa agebant; non diſſimilis plane ijs, quæ in Academijs hodie *Depoſitiones* vulgo appellantur. Ita autem ſeſe habebat. Quiſquis ſtudiorum cauſa in Vrbem recens aduenilſet, ab ijs, qui priores eum occupaſſent, hoſpitio excipiebatur; deinde ab omnibus, quotquot vellent, varie laceſſebatur, his modeſtius, mitiuſque, illis durius exagitantibus. tum per forum, cum ingenti ſane pompa, ad balneum hoc deducebatur; binis omnibus, æquo ſpatio diſtinctis, ante eum incedentibus. cumque propius acceſſiſſent, ſublato clamore horrendo, ad terrendum adoleſcentem, fores pulſant; quibus apertis, introductum poſtea vt ſodalem habent. Hac de re inſignis locus eſt Gregorij Nazianzeni, in Epitaphio Baſilij Magni.

Depoſitiones vulgo hodie in Academijs nũcupatæ.

Ἐπεὶ δ' ἂν οὖν τις ἐπιστῇ τῶν νέων, καὶ ἐν χερσὶ γένηται τῶν ἑλόντων· γίνεται δὲ ἢ βιασθεὶς, ἢ ἑκών· νόμος οὗτός ἐστιν αὐτοῖς Ἀττικὸς, καὶ παιδιὰ σπουδῇ σύμμικτος. πρῶτον μὲν ξεναγεῖται παρά τινι προειληφότι, ἢ φίλων, ἢ συγγενῶν, ἢ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος, ἢ τῶν ὅσοι περιττοὶ τὰ σοφιστικὰ, καὶ προσαγωγοὶ τῶν λημμάτων. κἀντεῦθεν μάλιστα διὰ τιμῆς ἐκείνοις, ἐπεὶ καὶ τοῦτο μισθός ἐστιν αὐτοῖς τῶν σπουδαστῶν τυγχάνειν. ἔπειτα ἐρεσχελεῖται παρὰ τοῦ βουλομένου παντός. βούλεται δὲ αὐτοῖς, οἶμαι, τοῦτο τῶν νεηλύδων συστέλλειν τὸ φρόνημα, καὶ ὑπὸ χεῖρας σφῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄγειν. ἐρεσχελεῖται δὲ παρὰ μὲν τῶν, θρασύτερον· παρὰ δὲ τῶν, λογικώτερον· ὅπως ἂν ἀγροικίας, ἢ ἀστειότητος, ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τοῖς μὲν ἀγνοοῦσιν, λίαν φοβερὸν, καὶ ἀνήμερον· τοῖς δὲ προειδόσι, καὶ μάλα ἡδὺ, καὶ φιλάνθρωπον. πλείων γάρ ἐστιν ἡ ἔνδειξις, ἢ τὸ ἔργον τῶν ἀπειλουμένων. ἔπειτα πομπεύει, διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐπὶ τὸ λουτρὸν προαγόμενος. ἡ δὲ πομπὴ, διατάξαντες ἑαυτοὺς στοιχηδὸν κατὰ συζυγίαν ἐκ διαστήματος οἱ τελοῦντες τῷ νέῳ τὴν

πρόοδον, ἐπὶ τὸ λουτρὸν προπέμπουσιν. ἐπεὶ δ' ἂν πλησιάζωσι, βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐξάλμασι χρώμενοι, καθάπερ ἐνθουσιῶντες. κελεύει δ' ἡ βοή, μὴ προβαίνειν, ἀλλ' ἵστασθαι, ὡς τοῦ λουτροῦ σφᾶς οὐ παραδεχομένου. καὶ ἅμα τῶν θυρῶν ἀρασσομένων, πατάγῳ τὸν νέον φοβήσαντες, εἶτα τὴν εἴσοδον συγχωρήσαντες, οὕτως ἤδη τὴν ἐλευθερίαν διδόασιν· ὁμότιμον ἐκ τοῦ λουτροῦ, καὶ ὡς αὐτῶν ἕνα, δεχόμενοι. καὶ τοῦτό ἐστιν αὐτοῖς τῆς τελετῆς τὸ τερπνότατον, ἡ ταχίστη τῶν λυπούντων ἀπαλλαγή, καὶ κατάλυσις. Ante ista, non licebat pallio vti; idque in peregrinis maxime vsitatum. Plenissime etiam describit Photius, in Excerptis ex Olympiodoro. Λέγει δὲ καὶ περὶ τοῦ τρίβωνος, ὡς οὐκ ἐξῆν κατὰ τὰς Ἀθήνας περιβάλλεσθαι αὐτόν τινα, καὶ μάλιστα ξένον, ᾧ μὴ ἡ τῶν σοφιστῶν γνώμη ἐπέτρεπε, καὶ εἰ κατὰ τοὺς σοφιστικοὺς νόμους τελετὴ ἐβεβαίου τὸ ἀξίωμα. ἦν δὲ τὰ τελούμενα τοιαῦτα. πρῶτον δὲ κατήγετο ἐπὶ τὸ δημόσιον βαλανεῖον ὅσοι νεήλυδες, ἄν τε μικροί, ἄν τε μεγάλοι· ἐξ ὧν καὶ οἱ πρὸς τὸν τρίβωνα ἐπιτήδειοι ἡλικίᾳ ἤδη καιροῦ γεγονότες· οὓς εἰς μέσον ἔβαλλον οἱ κατάγοντες σχολαστικοί. εἶτα τῶν μὲν, ἔμπροσθεν τρεχόντων, καὶ κωλυόντων· τῶν δὲ ὠθούντων, καὶ ἐπεχόντων· πάντων δὲ τῶν κωλυόντων ταῦτα βοώντων, Στά, στά, οὐ λούει· κατακρατεῖν δῆθεν τοῦ ἀγῶνος ἐδόκουν οἱ ἀντωθοῦντες εἰς τιμὴν τοῦ καταγομένου σχολαστικοῦ· ὅστις μετὰ πολλὴν ὥραν, στάσεως πολλῆς ἐπὶ τοῖς προαχθεῖσιν ἀτίμοις ῥήμασι προαγομένης, εἰσάγεται εἰς τὸν θερμὸν οἶκον, καὶ ἀπολούεται. εἶτα ἐνδυσάμενος, ἐδέχετο τὴν τοῦ τρίβωνος ἀξίαν. καὶ αὐτόθεν μετὰ τοῦ τρίβωνος ἐκ τοῦ βαλανείου, ἐντίμῳ καὶ περιδόξῳ δορυφορούμενος πομπῇ, ἀπῄει, δαπάνας ἐπιγνοὺς φανερὰς εἰς τοὺς τῶν διατριβῶν προστάτας, τοὺς λεγομένους ἀκρωμίτας. Ecce, pallium nemini permittebatur, nisi sophistarum suffragio eius gestatio permissa, ac ritibus suis confirmata esset. Isti autem tales erant. Primum ad publicum balneum hoc deducebantur, qui nouitij aduenissent; siue parui illi forent, siue magni: & inter illos, qui ætate ad sumendum pallium apti:

quos

quos in medium protrudebant ſcholaſtici, à quibus deducebantur. Deinde, alijs præcurrentibus, atque prohibentibus; alijs verò trudentibus, & retinentibus; omnibus autem, qui vetabant, vociferantibus *Sta Sta, non lauat:* nihilominus in certamine ij tamen potiores videbantur, qui ſcholaſtici, quem ducebant, in honorem obſiſtentes repellebant Tandem, poſt contentionem ſatis longam, ob ſparſa hinc & inde probra, ac contumelias, qui deducitur, in cellam calidam introducitur, ibique abluitur. Deinde, poſtquam ſe induerit, pallij dignitatem accipit; & cum eo inde è balneo, magna pompa honorificè deductus, mox digreditur, deſtinatis in antiſtites ſcholarum luculentis honorarijs. Summi autem id honoris inſtar erat, vt diſertis ſatis verbis ab Olympiodoro dicitur. Et hanc ipſam lotionem eſſe puto, quam Alaricho, Vrbem ingreſſo, honoris ergo, inter cætera præbuere Athenienſes. Refert Zoſimus, lib. v. Εἰσῄει σὺν ὀλίγοις Ἀλάριχος εἰς τὰς Ἀθήνας. τυχὼν δὲ φιλοφροσύνης ἁπάσης, λουσάμενός τε, καὶ κοινωνήσας ἑστιάσεως τοῖς ἐν τῇ πόλει λογάσι, καὶ προσέτι γε δῶρα λαβὼν, ἀπεχώρει, τήν τε πόλιν ἀβλαβῆ, καὶ τὴν Ἀττικὴν πᾶσαν, καταλιπών. Eiuſdem moris eſt veſtigium quoque iſtud apud Eunapium, in Proæreſio. Καὶ οἱ μὲν, ἀπεδέξαντο τοὺς ἐλθόντας καὶ ἦσαν εἰς γειτόνων, καὶ περὶ τὰ λουτρὰ μετὰ πάσης ἐπιδείξεως ἣν ὅτε νεότης ἐς αὐτοὺς ἀπεδείκνυτο καὶ χλευασίαν, καὶ γέλωτα. καὶ οἱ μὲν τούτων ποτὲ ἀπηλλάγησαν ἅπαξ λουσάμενοι.

ΚΕΛΕΥΜΑ.

Heſychius. Κελεύματα. παιδιᾶς εἶδος.

ΚΙΝΔΑΛΙΣΜΟΣ.

Paxillorum lusus. Meminit Eustathius, ad Iliad. ε. Παιδιά τις, διὰ πασσάλων γινομένη, κινδαλισμὸς ἐλέγετο. Talis autem iste erat. Paxillum, terræ madidæ impactum, altero, super caput eius impacto, expellebant. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ κινδαλισμὸς, διὰ πατλάλων ἐστὶ παιδιά. κινδάλους γὰρ τοὺς πατλάλους ὠνόμαζον. ἦν δὲ ἔργον, οὐ μόνον αὐτῷ τινι καταπῆξαι τὸν πάτλαλον κατὰ γῆς διύγρου· ἀλλὰ καὶ τὸν καταπαγέντα ἐκκροῦσαι, πλήξαντα τὴν κεφαλὴν ἑτέρῳ πατλάλῳ. Apud Hesychium per υ scribitur. Κυνδάλη. παιδιά τις. καὶ οἱ μὲν ὑπομνηματισταὶ, κυνδάλας τὰς σκυτάλας ἀπέδοσαν· οἱ δὲ, τὰ γεωμετρούμενα σχήματα. κακῶς. κυνδάλους γὰρ, ἔλεγον τοὺς πασσάλους· καὶ κυνδαλοπαίκτην, πασσαλιστήν.

Κινδαλοπαίκτης. Qui hunc luderet, Κινδαλοπαίκτης à poëtis quibusdam Doriensibus dicebatur. Pollux, loco citato. Ἔνιοι δὲ τῶν Δωριέων ποιητῶν, τὸν ὧδε παίζοντα, κινδαλοπαίκτην ἐκάλουν. Et corrupta Eustathij verba.

Eustathij locus emendatus. Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι γλῶσσά τις λέγεται, κινδάλους λέγειν τοὺς πασσάλους· καὶ κινδαλοπλίτας, τοὺς πασσαλίσκους. Rescribe. καὶ κινδαλοπαίκτας, τοὺς πασσαλιστάς·

ΚΙΝΗΤΙΝΔΑ.

Vide infra κυνητίνδα.

ΚΟΛΛΑΒΙΣΜΟΣ.

Quidam sibi planis manibus ipse oculos comprimebat, & interrogabat alter, vtrum percussisset. Pollux lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ κολλαβίζειν ἐστὶν, ὅταν ὁ μὲν πλατείαις χερσὶ τὰς ὄψεις ἐπιλάβῃ τὰς ἑαυτοῦ· ὁ δὲ παίζων ἐπερωτᾷ, πότερον πετύπηκε.

ΚΟΝ-

ΚΟΝΤΑΞ ΚΥΝΤΑΝΟΣ.

Hic prius cum fibula ludebatur, postea illa interdictum. Iustinianus Imperator in L. *Victum.* 1. Cod. De Aleatoribus. *Duntaxat autem ludere liceat* Μονόβολον, Κοντομονόβολον, Κυιντανὸν κόντακα χωρὶς τῆς πόρπης. Iterum in L. *Alearum.* 3. ibid. *Deinceps vero ordinet quinque ludos, monobolon, contomonobolon, Quintanum contacem sine fibula, perichyten, & hippicen.* Erat autem iaculatio; fiebatque sine cuspide vlla, aut ferro; & à Quincto auctore nomen habebat. Balsamon ad Photij Nomocan. Tit. xiii. Κυιντανὸς κόνταξ χωρὶς τῆς πόρπης, ὁ ἀκοντισμός (ἐστιν) ἄνευ περόνης, ἤτοι σιδήρου· ἀπὸ Κυίντου τινὸς οὕτω κληθείς. Meminit huius ludi etiam Robertus Monachus, Hist. Hierosol. lib. v. *Tentoria varijs ornamentorum generibus venustantur; terræ infixis sudibus scuta apponuntur, quibus in crastinum* QVINTANÆ *ludus scilicet equestris exerceretur.* Vbi amplius obserua; in equis lusitari solitum, appensis ad sudes, in terram impactas, scutis.

ΚΟΝΤΟΜΟΝΟΒΟΛΟΝ.

Meminit Imperator, in citatis statim verbis. Erat vero saltatio, vt è Balsamone accipimus, loco quem iam nunc laudaui. Κοντομονόβολον, τὸ πήδημα.

ΚΟΝΤΟΠΑΙΚΤΗΣ.

Qualis fuerit, in incerto est. Meminit eius Balsamon in Syn. vi. quæ in Trullo, Can. li. Ἔοικε δὲ διὰ τῶν τοιούτων κανόνων ἐπιτίμια ἐπινοηθῆναι τὰ βασιλικὰ παίγνια· τοῦ κοντοπαίκτου δηλαδή.

ΚΟΤΤΑΒΙΣΜΟΣ.

Celeberrimus hic antiquorum in conuiuijs lusus fuit, à Siculis inuentus. Hesychius. Κότταβος. παιδιὰ παρ' Ἀττικοῖς, ἀπὸ Σικελίας παραδοθεῖσα. Athenæus, lib. x. Ἐσπούδαζον ἐπιμελῶς περὶ τὸ κοτταβίζειν, ὄντος τοῦ παιγνίου Σικελοῦ. Inde Anacreon dixit, Σικελικὸν κότταβον ἀγκύλῃ δαΐζων. Critias, in Elegijs;

Κότταβος ἐκ Σικελῆς ἐστι χθονὸς εὐπρεπὲς ἔργον.

Callimachus.

Πολλοὶ καὶ φιλέοντες ἀκόντιον ἧκαν ἔραζε
Οἰνοπόται Σικελὰς ἐκ κυλίκων λατάγας.

Adeo autem illi studiosi cottabi, vt vasa facerent, maxime idonea, quæ Κοτταβίδες dicerentur; dein-
Κοτταβίδες. de ædificium etiam exstruebant, rotundum; vt, cottabo in medio constituto, ex æquis spatijs, & similibus item locis, de victoria, cuius præmium, Κοττάβιον dictum, concertarent. Athenæus, lib. xi.
Κοττάβιον. ex Hegesandro Delpho. Ὁ καλούμενος κότταβος παρῆλθεν εἰς τὰ συμπόσια· τῶν περὶ Σικελίαν, ὥς φησι Δικαίαρχος, πρώτων εἰσαγαγόντων. τοσαύτη δὲ ἐγένετο σπουδὴ περὶ τὸ ἐπιτήδευμα, ὥστε εἰς τὰ συμπόσια παρεισφέρειν ἆθλα, κοττάβια καλούμενα. εἶτα κύλικες, αἳ πρὸς τὸ πρᾶγμα χρήσιμαι εἶναι μάλιστα ἐδόκουν, κατεσκευάζοντο, καλούμεναι
Καλούμεναι. κοτταβίδες. πρὸς δὲ τούτοις οἶκοι κατεσκευάζοντο κυκλοτερεῖς, ἵνα πάντες, εἰς τὸ μέσον τοῦ κοττάβου τεθέντος, ἐξ ἀποστήματος ἴσου, καὶ τόπων ὁμοίων, ἀγωνίζοιντο περὶ τῆς νίκης. Ac de ædificio quidem, ad hunc lusum proprie exstructo, iterum meminit lib. xv. Ὅτι δ' ἐσπουδάσθη παρὰ τοῖς Σικελιώταις ὁ κότταβος, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ οἰκήματα, ἐπιτήδεια τῇ παιδιᾷ, κατασκευάζεσθαι, ὡς ἱστορεῖ Δικαίαρχος. Ipse lusus talis erat. Defixa in terram virga quædam longa erat, ac super eam item altera; quæ vtrinque agitabatur, ceu in statera. ex hac lances duæ appensæ, & sub ipsis crateres totidem

dem, aqua pleni. sub aqua statua ænea erat, deaurata, Μάνης dicta. Iam qui κοτταβίζειν vellent, phialam vino plenam habebant, longiusque absistentes inter se certabant, quod vini ex epota illa superesset, id in lancem illam mittere, vt repleta grauis fieret, inclinaretque, & caput alliderec statuæ sub aquæ latentis, atque ita sonum ederet: quique ita iaceret, vt ne gutta quidem vna in terram caderet, maioremque è iactu suo sonum ederet, ille victor, ab amica redamari se putabat. Suidas, in Κοτταβίζειν. Ἦν παίγνιον παρ' Ἀθηναίοις τοιοῦτον. ῥάβδος μακρὰ πεπηγμένη ἐν τῇ γῇ, καὶ ἑτέρα ἐπάνω αὐτῆς, κινουμένη ὡς ἐπὶ ζυγοῦ· εἶχε δὲ πλάστιγγας δύο ἐξηρτημένας, καὶ κρατῆρας δύο ὕδατος ὑποκάτω τῶν πλαστίγγων. καὶ ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἀνδριὰς χαλκοῦς κεχρυσωμένος. τοῦτο δὲ ἦν ἐν τοῖς συμποσίοις. καὶ πάντων παιζόντων, ἀνίστατο τις ἔχων φιάλην, γέμουσαν ἀκράτου. καὶ μήκοθεν ἱστάμενος, ἔπεμπεν ὅλον τὸν οἶνον ὑπὸ μίαν σταγόνα εἰς τὴν πλάστιγγα, ἵνα γεμισθεῖσα βαρυνθῇ, καὶ κατελθοῦσα κρούσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδριάντος, τοῦ ὑπὸ τὸ ὕδωρ κεκρυμμένου, καὶ ποιήσῃ ἦχον. καὶ ἣν μὲν μὴ ἐκχυθῇ ἐκ τοῦ οἴνου, ἐνίκα· καὶ ᾔδει, ὅτι φιλεῖται αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἐρωμένης· εἰ δὲ μή, ἡττᾶτο. ἐλέγετο δὲ ὁ ἀνδριάς, ὁ ὑπὸ τὸ ὕδωρ, μάνης. Quæ totidem verbis etiam narrat Aristophanis Scholiastes Εἰρήνῃ. Ioannes Tzetzes Chil. vi. cap. lxxxv.

Μάνης.

Τῷ συμποσίῳ ἵστατο ζυγὸς, καὶ λεκανίσκαι
Παρ' ἑκάτερα τοῦ ζυγοῦ, κάτωθεν τῶν πλαστίγγων.
Αἱ λεκανίσκαι δὲ μέσον εἶχον ἀνδριαντίσκους·
Ἀνδριαντίσκους, οὓς μανᾶς ὠνόμαζον οἱ τότε.
Οἱ κωμασταὶ πληροῦντες οὖν οἴνου τὸ τούτων στόμα,
Ὃ λάταξ, καὶ λατάγη δή, ἤγουν ὑγρὸν, καὶ ῥύσις,
Τοῦτο ἀπεκοττάβιζον εἰς μίαν τῶν πλαστίγγων.
Τουτέστιν ἐξελίναζον, ἀπέπλυνον, ἐκένουν.
Κότταβον καὶ τὸ ὄργανον ἅπαν ἐκάλουν τοῦτο,
Ἂν οὖν ἡ πλάστιγξ τῇ φορᾷ κατέρρεψεν τοῦ οἴνου,

Καὶ

Καὶ τὸν μάνην εἰς κεφαλὴν ἤχησε κεκρουκυῖα,
Ὁ κωμαστὴς συγκωμαστῆς ἐδόκει τῶν γυναικῶν·
Εἰ δ' οὔ, πολλὴν ἐλάμβανεν ὡς ἀσθενὴς τὸν γέλων.

Pollux lib. VI. cap. XIX. Τὸ κοτταβεῖον ἐκρέματο ὑπὸ τοῦ ὀρόφου, ὕπτιόν τε, καὶ λεῖον χαλκοῦ πεποιημένον, ὥσπερ λύχνον ἐπ' αὐτοῦ φέρει· καὶ μακρά τις ῥάβδος, ἣν καὶ ῥάβδον κοτταβικὴν ὠνόμαζον. τὸ δέ τι ἦν κοίλη τις καὶ περιφερὴς λεκανὶς, ἣν καὶ χάλκειον, καὶ σκάφην ἐκάλουν. ἐῴκει δὲ πόλῳ, τῷ τὰς ὥρας δεικνύοντι. καὶ τῷ μὲν ἐπὶ τοῦ ὀρόφου κρεμαμένῳ, ἐχρῆν ἐπικοτταβίζοντι ποιῆσαί τινα ψόφον, ὃς καλεῖται λάταξ. τοῦτο δὲ καὶ τὸ κοτταβεῖον κατακτὸν Ἀριστοφάνης καλεῖ * ἢ κότταβον, προσεικάζων αὐτὸ κώδωνι σάλπιγγος. τὸ δὲ χάλκειον ἐπεπλήρωτο μὲν ὕδατος, ἐπεπόλαζε δ' αὐτῷ σφαῖρα, καὶ πλάστιγξ, καὶ μάνης, καὶ τρεῖς μυρρίναι, καὶ τρία ὀξύβαφα. ὁ δὲ ὑγρᾷ τῇ χειρὶ τὸν κότταβον ἀφεὶς, καὶ τούτων τινὸς τυχὼν, εὐδοκίμει· ὁ δὲ πλείστας καταδύσας τῶν ἐπιπολαζόντων, τὰ κοτταβεῖα ἆθλον ἐλάμβανεν. Quo loco verba, asterisco notata, sic restituo. *Pollucis locus restitutus.* Καὶ τὸ κοτταβεῖον, κατακτὸν Ἀριστοφάνης καλεῖ κότταβον, προσεικάζων αὐτὸ κ. σ. Locus Aristophanis, quem respexit, exstat Εἰρήνῃ.

ΣΑΛ. Τί δ' ἆρα τῇ σάλπιγγι τῇδε χρήσομαι;
Ἣν ἐπριάμην δραχμῶν ποθ' ἑξήκοντ' ἐγώ.
ΤΡ. Μόλυβδον ἐς ταυτὶ τὸ κοῖλον ἐγχέας
Ἔπειτ' ἄνωθεν ῥάβδον ἐνθεὶς ὑπόμακρον,
Γενήσεταί σοι τῶν κατακτῶν κοττάβων.

Quod ad myrtos, quarum illic etiam mentio, meminit item Scholiastes Aristophanis Εἰρήνῃ. Καὶ ἐν τῷ ἀγγείῳ τούτῳ ὅμοιόν τι ποτήριον περιεπήγνυσαν, καὶ κύκλῳ τῆς λεκάνης μυρσίνας. Et ipse Comicus Δαιταλεῦσιν, apud Athenæum.

—— ἔγνωκ' ἐγὼ δὲ χάλκιον,
Τουτέστι κοτταβεῖον ἱστάναι, καὶ μυρρίνας.

Inde Μάνης commemoratur; cuius item Athenæus mentionem facit, lib. XV. Τὸ καλούμενον κατακτὸν κοττάβιον, τοιοῦτόν ἐστι. λυχνίον ἐστὶν ὑψηλὸν, ἔχει τὸν μάνην καλούμενον, ἐφ' οὗ τὴν καταβαλλομένην ἔδει πεσεῖν τὴν πλά-

πλάστιγξ. Inde Amipsiæ quoque fabula quædam inscripta, Ἀποκοτταβίζοντες, ἢ Μάνης. Ita restituendum puto apud eundem Athenæum, libro citato. *Amipsiæ Comœdia, Ἀποκοτταβίζοντες, ἢ Μάνης.*

Ἀμείψίας Ἀποκοτταβίζουσιν, ἢ Μάνη α.

—φέρ' ὀξύβαφα, καὶ καυθήρας.

Hodie editur. Ἀμείψίας Ἀποκοτταβίζουσιν, ἢ Μανία. Corruptius etiam lib. XI. Ἀμειψίας ἐν Ἀποκοτταβίζουσι φησὶν, *Athenæus emendatus.*

Ἡ Μαμία φέρ' ὀξύβαφα, καὶ καυθήρας.

Rescribo, Ἀμείψίας ἐν Ἀποκοτταβίζουσι φησὶν, ἢ Μάνη α,

—φέρ' ὀξύβαφα, καὶ κ.

Ac fuerint duæ eius fabulæ, Manis nomine inscriptæ. vna, Μάνης α. altera, Μάνης β'. quales plures aliorum Comicorum est obseruare. Quod reliquum è vino epoto, Λαταγὴ dicebatur. Athenæus. *Λαταγή.* Λαταγὴ δ' ἐστὶ τὸ ὑπολειπόμενον ἀπὸ τοῦ ἐκποθέντος ποτηρίου ὑγρὸν, ὃ συνεστραμμένῃ τῇ χειρὶ ἄνωθεν ἐῤῥίπτουν οἱ παίζοντες εἰς τὸ κοτταβεῖον. Ipsam cottabi proiectionem, Ἀγκύλην vocabant. Scholiastes Aristophanis Pace. *Ἀγκύλη.* Ἐκάλουν δὲ ἀγκύλην τὴν τοῦ κοττάβου πρόεσιν, διὰ τὸ ἐπαγκυλοῦν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐν τοῖς ἀποκοτταβισμοῖς. Hesychius. Ἀγκύλη, ἀκόντιον, ἢ ἡ καμπὴ τοῦ ἀγκῶνος, καὶ ποτηρίου γένος εἰς κοττάβους· οἱ γὰρ τοὺς κοττάβους προϊέμενοι, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἤγκυλουν, κυκλοῦντες αὐτὴν ὡς ἐνῆν πρεπωδέστατα, σεμνυνόμενοι ὡς ἐφ' ἑνὶ τῶν καλῶν. Et mox. Ἀγκύλη χείρ. ἀπηγκυλωμένη, καὶ συνεστραμμένη εἰς ἀποκοτταβισμόν. Vbi nota, quod dicat, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἤγκυλουν, κυκλοῦντες αὐτὴν ὡς ἐνῆν πρεπωδέστατα. Cui conueniunt, quæ dicit Athenæus, lib. XI. Οὐ γὰρ μόνον ἐφιλοτιμοῦντο βάλλειν ἐπὶ τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ καλῶς ἕκαστα αὐτῶν. ἔδει γὰρ εἰς τὸν ἀριστερὸν ἀγκῶνα ἐρείσαντα, καὶ τῇ δεξιᾷ κυκλώσαντα, ὑγρῶς ἀφεῖναι τὴν λάταγα. οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὸ ἐκπῖπτον ἐκ τῆς κύλικος ὑγρόν· ὥστε ἔνιοι μεῖζον ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ καλῶς κοτταβίζειν, τῶν ἐπὶ τῷ ἀκοντίζειν μέγα φρονούντων. Ac περὶ τῆς ἀγκύλης iterum ait, lib. XI.

Ἐκά-

Ἐκάλουν δὲ ἀπ' ἀγκύλης τὴν τοῦ κοττάβου πρόεσιν, διὰ τὸ ἀπαγκυλοῦν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐν τοῖς ἀποκοτταβισμοῖς. Antiphanes Ἀφροδίτης γοναῖς.

—ἀλλ' ἐγὼ μὲν σφενδόνῃ
Οὐκ ἂν ἐριθοίμην αὐτὸς, ἀλλὰ μάνθανε·
Δεῖ ἀγκυλοῦντα σφόδρα τὴν χεῖρ' εὐρύθμως
Τὸν κότταβον πέμπειν.—

Bacchylides in Eroticis,

Εὖτε τὴν ἀπ' ἀγκύλης
Ἵησι τοῖσδε τοῖς νεανίαις
Λευκὸν ἀντείνασα πῆχυν.

Κότταβοι ἀγκυλητοί. Idem nempe κοττάβους ἀγκυλητοὺς dixit Æschylus Ὀστολόγοις. Athenæus. Καὶ Αἰσχύλος δ' ἐν Ὀστολόγοις ἀγκυλητοὺς λέγει κοττάβους. Et deinde fragmentum profert. Eustathius ad Iliad. β'. Ἔτι ἰστέον καὶ ὅτι ἀγκύλη, οὐ μόνον ἡ ἀνωτέρω ῥηθεῖσα, ἀλλὰ καὶ ἡ καμπὴ τοῦ ἀγκῶνος· καὶ ποτηρίου εἶδος, χρήσιμον εἰς κοττάβους· παρὰ τὸ ἀγκύλον, τὸ ἐπικαμπὲς, καὶ στρεβλὸν, καὶ σκολιὸν, καὶ ἐπικεκλασμένον· ἤγκυλουν γὰρ, φασι, τὴν δεξιὰν, οἱ τοὺς κοττάβους προϊέμενοι, κυκλοῦντες αὐτήν. οὓς δὴ κοττάβους ἀγκυλητοὺς

Scholiastes Aristophanis emendatus. Αἰσχύλος ἔφη. Ita corrigendus Aristophanis Scholiastes, ad citatam Pacem. Καὶ ἀγκυλητοὺς ἔλεγον κοττάβους. Perperam editur. καὶ ἀγκυληγοὺς ἔλεγον κ. Quod victori præmium positum, Κότταβος dictum.

Κότταβος. Athenæus, lib. xv. Κότταβος δ' ἐκαλεῖτο τὸ τιθέμενον ἆθλον τοῖς νικῶσιν ἐν τῷ πότῳ. Euripides Oeneo.

Πυκνοῖς δ' ἔβαλλον Βακχίου τοξεύμασιν
Κάρα γέροντος, τὸν βαλόντα δὲ στέφειν
Ἐγὼ 'τετάγμην ἆθλα κότταβον διδούς.

Κοτταβεῖον. Κοττάβιον. Etiam Κοτταβεῖον. Pollux, loco citato. Ὁ δὲ πλεῖστα καταδύσας τῶν ἐπιπολαζόντων, τὰ κοτταβεῖα ἆθλον ἐλάμβανεν. Aut sine diphthongo, Κοττάβιον. Athenæus, lib. xi. Τοσαύτη δὲ σπουδὴ ἐγένετο περὶ τὸ ἐπιτήδευμα, ὥστε εἰς τὰ συμπόσια παρεισφέρειν ἆθλα, κοττάβια καλούμενα. Illud autem præmium multiplex erat. Ecce crepidas, & cotylum, ponit ille apud Platonem Comi-

Comicum, in ea fabula, quæ inſcribitur, Ζεὺς κακούμενος.

—Ἥδεμαι κοττάβια σφῶν ἐγὼ
Τὰς δή γε τὰς κρηπῖδας, ἃς αὐτὴ φορεῖ·
Καὶ τὸν κοτύλον τὸν σόν.——

Alij bellaria. Antiphanes Ἀφροδίτης γοναῖς.

—ᾠὰ μὲν,
Καὶ πέμμα, καὶ τράγημα, νικητήριον.

Quem locum ita reſtituit Caſaubonus, ex iſtis Athenæi verbis. Ὅτι δὲ ἆθλον προὔκειτο τῷ εὖ προεμένῳ τὸν κότταβον, προείρηκεν μὲν καὶ ὁ Ἀντιφάνης. ᾠὰ γάρ ἐστι, καὶ πεμμάτια, καὶ τραγήματα. Quidam oſcula. Plato Comicus, fabula citata.

—παίζωμεν δὲ περὶ φιλημάτων.

Placentam, & oſcula, complectitur Callippus Παννυχίδι.

Ὁ δ' ἀγρυπνήσας τὸν πυραμοῦντα λήψεται
Τὰ κοττάβια, καὶ τῶν παρουσῶν ἣν θέλῃ
Φιλήσει.——

Etymologici Auctor in Κοτταβίζω. Καὶ ἆθλα οἱ νικῶντες ἐλάμβανον, πλακουντίσκους, πυραμοῦντας, καὶ σησαμοῦντας· ἅπερ κοττάβεια ἔλεγον. Dixi iam ſtatim præmio nomen Κότταβος fuiſſe; ſed ita etiam appellatum ipſum vas, in quod τὰς λατάγας conijcerent. Athenæus lib. xv. Ἐκαλεῖτο δὲ κότταβος καὶ τὸ ἄγγος, εἰς ὃ ἔβαλλον τὰς λατάγας. Sciendum porrò huius ludi plura genera exſtitiſſe. Primum eſt illud, de quo dixi, frequentiſſimum; quod Καταχτὸν κότταβον nuncupabant. Athenæus, lib. xv. Ἐκάλουν δὲ καὶ καταχτούς τινας κοττάβους. ἔστι δὲ λυχνία ἀναγομένη, πάλιν τε συμπίπτοντα. Et mox. Τὸ δὲ καλούμενον καταχτὸν κοττάβιον τοιοῦτόν ἐστι. λυχνίον ἐστὶν ὑψηλὸν, ἔχον τὸν μάνην καλούμενον, ἐφ' οὗ τὴν καταβαλλομένην ἔδει πεσεῖν πλάστιγγα. ἐντεῦθεν δ' ἔπιπτεν εἰς λεκάνην ὑποκειμένην, πληγεῖσαν τῷ κοττάβῳ. Et hoc eſt, quod è Suida, Polluce, ac Tzetze, ſupra deſcripſi. Alterum erat, de quo in verbis ſubſequentibus

Καταχτὸς κότταβος.

tibus Athenæus. Ἕτερον δέ ἐστιν εἶδος παιδιᾶς τῆς ἐν λεκάνῃ· αὕτη δ᾽ ὕδατος πληροῦται, ἐπινεῖ τε ἐπ᾽ αὐτῆς ὀξύβαφα κενὰ, ἐφ᾽ ἃ βάλλοντες τὰς λατάγας ἐκ καρχησίων ἐπειρῶντο καταδύειν. De vtroque hoc ita Comici Scholiastes Pace inquit. Τῶν κοττάβων δύο ἦσαν εἴδη. ἓν μὲν, τὸ καλούμενον κατακτοῦ λεγόμενον. ἣν δὲ οἷον λυχνίον ὑψηλὸν, ἔχον ἐν αὐτῷ πρόσωπον, ὃ μάνην ἐκάλουν. ἐφ᾽ οὗ ἔδει πεσεῖν καταβαλλομένην τὴν πλάστιγγα. ἕτερον δὲ, ἀγγεῖόν τι, ᾧ ὀξυβάφων ἦν ἐπιπλέον τὸ πλῆθος, ὅπερ καταδύειν ταῖς λάταξιν ἐπειρῶντο. Posterioris meminit Etymologici Auctor, in Κοτταβίζω. Tertium genus, in peruigilijs vsitatum. Athenæus. Ἦν δὲ ἄλλο κοτταβίων εἶδος, προστιθέμενον ἐν ταῖς παννυχίσιν· οὗ μνημονεύει Καλλίππος ἐν Παννυχίσιν, διὰ τούτων.

Ὁ δ᾽ ἀγρυπνήσας τὸν πυραμοῦντα λήψεται
Τὰ κοττάβια.——

Et præmium, ecce, in eo victori πυραμοῦς; quo respectum ab Artemidoro, Onirocritic. lib. I. cap. LXXIV. Ἦν ὁ πυραμοῦς παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐπινίκιος. Scholiastes Aristophanis Equitibus. Εἰώθασι δὲ ἐν τοῖς συμποσίοις ἁμιλλᾶσθαι περὶ ἀγρυπνίας. καὶ ὁ διαγρυπνήσας, μέχρι τὴν ἕω, ἐλάμβανε τὸν πυραμοῦντα. Quartum autem, quod primo loco nominat Athenæus, in quo alea ludebatur. Παιδιᾶς εἶδος παροίνιον τὸν κότταβον εἶναι ἀποδίδωσιν, ἐν ᾗ ἐξίσαντο ἐκ τῶν σκευαρίων οἱ δυσκυβοῦντες. Plato Comicus Διὶ κακουμένῳ·

Πρὸς κότταβον παίζειν, ἕως ἂν σφῷν ἐγὼ
Τὸ δεῖπνον ὧδε σκευάσω, πάνυ βούλομαι.

KYBEIA.

Tesseræ lusus, cuius præses Saturnus creditus; vti docet Lucianus Saturnalibus; vbi, postquam Saturno dixisset sacerdos, Πλὴν τά γε σοι δυνατὰ ἐθέλω εἰδέναι, τίνα ταῦτά ἐστιν; is respondet. Οὐ μικρὰ

ὅλως,

ὅλως, οὐδὲ παντάπασιν ἐυηκαταφρόνητα· εἰ μὴ σοί γε μικρὸν δοκεῖ τὸ νικᾶν κυβεύοντα, καὶ τοῖς ἄλλοις εἰς τὴν μοναδικὴν κυλιομένου τοῦ κύβου, σοὶ τὴν ἑξάδα ὑπεράνω ἀεὶ φαίνεσθαι. Eius ſpecies iſtæ erant, vt Pollux recenſet, lib. VII. cap. XXXIII. ſect. X. Πλειστοβολίνδα, Α᾽ρτιασμὸς, Διαγραμμισμὸς, Χαλκισμὸς, Ἱμαντελιγμὸς, Ναυμαχία. De quibus ſingulis loco ſuo, atque ordine. De luſu quidem vniuerſo varie dixerunt hactenus viri duo præſtantiſſimi, M. Antonius Delrio, in Senecam; & Cl. Salmaſius, in Hiſtoriæ Auguſtæ Scripjores: ego iactuum nomina addam, nondum ipſis obſeruata. In his autem erat, ΑΒΟΛΑ. Heſychius. Α᾽βολα. ὄνομα βόλου κυβευτικοῦ. Inter infelices ponitur à Polluce, lib. VII. cap. XXXIII. ſect. IX. ΑΒΡΑΜΙΑΣ. Heſychius. Α᾽βραμίας. ὄνομα βόλου κυβευτικοῦ. ΑΓΥΡΤΗΣ. Euſtathius ad Odyſſ. β΄. Α᾽γύρτης κατὰ τοὺς παλαιοὺς, ὁ ἀγείρων ὄχλον, καὶ ἀπατεὼν, καὶ ἀλαζὼν· καὶ ὄνομα δὲ βόλου κυβευτικοῦ. Suidas. Α᾽γύρτης. πτωχός. ὀχλαγωγός. ἐπαίτης. φιλοκερδής. ἔστι δὲ καὶ βόλος κυβευτικός. Heſychius. Α᾽γύρτης. ὀχλαγωγός. περισσαίτης. ἐπαίτης. συμφερτώδης. ἰδιώτης. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀγείρων ὄχλον, καὶ ὄνομα βόλου κυβευτικοῦ. Verum ibi legendum puto συρφετώδης, pro συμφερτώδης. A Polluce inter medios iactus ponitur. Corrigendus Etymologici Auctor. Α᾽γύρται. λωποδύται. ἐπαῖται. φιλοκερδεῖς. καὶ ἀγύρτης, εἶδος βόλου. Hodie editur, εἶδος βώλου. ΑΘΕΤΟΣ. Inter malos à Polluce recenſetur. ΑΙΓΛΗ. Suidas. Αἴγλη. βόλος κυβευτικός. Inter infelices numeratur ab Heſychio. Αἴγλη. λαμπηδών. αὐγή. φῶς. λαμπρότης. ἔστι δὲ καὶ βόλος φαῦλος κυβευτικός. Euſtathius ad Iliad. α΄. Καὶ αἴγλη. οὐ μόνον λαμπηδὼν, ἀλλὰ καὶ ποταπένου εἶδος κατὰ Παυσανίαν. καὶ θυσία τις, πεμπομένη εἰς Δελφούς. καὶ κυβευτικὸς βόλος. ἕτερος δέ τις φησιν, ὅτι αἴγλη ὄνομα κυβευτικοῦ βόλου φαύλου. ΑΝΑΚΑΜΠΤΩΝ. Inter medios à Polluce recenſetur. ΑΝΗΒΟΣ.

Κινδαλοπαίκτης.

Euſtathij locus emendatus.

Itē Andloru Etymologici.

Heſy-

Hesychius. Ἄνησος. ὁ μήπω φθάσας τὴν ὀφείλουσαν ἡλικίαν, τουτέστιν δωδεκαετής. ἢ βόλου ὄνομα. ANTITEYXOΣ. Inter medios à Polluce recensetur. ANTITYΠOΣ. Etiam iste inter medios est Polluci. ANYΠOMONHTOΣ. Hesychius. Ἀνυπομόνητον. πεσσόν. ἢ βόλος Χῖος. AΠAIA. Malorum in numerum à Polluce refertur. APΓEIHΣ. Hesychius. Ἀργιής. κυβευτικοῦ βόλου ὄνομα. Eundem ego esse censeo, qui Polluci Ἀργεῖος dicitur, & inter medios collocatur. APMA YΠEPBAΛΛON ΠOΔAΣ. Polluci memoratur inter medios. APMATIAI. Etiam iste inter medios à Polluce recensetur. APTIA. Et hic eidem inter medios. APTOΣ. Hesychius. Ἄρτος. βόλος Χῖος. AΦPOΔITH. Plutarchus in Catone Maiore. Ἐν δὲ τοῖς δείπνοις ἐκληροῦντο περὶ τῶν μερίδων. εἰ δὲ ἀπολάχοι, παρὰ τὴν αὐτὴν τῶν φίλων κελευόντων, ἔλεγε· μὴ καλῶς ἔχειν, ἀκούσης τῆς Ἀφροδίτης. Erat hic in talorum pariter, & tesserarum, lusu. Ac de talis, supra dixi; in tesseris vero dicebatur, cum tres senarij apparerent. Vetus Horatij Interpres, ad libri II. Od. VII. Ἀρχιποσίαν *significat; id est, tesserarum iactu datum in bibendo primatum. Veneris autem iactus latissimus dicebatur, qui habebat numerum ter senarium.* Itaque alias Τρὶς ἕξ dicebant. Hesychius. Τρὶς ἕξ. νικητήριος βόλος. Huc prouerbium etiam pertinet, Ἢ τρὶς ἕξ, ἢ τρεῖς κύβοι. BOYΛAΞ. Hesychius. Βούλαξ. βόλου ὄνομα. ΓYMNAΣIAPXHΣ. Hesychius. Γυμνασίαρχος. ἄρχων τοῦ ξυστοῦ. ἢ βόλου ὄνομα. ΔAKNΩN Inter medios à Polluce memoratur. ΔOPEYΣ. Polluci inter medios recensetur. EKΔYNΩN. Inter malos est Polluci. EΛΛEIΠΩN. Eidem inter medios ponitur. EΞITHΣ, idem qui Κῷος; vbi vide. EΠAKONTIΣMOΣ. Hesychius. Ἐπακοντισμός. βόλου ὄνομα. Eundem puto, qui Ἐπακοντιστὴς Polluci, & inter bonos numeratur.

ΕΠΙ-

ΕΠΙΘΕΤΟΣ. Inter medios ab eodem collocatur; quemadmodum etiam ΕΠΙΦΕΝΩΝ, ΕΠΙΦΕΡΩΝ, & ΕΥΔΑΙΜΩΝ. ΙΕΡΟΣ. Inter medios à Polluce nominatur, vt ΚΑΚΧΑΣΟΣ, inter malos; ΚΑΛΛΙΒΟΛΟΣ, inter bonos; ΚΕΝΤΡΩΤΟΣ, & ΚΗΡΥΝΟΣ, rursum inter medios. Sed pro Κάγκασος, qui Polluci nuncupatur, scribendum ego ΚΙΓΚΑΣΟΣ censeo. Hesychius. Κίγκασος. κυβευτικὸς τις βόλος. Qui mox κίκκασος quoque scribitur, geminato κ, apud eundem, istis verbis. Κίκκασος. ὁ ἐκ τῶν παρακειμένων ῥέων ἱδρώς. καὶ βόλυ ὄνομα. ΚΙΟΣ. Hic ipse etiam Χῖος; vbi vide. ΚΡΥΦΑΣΟΣ. Polluci inter malos ponitur. ΚΥΒΟΣ, qui & κύων; de quo statim sum dicturus. ΚΥΚΛΩΠΕΣ, inter medios. ΚΥΝΟΡΧΙΑΣ. Hesychius. Κυνόρχιας. βόλυ ὄνομα. ΚΥΝΩΤΑΣ. A Polluce inter medios recensetur. ΚΥΩΝ, qui & ΧΙΟΣ. Eustathius ad Iliad. ψ΄. Τῶν δὲ βόλων, φασὶν, ὁ τὸ μὲν ἓξ δυνάμενος, Κῷος ἐλέγετο, καὶ Ἑξίτης· ὁ δὲ τὸ ἓν, Χῖος, καὶ Κύων. Eadem quoque ad Odyss. ά. dicit. Ergo vnio isto nomine designabatur. Pollux lib. IX. cap. VII. Καὶ τὸ μὲν μονάδα δηλοῦν, καλεῖται Κύων. Isidorus Orig. lib. XVIII. cap. LXV. *Vnionem canem, trionem suppum, quatrionem planum vocabant.* Meminit Hesychius. Κύων. δηλοῖ καὶ ὑπὸ κυβευτῶν βόλον τινά. ὃς καὶ Χῖος καλεῖται. Erat autem communis tam talorum, quam aleæ ludo. Suetonius Augusto, cap. LXXI. *Talis enim iactatis, vt quisque* CANEM, *aut* SENIONEM, *miserat, in singulos talos singulos denarios in medium conferebat.* Ouidius Trist. lib. II.

Pollucis locus correctus.

Quid valeant tali, quo possis plurima iactu
Figere, damnosos effugiasque canes.

Vbi obserua *Damnosos* dici; quia nempe infelicissimus hic iactus, & nummis suis ludentes mul-

ctaret. Sic apud eundem De Arte lib. II.

Seu iacies talos, victam ne pœna sequatur,
Damnosi facito stent sibi sæpe canes.

Persius Sat. III.

—quid dexter senio ferret,
Scire erat in voto; damnosa canicula quantum
Raderet.——

Isidorus Orig. lib. XVIII, cap. LXVI. *Vitant canem, quia damnosus est; vnum enim significat.* Plauto *Vulturius* non aliam ob causam dicitur, Curculione Act. II. Sc. III.

—iacit vulturios quatuor.

Dicebatur autem etiam idem Χῖος Græcis. Clarum est ex citatis Eustathij, & Hesychij, verbis. Etiam Ὄνος dicebatur. Pollux, loco citato. Ἰστέον, ὅτι κύβος αὐτός τε τὸ βαλλόμενον ἂν εἴη, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ κοιλότητος σημεῖον, ὁ τύπος, ἡ γραμμὴ, τὸ δηλοῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν βληθέντων. καὶ μάλιστά γε ἥ τε μονὰς, ἡ ἐν αὐτοῖς ὄνος καλεῖσθαι εἶχε, καὶ κύβος. Ac corrigendus idem, lib. VII. cap. XXXIII. sect. IX. Βόλων δὲ ὀνόματα, τῶν μὲν φαύλων τε καὶ δυσβόλων, ἐφ' οἷς τὸ δυσκυβεῖν, μίδας, μάνης, πάτρηλος, πάτραινα, μάγγνωσα, ἄβολα, ἄπλια, ἄπετος, ὑπολάζων, κρύφαλος, κάκχαλος, τριχίας, ἐκδυώων, χῖος· ὃν καὶ Κῖον, καὶ ὄνον, καὶ οἴνην. Perperam editur. ὃν καὶ Κῖον, καὶ οἰνὸν, καὶ οἴνην. Et nobis quoque hodie is jactus *Asinus* dicitur. Obserua autem, item Οἴνη nomen fuisse. Qua de re Hesychij locus hodie deprauatissimus. Οἴνη. ἡ ἄμπελος, καὶ κυβευτικὸς βόλος. ὁ κενὸς, καὶ ἀντικείμενος τὴν ἔξω Ἀχαιός. οἰνίζειν γὰρ τὸ μονάζειν, κατὰ γλῶσσαν. Emendo. καὶ. κ. βόλος. ὁ κενὸς, καὶ ἀντικείμενος τῷ ἕξ. ὁ Χῖος. οἰνίζειν γ. Suidas κύβον interpretatur. Οἴνας. οὕτω καλοῦσιν Ἴωνες τοὺς κύβους, ἔνθεν καὶ ἡ παροιμία. ἢ τρὶς ἕξ, ἢ τρὶς οἴνας. Sed nimirum Κύβος quoque idem erat, quod hic Κύων. Ecce in citatis paullo ante Pollucis verbis. Καὶ μάλιστά γε ἥ τε

Pollux emendatus.

Hesychius emendatus.

ἢ τε μονάς, ἢ ἐν αὐτοῖς ὄνος καλεῖσθαι εἶχε, ὁ κύβος. Καθάπερ καὶ ὁ παροιμιώδης λόγος περιμνημονεύειν ἔοικε. Ἢ τρὶς ἕξ, ἢ τρεῖς κύβοι. Ergo ita intelligendus Suidas erit. *Suidas explicatus.* ΚΩΟΣ, qui & Συνωρικὸς, inter bonos Polluci commemoratur. Pollux, lib. VII. cap. XXXIII. Οἱ δὲ βελτίους (βόλοι) ἐφ' οἷς καὶ τὸ εὐκυβεῖν ἐλέγετο, βόλος πρεαμὴς, ἐπικονδυλιστὴς, καλλίβολος, φυσῶν, ὅροι, συνώρεις, συνωρικὸς, ἢ Κῷος. Merito autem, nam ſenio erat, qui inde etiam *Dexter* Perſio, in citato ſtatim verſu. Vide ſupra, in ἀστραγαλισμός. Etiam Ἑξίτης dicebatur. Euſtathius ad Iliad. ψ'. Τῶν δὲ βόλων, φασὶν, ὁ μὲν ἐξ δυνάμενος, Κῷος ἐλέγετο, καὶ Ἑξίτης. ΛΑΚΩΝ, & ΛΑΜΠΩΝ, inter medios erant, vt teſtis Pollux, loco proxime citato. ΜΑΓΝΗΣ. Heſychius. Μάγνης. κυβευτικοῦ βόλου προσηγορία. Corruptum Pollucem cenſeo, lib. VII. cap. XXXIII. Βόλων δὲ ὀνόματα, τῶν μὲν φαύλων τε καὶ δυσβόλων, ἐφ' οἷς τὸ δυσκυβεῖν. μίδας, μάννης, πάτρηλος, πάτραινα, μάγνησα, ἄβολα. *Pollux corrigitur.* Corrigendum. πάτραινα, μάγνης, ἄβολα. Temere geminata eſt litera vltima, deinde etiam prima è ſequenti verbo adhæſit. Diuerſus ab hoc, ne confundas, ΜΑΝΗΣ erat. Vides clare in citatis Pollucis verbis; ac diſtinguit etiam Heſychius, qui ſeorſim mox in iſtis ſuis Gloſſis. Μάννης, κυβευτικοῦ βόλου ὄνομα, καὶ βαρβαρικὸν, ὡς Εὔβουλος ἐν Κυβευταῖς παρίστησι, καὶ ἄλλων καταλέγων ὀνόματα βόλων. Fuiſſe autem inter infelices iactus, è Polluce, in citatis ſtatim verbis, manifeſtum. Corruptus eſt Suetonij locus, in Epiſtola quadam Auguſti ad Tiberium, *Item Suetonius.* quæ repræſentatur nobis in Auguſti ipſius Vita, cap. LXXI. *Ego perdidi viginti millia nummûm meo nomine; ſed, cum effuſe in luſu liberalis fuiſſem, vt ſoleo plerunque. nam ſi, quas manus remiſi cuique, exegiſſem; aut retinuiſſem, quod cuique donaui, viciſſem vel quinquaginta millia.*

Vbi mire ſeſe torquent docti Interpretes, &, quid ibi *Manus* ſit, diuinant varie. Ego putem reſtituendum, *ſi quos manes.* nam de jactu infelici illic agi, nulli dubium. Neque recte, vt Auguſti verba explicent, huc Ouidij iſtud trahunt, De Arte lib. I.

Sic, ne perdiderit, non ceſſat perdere luſor;
Et revocat cupidas alea ſæpe manus.

Quorum verborum iſte eſt ſenſus; Ne perdidiſſe videatur, ſemper ad aleam recurrere luſorem; quam, poëtica ſane phraſi, ideo dicit, reuocare ſæpe cupidas manus. ΜΙΔΑΣ. Tarrhæus in Collectaneis Prouerbiorum. Μίδας. παροιμία. ὁ ἐν κύβοις εὐβολώτατος. ὁ γὰρ Μίδας βόλου ἐστὶν ὄνομα. Vaticana Appendix, à Viro præſtantiſſimo Andrea Schotto edita, Cent. II. Prouerb. LXIX. Μίδας ἐν κύβοις εὐβολώτατος, βόλου ὄνομα ὁ Μίδας, οὗ καὶ Εὔβουλος ἐν Κυβευταῖς μέμνηται. Heſychius. Μίδας. κυβευτικοῦ βόλου ὄνομα. Suidas. Μίδας, κύβου ὄνομα εὐβουλοζάτου. Corrigendum, Μ. κύβου ὄνομα εὐβολωζάτου. Inter infelices eum cenſet Pollux. Βόλων δὲ ὀνόματα τῶν μὲν φαύλων τε καὶ δυσβόλων, ἐφ' οἷς τὸ δυσκυβεῖν, Μίδας, μάνης, πάτρηλος. Verum duplicem animaduerto; vnum malum, quem iam dixi; alterum nec malum, nec bonum, ſed τῶν μέσων. Idem Pollux, poſtquam bonos pariter maloſque, commemorauit, mox ſubiungit. Ο' μέντοι Μίδας, καὶ τῶν μέσων βόλων ἦν. ΞΑΝΘΙΜΙΑΣ. Heſychius. Ξανθιμίας, βόλου ὄνομα. ΟΙΝΗ. Vide Κύων. Οἶστρος. Inter medios à Polluce nuncupatur. ΟΝΟΣ. Vide Κύων. ΟΡΟΙ. Inter bonos eſt Polluci; quemadmodum ΠΑΤΡΑΙΝΑ, & ΠΑΤΡΗΛΟΣ, inter malos. ΠΕΡΣΗΣ. Heſychius. Πέρσης. κυβευτικοῦ βόλου ὄνομα. ΠΡΑΝΗΣ. Inter bonos à Polluce numeratur. ΠΥΛΑΙΤΗΣ, ΣΙΜΩΝ, ΣΟΛΩΝ, inter medios. ΣΥΝΩΡΙΚΟΣ. Idem qui Κῷος, de quo ſupra.

Suidas correctus.

ΣΥΝΩΡΙΣ. Polluci inter bonos dicitur, vti ΣΦΑΛΛΩΝ inter medios. ΣΧΑΔΩΝ. Hesychius. Σχαδών. κυβευτικὸς βόλος. ΤΙΜΟΚΡΙΤΟΣ Inter medios est Polluci. ΤΡΙΣ ΕΞ. Idem qui supra Ἀφροδίτη; vbi vide. ΤΡΙΧΙΑΣ, & ΥΠΤΙΑΖΩΝ, inter malos à Polluce referuntur. ΦΑΛΛΟΣ. Hesychius. Φαλλός. λευκός. ἢ βόλος. ΦΥΣΩΝ. In bonis à Polluce ponitur. ΧΙΟΣ. Idem qui Κύων. Illic vide. Hæc de iactibus huius ludi; in quibus quia quidam etiam talo tesseræve communes, simpliciter iactus ab Auctoribus, quos citaui, esse dicuntur.

ΚΥΒΗΣΙΝΔΑ.

Pollux, lib. IX. cap. VII. Ταύτην δὲ ἱππάδα, καὶ Κυβησίνδαν, καλοῦσι τὴν παιδιάν. Hesychius. Κυβησίνδα, ἐπὶ κεφαλήν· ἢ τὸ φορεῖν ἐπὶ νώτου, ἢ κατὰ νώτου. Vide supra, in Ἀγκυτύλη.

ΚΥΝΔΑΛΗ.

Vide Κινδαλισμός.

ΚΥΝΗΤΙΝΔΑ.

Ludus hic ab osculando, quod Κυνεῖν à Græcis dicitur, nomen habet. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ κυνητίνδα, ἀπὸ τοῦ κυνεῖν, ὅ ἐστι καταφιλεῖν, ὠνόμασται. Ita rescribendum censeo. Male enim hodie editur, Κινητίνδα, & Κινεῖν. Forte est is lusus, quo pueros, auribus prehensis, & vicissim aures apprehendere iussos, osculabantur. Indicat Plutarchus, lib. De Auditu. Οἵ τε πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδία καταφιλοῦντες, αὐτοί τε τῶν ὤτων ἅπτονται, καὶ τοῦτο ποιεῖν κελεύουσιν.

Pollux emendatus.

σιν. αἰνιττόμενοι μετὰ παιδιᾶς, ὅτι δεῖ φιλεῖν μάλιστα τοὺς διὰ τῶν ὤτων ἀφελοῦντας. Clemens, Strom. v. Οὔκουν εἰκῆ τοῖς παιδίοις παρακελευόμεθα, τῶν ὤτων λαμβανομένοις φιλεῖν τοὺς προσήκοντας. τοῦτο δήπου αἰνιττόμενοι, δι' ἀκοῆς ἐγγίνεσθαι τῆς ἀγάπης τὴν συναίσθησιν. Est & videre osculandi istum lusum apud Theocritum, Idyll. v.

Οὐκ ἔραμ' Ἀλκίππας, ὅτι με πρᾶν οὐκ ἐφίλασε,
Τῶν ὤτων καθελοῖσ', ὅκα οἱ τὰν φάσσαν ἔδωκα.

Aristænetus, lib. I. Epist. XXIV. Μηδὲν μελλήσας, ἧκέ μοι φίλημά τι μόνον ἀποκομίζων· κἀγὼ, τῶν ὤτων λαβομένη, τρίς σε φιλήσω. Tibullus, lib. II. eleg. v.

Et fœtus matrona dabit; gnatusque parenti
Oscula, comprensis auribus, eripiet.

Et id osculi genus Χύτρα dictum. Pollux, lib. X. cap. XXIV. Εἰδέναι δὲ οὐ φαῦλον, ὅτι χύτρα φιλήματος ἦν εἶδος, ὁπότε τὰ παιδία φιλοίη, τῶν ὤτων ἐπιλαμβανόμενα. Suidas. Χύτρον, χῶμα, καὶ φιλήματος εἶδος.

ΚΥΝΤΑΝΟΣ ΚΟΝΤΑΞ.

Vide Κόνταξ.

ΜΑΡΩΝ.

Incognitus ludus. Meminit eius Balsamon ad Conc. VI. Can. LI. Ἔοικε δὲ διὰ τῶν τοιούτων κανόνων ἐπιτίμια ἐπινοηθῆναι τὰ βασιλικὰ παίγνια, τὸν κοντοπαίκτην δηλαδὴ, τὸν Μάρωνα.

ΜΗΛΟΛΟΝΘΗ.

Hanc auiculam pueri lino alligantes, in aërem mox emittebant; &, cum vellent, retrahebant: atque

atque ita sese oblectabant. Pollux lib. IX, cap. VII. Ἡ δὲ μηλολόνθη, ζῶον πτηνόν ἐστιν· οὗ ζῶσι λίνον ἐκδήσαντες, ἀφιᾶσιν, ὅπερ ἑλικοειδῶς ἐν τῇ πτήσει τὸ λίνον διελίσσεται. Meminit Aristophanes Nubibus, vbi ita Socratem loquentem introducit.

Μή νυν περὶ σαυτὸν εἶλε τὴν γνώμην ἀεί·
Ἀλλ᾽ ἀποχάλα τὴν φροντίδ᾽ εἰς τὸν ἀέρα,
Λινόδετον ὥσπερ μηλολόνθην τοῦ ποδός.

Vbi Scholiastes. Μηλολόνθην. οὕτω γράφουσιν οἱ ἀκριβέστεροι. τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ζωΰφιόν ἐστι χρυσίζον, κανθάρῳ ὅμοιον. ὃ λαμβάνοντες οἱ παῖδες, ἀποδεσμοῦσι λίνῳ, καὶ ἐκπετανύουσιν. Linum autem, quo alligabant, erat tricubitale. Eustathius ad Iliad. ψ'. Μηλολόνθη, ζῶόν ἐστι, μεῖζον σφηκὸς, ἐκ τῆς ἀνθήσεως τῶν μηλέων γινόμενον, ἢ ἐρχομέναις ἀνθεῖν προσιπτάμενον. οὗ παῖδες λίνον τρίπηχυ ἐξάπτοντες, ἐῶσι πέτεσθαι. καὶ φερομένου δι᾽ ἀέρος ἑλικοειδῶς, ἡδόμενοι τῇ θέᾳ, παρέπονται, τὰς χεῖρας ἐπικροτοῦντες. Suidas addit, lignum exiguum, appensum fuisse. Μηλολόνθη. ζωΰφιον, ᾧ χρῶνται οἱ παῖδες εἰς παιδιάν. ὃ τοῖς ἄνθεσιν ἐπικαθίζεται. οἱ δὲ παῖδες, λίνον τοῦ ποδὸς ἐξαρτῶντες, καὶ ξυλίφιον, ὃ οὐκ ἰσχύουσιν ἀνακουφίσαι, εἰς τὸν ἀέρα ἀφιᾶσιν.

ΜΟΝΟΒΟΛΟΝ.

Meminit Imperator Iustinianus, in *L. Victum.* I. Cod. De Aleatoribus. *Duntaxat autem ludere liceat* Μονόβολον. Iterum in *L. Alearum.* 3. ibid. *Deinceps vero ordinet quinque ludos, Monobolon,* &c. Photius in Nomocanone, cap. XXIX. Μόνον δὲ παίζειν ἔξεστι μονόβολον. Vbi Balsamon, in Scholijs. Γίνωσκε δὲ, ὅτι μονόβολον λέγεται ὁ δρόμος.

ΜΥΙΑ ΧΑΛΚΗ.

Puer, clausis oculis, manus protendens, obambulabat, donec aliquem comprehenderet. Hesychius. Μῦα χαλκῆ. παιδιά τις, ἣν οἱ παῖδες παίζοντες καταμύουσιν. ἀποτείνοντες τὰς χεῖρας, ἄχρις ἄν τινος λάβωνται. Nomen ludo, quia, qui oculos clausos habebat, colludentes quæsiturus, inquiebat, Χαλκῆν μῦαν θηράσω· ad quæ alij; θηράσεις, ἀλλ' οὐ λήψεις, respondebant. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ χαλκῆ μῦα. ταινίᾳ τὼ ὀφθαλμὼ περισφίγξαντες ἑνὸς παιδὸς, ὁ μὲν περιστρέφεται, κηρύττων· χαλκῆν μῦαν θηράσω. οἱ δὲ ἀποκρινάμενοι, θηράσεις, ἀλλ' οὐ λήψεις, σκύτεσι βυβλίνοις παίουσιν αὐτὸν, ἕως τινὸς αὐτῶν λήψηται. Et obserua, etiam, dum quæreret, percussum fuisse. Eustathius ad Iliad. φ'. Οἱ δὲ ὕστερον, παιδιὰν αὐτῇ ἐπωνόμασάν τινα, ἣν χαλκῆν μῦαν ὠνόμασαν, περὶ ἧς φράζουσιν οὕτω. καταδεῖται τις ῥακίῳ τὰς ὄψεις, καὶ καταστὰς εἰς μέσον τῶν συνειλεγμένων, περιιὼν φωνεῖ, χαλκῆν μῦαν θηράσω. οἱ δὲ κύκλῳ ἑστῶτες, βίβλοις ἢ καὶ ταῖς χερσὶ παίοντες, ἀποκρίνονται· ἀλλ' οὐ λήψεις. οὗ δὲ ἂν λάβηται, καθίστησιν ἐκεῖνον εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν.

ΜΥΙΝΔΑ.

Similis fere priori erat. Hesychius. Μυΐνδα. παιδιά τις, οὕτω καλουμένη ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος. καταμύων γάρ τις, τὸν ἐρωτώμενον ἀποφαίνεται σχεδιάζων, ἕως ἂν ἐπιτύχῃ· ἐὰν δὲ ἁμαρτὼν ἀναβλέψῃ, πάλιν καταμύει. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ μυΐνδα. ἤτοι καταμύων τις φυλάττεται βοῶν· καὶ ὃν ἂν τῶν ὑποφευγόντων λάβῃ, ἀντικαταμύειν ἀναγκάζει.

ΜΥΣΤΕΑ.

Hesychius. Μυςέα. παιδιά τις, ἐπιπλευθήν καλῶλύοντα τοὺς ἐξάρχοντας.

ΝΑΥΜΑΧΙΑ.

Inter aleæ species ponitur à Polluce, lib. VII. cap. XXXIII. sect. X. Κυβείας δὲ εἴδη καὶ ἡ πλειστοβολίνδα παιδιὰ, καὶ τὸ δωδεκάζειν, καὶ διαγραμμίζειν, ἢ διαγραμμισμὸς, καὶ χαλκίζειν, καὶ χαλκισμὸς, ἢ ἱμαντελιγμὸς, καὶ ναυμαχία.

ΟΑΡΟΙ.

Ludus quidam obscœnus. Hesychius. Ὄαροι, αἱ γυναῖκες, ἀπὸ τοῦ συναρμόσθαι. ὀάρων ἕνεκα σφετεράων. μῦθοι, λόγοι, βουλεύματα. τινὲς δὲ θιάσους, καὶ παιδιὰν περὶ τὰ ἀφροδίσια. Eustathius ad Iliad. γ'. Δῆλον δὲ ἐκ παρασημειώσεως παλαιᾶς, καὶ ὅτι ὄαρος λόγος, ὁμιλία, παιδιά.

ΟΚΤΟΗΧΟΣ.

Balsamon ad Conc. VI. Can. LI. Ἔοικε δὲ διὰ τὰ τοῦ τοιούτων κανόνων ἐπιτίμια ἐπισημειῶσαι τὰ βασιλικὰ παίγνια, τὸ κοντοπαίκτιον δηλαδὴ, τὸ μάρωνα, τὸ ἀγχίαλον, τὸ ὀκτώηχον, καὶ τὰ λοιπά.

ΟΡΤΥΓΟΚΟΠΙΑ.

Cribro circulum cum fecissent, coturnices, inter se depugnaturas, statuebant. quæ excedere circulo coacta, victa ipsa, & is cuius ea esset. ac interdum ipsæ aues pretium victoriæ erant, interdum

dum constituta pecunia. Nonnunquam verò sic ludebant. coturnicem vnus quidem exhibebat, alter medio eam digito feriebat, deinde è capite pennas etiam euellebat. quod si illa sustinuisset, qui exhibuisset eam, victor erat; contra autem si cessisset, & vulsuram subterfugisset, victoria penes alterum erat. Solebant vero victæ ad aurem inclamare, vt victoris obliuisceretur vocem; quod Τρυλλίζειν, & Ἐντρυλλίζειν appellabant: ac qui luderent, Ὀρτυγοκόποι, & Στυμφοκόποι dicebantur. Pollux lib. IX. cap. VII. Καὶ μέν τοι καὶ τὸ ὀρτυγοκοπεῖν, παιδιά. καὶ τὸ πρᾶγμα, ὀρτυγοκοπία. καὶ οἱ παίζοντες, ὀρτυγοκόποι, καὶ συμφοκόποι ἐκαλοῦντο. καὶ τὸ κόπτειν τοὺς ὄρτυγας, καὶ ἀνακλαδάλλειν, καὶ ἀνερεθίζειν. καὶ ἀνεγείρειν, παροξύνειν· καὶ ταῦτα ἐκ τῶν ὀρτυγοκοπικῶν ὀνομάτων. καὶ τηλία μὲν, ὁμοία τῇ ἀρτοπώλιδι, κύκλους ἐμπεριγράψαντες, ἀνίστασαν τοὺς ὄρτυγας ἐπὶ τὰς μάχας τὰς πρὸς ἀλλήλους. ὁ δὲ ἀνατραπεὶς, καὶ ἐκπεσὼν τοῦ κύκλου, ἡττᾶτο αὐτός τε, καὶ ὁ τοῦ ὄρτυγος δεσπότης. καὶ ποτὲ μὲν ἐπ᾽ αὐτοῖς διετίθεντο τοῖς ὄρτυξι, ποτὲ δὲ καὶ ἐπ᾽ ἀργυρίῳ. ἔσθ᾽ ὅτε δὲ ὁ μὲν ἵστη τὸν ὄρτυγα, ὁ δὲ ἔκοπτε τῷ λιχανῷ, εἶτα ἐκ τῆς κεφαλῆς πτερὸν ἀπέτιλλε. καὶ εἰ μὲν ἐγκαρτερήσειεν ὁ ὄρτυξ, ἡ νίκη μετὰ τοῦ θρέψαντος αὐτὸν ἐγίνετο. ἐνδόντος δὲ, καὶ ὑποφυγόντος, ὁ κόπτων, ἢ ὁ τίλλων, ἐνίκα. τοὺς δὲ ἡττηθέντας ὄρτυγας ἐμβοήσαντες κατὰ τὸ οὖς, αὐτοὺς ἐξιῶντο, λήθην ἐργαζόμενοι τῆς τοῦ νενικηκότος φωνῆς. καὶ τὸ ἐμβοᾶν τρυλλίζειν, καὶ ἐντρυλλίζειν, ὠνόμαζον.

ΟΣΤΡΑΚΙΝΔΑ.

Hesychius. Ὀστρακίνδα. παιδιὰ ἡ ἐπὶ τῷ ὀστράκῳ. Pueri, linea in medio ducta, vtrinque stantes, testam in eam iaciebant; cuius pars vna, nempe in-

pe interior, pice illita, Νὺξ dicebatur: altera vero alba, Ἡμέρα. quique abijceret, νὺξ, ἢ ἡμέρα, inter abijciendum dicebat. Elegerant autem inter se partes; illi albam, isti nigram: quorumque pars superior esset, fugientes alios insequebantur; ac si quem comprehendissent, is sedere, & ludo etiam abstinere, Ὄνος dictus, iubebatur. Eustathius ad Iliad. σ'. Ἐλέχθη δὲ αὕτη καὶ ἐκ παιδιᾶς τοιαύτης. παῖδες δύο γραμμήν τινα μεσολαβοῦσαν διεστηκότες ἀλλήλων, ὄστρακον ἀνερρίπτουν· οὗ θάτερον μὲν μέρος πεπισσωμένον ἦν, τὸ ἐντὸς δηλαδή· τὸ δ' ἐκτὸς, ἀπίσσωτον. διώριστο δὲ τοῖς συμπαίζουσι, τινῶν μὲν ἦν, τὸ τὴν πίσσαν ἔχον· τινῶν δὲ, τὸ λοιπόν. καὶ ὅτε φασὶν ἀναβληθὲν τὸ ὄστρακον πέσοι, ὧν μὲν τὸ κάτω τοῦ ὀστράκου, ἔφευγον· οἱ δὲ λοιποὶ, ἐδίωκον. καὶ ἐλέγετο τοῦτο, περιστροφὴ ὀστράκου. καὶ ἡ παιδιὰ, ὀστρακίνδα ἐκαλεῖτο. Et mox, è Platone Comico. Εἴξασι τοῖς παιδαρίοις τούτοις, οἳ ἑκάστοτε γραμμὴν ἐν ταῖς ὁδοῖς διαγράψαντες, διανειμάμενοι δίχ' ἑαυτοὺς, ἑστᾶσιν αὐτῶν οἱ μὲν, ἐκεῖθεν τῆς γραμμῆς· οἱ δ' αὖ, ἐκεῖθεν. εἷς δ' ἀμφοτέρων ὄστρακον αὐτοῖς ἀνίησιν, εἰς μέσον ἑστώς. κἂν μὲν πέσωσι τὰ λευκὰ ἐπάνω, φεύγειν ταχὺ τοὺς ἑτέρους δεῖ· τοὺς δὲ, διώκειν. ὁ δ' ἀναρρίπτων τὸ ὄστρακον, ἐπιλέγει· νὺξ, ἢ ἡμέρα. Eum vero, qui comprehensus forte esset, Ὄνον dictum, ex Polluce nobis constat, cuius verba ecce ista, lib. IX. cap. VII. Ὀστρακίνδα δὲ, ὅταν γραμμὴν ἑλκύσαντες οἱ παῖδες ἐν μέσῳ, καὶ διανεμηθέντες, ἑκατέρα μερὶς, ἡ μὲν τὸ ἔξω τοῦ ὀστράκου πρὸς αὐτὴν εἶναι νομίζουσα, ἡ δὲ τὸ ἔνδον, ἀφέντος τινὸς κατὰ τῆς γραμμῆς τὸ ὄστρακον, ὁπότερον ἂν μέρος ὑπερφανείη, οἱ μὲν ἐκεῖνο προσήκοντες διώκωσιν, οἱ δὲ ἄλλοι φεύγωσιν ὑποστραφέντες. ὅπερ εἶδος παιδιᾶς αἰνίττεται καὶ Πλάτων, ἐν τοῖς εἰς Φαῖδρον ἐρωτικοῖς. ὁ μὲν τοίνυν ληφθεὶς τῶν φευγόντων, ὄνος οὗτος κάθηται· ὁ δὲ ῥίπτων τὸ ὄστρακον, ἐπιλέγει· νὺξ, ἢ ἡμέρα. τὸ γὰρ ἔνδον αὐτοῦ μέρος καταλείπεται πίττῃ, ὅτι τῇ

νυκτὶ

νυκτὶ ἐπιπεφήμισαι. καλεῖται δὲ καὶ ὀστράκε περιστροφὴ τὸ εἶδ⊗ τῦτο τῆ παιδιᾶς. Vbi vides, vt & in Eustathij verbis, quod Περιστροφὴ ὀστράκε etiam appellatus ludus iste fuerit. Est Platonis quoque in Phædro locus quidam, Polluci citatus, qui alludit. Φυγὰς δὲ γίνεται ἐκ τέτων, καὶ ἀπειρηκὼς ὑπ' ἀνάγκης, ὁ πρὶν ἐραστής, ὀστράκε μεταπεσόντ⊗, ἵεται φυγῇ μεταβαλών. ὁ δὲ ἀναγκάζεται διώκειν ἀγανακτῶν, ἐπιθειάζων. Eunapius, in Proæresio. Καὶ ὁ μὲν, ὅτω βασιλέως ἐπιτρέψαντ⊗, καὶ μεταπεσόντ⊗ ὀστράκε, κατῆγε τὸ δεύτερον εἰς τὰς Ἀθήνας. Et apud Suidam, in Ὀστράκε περιστροφή. Ὥσπερ ὀστράκε μεταπεσόντ⊗, ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐχώρησε Ῥωμαίοις. Arrianus in Epictetum, lib. IV. cap. VII. Ὡς ὀστρακίοις τὰ παιδία παίζοντα, περὶ μὲν τῆς παιδιᾶς διαφέρεται, τῶν δ' ὀστρακίων ὁ πεφρόντικεν· ὅτω δὲ καὶ ὅτ⊗, τὰς μὲν ὕλας παρ' ἐδὲν ἢ πεποιημένο⊗· τὴν παιδιὰν δὲ, τὴν περὶ αὐτὰς, καὶ ἀναστροφὴν, ἀσπάζεται.

Περι-στροφὴ ὀ-στράκε.

ΟΥΡΑΝΙΑ.

Hesychius. Οὐρανίαν. ὅταν τὴν σφαῖραν ἀναβάλωσιν. καὶ τὴν τοιαύτην δὲ καθόλε παιδιὰν, ἐρανίαν καλῦσι. Dicebatur nempe in pilæ lusu, cum alter eam in sublime eijceret; alter, priusquam in terram caderet, assiliens raperet. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τῆ σφαίρας παιδιὰ, ὀνόματα εἶχεν· ἐπίσκυρ⊗, φεννίδα, ἀπόρραξις, ἐρανία. Et mox. Ἡ δὲ ἐρανία. ὁ μὲν, ἀνακλάσας αὐτὸν, ἀπορρίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν ἐρανόν. τοῖς δ' ἦν ἀμφισβήτησις φιλοτιμία, πρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν, ἁρπάσαι. Eustathius ad Odyss. Θ'. Εἰκὸς δὲ καὶ τὴν διὰ σφαίρας παιδιὰν, τὴν καλεμένην ἐρανίαν, τοιαύτην εἶναι. Nec multo post. Ὅτι δὲ ἡ ῥηθεῖσα ἐρανία, εἶδ⊗ ἦν τῆς διὰ σφαίρας παιδιᾶς, δηλοῖ ὁ γράψας, ὅτι ταύτης ἡ μέν τις, ἐλέγετο ἐρανία· ἡ δὲ, ἀπόρραξις· ἡ δὲ, ἐπίσκυρ⊗· ἡ δὲ, φαινίνδα. ἐρανία μὲν, ἡ εἰς ἐρανὸν τῆ σφαίρας ἀναβολή.

ΠΑΙ-

ΠΑΙΔΙΑ ΕΝ ΥΔΑΤΙ.

Qualis iste lusus fuerit, ignoramus; gymnasticum fuisse, istud scimus. Galenus meminit, Περὶ τῶν πεπονθότων τόπων, lib. IV. Πυθόμενος ἐν τῇ διηγήσει διατρίψαι τὸν ἄνθρωπον ἐν λίμνῃ τινὶ καὶ ἀγρὸν, ὥρᾳ θέρους μετά τινων ἑτέρων παίζοντα γυμναστικὰς παιδιὰς, ὁποίας εἰώθασιν οἱ νέοι παίζειν ἐν ὕδατι.

ΠΕΝΤΑΛΙΘΑ.

Mulierum potissimum erat. Ita describitur à Polluce, lib. IX. cap. VII. Τὰ δὲ πεντάλιθα, ἤτοι λιθίδια, ἢ ψῆφοι, ἀστράγαλοι, πέντε ἀνεῤῥιπτοῦντο, ὥστε ἐπιστρέψαντα τὴν χεῖρα δέξασθαι τὰ ἀναῤῥιφθέντα κατὰ τὸ ὄπισθε θέναρ. ἢ εἰ μὴ πάντα ἐπίσταται, ἢ τῶν ἐπιστάντων ἐπικειμένων ἀναιρεῖσθαι τὰ λοιπὰ τοῖς δακτύλοις. τὸ δὲ ῥῆμα, τὸ πενταλιθίζειν, ἐστὶν ἐν τοῖς Ἑρμίππου Θεοῖς. τὸ δὲ ὄνομα, πεντάλιθα. γυναικῶν δὲ μᾶλλόν ἐστιν ἡ παιδιά.

ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΟΣΤΡΑΚΟΥ.

Vide Ὀστρακίνδα.

ΠΕΡΙΧΥΤΗ.

Imperator in L. *Victum*. I. Cod. De Aleatoribus. *Liceat item ludere* Περιχυτήν. Iterum in L. *Alearum*. 3. ibid. *Deinceps vero ordinet quinque ludos, Monobolon, contomonobolon, Quintanum contacem sine fibula, perichyten, & hippicen.* Balsamon in Photij Nomocan. Tit. XIII. cap. XXIX. Περιχυτὴ, ἡ πάλη.

ΠΕΤΤΕΙΑ.

Calculorum lusus; quos vterque quinque habebat, in laterculo totidem lineis distincto; quorum
Ἱερὰ medius, ἱερὰ γραμμὴ dicebatur. ipse laterculus,
γραμμή πόλις; calculi, Κύνες nuncupabantur: erantque
Πόλις. vtrinque discolores. Et in eo ludentium industria
Κύνες. versabatur, vt calculi duo concolores alterum discolorem circumventum tollerent. Pollux lib. ix. cap. vii. Τὸ δὲ πεττεύειν, καὶ ἡ πεττεία, καὶ τὸ πεσσὸν, ὀνομάζεται· καὶ πεσσονομεῖν, καὶ πεττευτής. καὶ ταῦτα μὲν ἐν ἐκείνοις προείρηται. ἐπειδὴ δὲ ψῆφοι μέν εἰσιν οἱ πεσσοὶ, πέντε δὲ ἑκάτερος εἶχε τῶν παιζόντων ἐπὶ πέντε γραμμῶν, εἰκότως εἴρηται Σοφοκλεῖ,

Καὶ πεσσὰ πεντάγραμμα, καὶ κύβων βολαί.

Τῶν δὲ πέντε ἑκατέρωθεν γραμμῶν μέση τις ἦν, ἱερὰ καλουμένη γραμμή. καὶ ὁ τὸν ἐκεῖθεν κινῶν πεττὸν, παροιμίαν ἐποίει· Κινῶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς. Ἡ δὲ διὰ πολλῶν ψήφων παιδιὰ πλινθίον ἐστὶ, χώρας ἐν γραμμαῖς ἔχον διακειμένας. καὶ τὸ μὲν πλινθίον, καλεῖται πόλις· τῶν δὲ ψήφων ἑκάστη, κύων. διῃρημένων δὲ εἰς δύο τῶν ψήφων κατὰ τὰς χρόας, ἡ τέχνη τῆς παιδιᾶς ἐστι, περιλήψει τῶν δύο ψήφων ὁμοχρόων τὴν ἑτερόχροον ἀναιρεῖν. De quinque calculis, Etymologici Auctor tradit, inde etiam Πεττείαν dictam, quasi Πεντείαν, videri. Πεσσοί. βόλια κυβιστῶν. πεσσὰ ὁμωνύμως, ἥτε γραμμὴ, καὶ ὁ ψῆφος. πέντε δὲ ἦσαν, οἷς ἐχρῶντο. καὶ πεσσὰ πεντάγραμμα. καὶ τάχα ἡ πεττεία, οἱονεὶ πεντεία τις οὖσα. De lineis quinque, & media sacra, mox idem affirmat. Ἐπὶ δὲ τῶν πέντε γραμμῶν τὰς ψήφους ἐτίθεσαν· ὧν ἡ μέση γραμμὴ, ἱερὰ ἐκαλεῖτο. Eustathius, ad Odyss. α. Πέντε ἦσαν (πεσσὰ) οἷς ἐχρῶντο· καὶ ἐπὶ πέντε γραμμαῖς τὰς ψήφους ἐτίθουν. ὧν ἡ μέση, ἱερὰ ἐκαλεῖτο. καὶ διὰ τὰς πέντε ταύτας καὶ πεττεία ἐδόκει κληθῆναι, ὡς οἱονεὶ πεντεία τις οὖσα. Et mox. Τοὺς δὲ πεσσοὺς λέγει, ψήφους εἶναι πέντε· οὓς ἐπὶ πέντε ἕκαστος τῶν πεττευόντων ἔχει τὰς καθ' ἑαυτόν.

Σοφο-

Σοφοκλῆς. καὶ πεσσὰ πεντάγραμμα, καὶ κύβων βολαί. Ab his quinque lineis, Πεσσὰ πεντάγραμμα dixisse Sophoclem aiunt Grammatici; idque in fabula, cui titulus à poëta datus erat, Ναύπλιος Πυρκαεύς. Hesychius: Πεσσὰ πεντάγραμμα, καὶ κύβων βολάς. Σοφοκλῆς Ναυπλίῳ πυρκαεῖ. παρ' ὅσον πέντε γραμμαῖς ἔπαιζον. A quinta linea, quæ Ἱερὰ dicebatur, non temere calculum mouebant, nisi summa vrgente necessitate. Itaque proverbium erat, τὸν ἀφ' ἱερᾶς κινεῖν. Eustathius ibidem. Παρετείνετο δέ, φησι, δι' αὐτῶν καὶ μέση γραμμή· ἣν ἱερὰν ὠνόμαζον, ἐπεὶ ὁ νικώμενος ἐπ' ἐσχάτην αὐτὴν ἵεται. Hesychius. Τὸν ἀφ' ἱερᾶς. γραμμή τις ἐν τῇ παιδιᾷ τῶν πεσσῶν, ἱερὰ καλουμένη. Suidas. Κινήσω τὸν ἀφ' ἱερᾶς. Τοῦτο ἐπὶ τῶν τὴν ἐσχάτην βοήθειαν κινούντων τέτακται. Diogenianus, Cent. v. Prouerb. xli. Κινήσω τὸν ἀφ' ἱερᾶς. Ἐπὶ τῶν τὰ ἔσχατα κινδυνευόντων. Sophron.

Τὸν ἀφ' ἱερᾶς κινεῖν, prouerbium.

Κινήσω δ' ἤδη τὸν ἀφ' ἱερᾶς.

Theocritus, Idyll. vi.

Καὶ τὸν ἀπὸ γραμμᾶς κινεῖ λίθον.——

Eumathius, De Amoribus Ismeniæ. Αἱ δέ γε μητέρες ἡμῶν καὶ λίθον, ὅ φασι, τὸν ἀπὸ γραμμῆς κινοῦσι πρὸς δάκρυον. Laterculus, in quo ludebatur, Πόλις dictus. Allusisse videtur Plato De Rep. lib. iv. Ἑκάστη γὰρ αὐτῶν πόλεις εἰσὶ πάμπολλαι, ἀλλ' οὐ πόλις, τὸ τῶν παιζόντων. Vnde Πόλεις παίζειν dixit Cratinus Δραπέτισι. Zenobius, Cent. v. Prouerb. lxviii. Πόλεις παίζειν. (ita rescribo, non Πόλεις, vt editur; neque Πόλεσι, vt in Vaticano esse monet Schottus:) Μέμνηται ταύτης Κρατῖνος ἐν Δραπέτισι. ἡ δὲ πόλις, εἶδός ἐστι παιδιᾶς πεττευτικῆς. καὶ δοκεῖ μετενηνέχθαι ἀπὸ τῶν ταῖς ψήφοις παιζόντων, ταῖς λεγομέναις νῦν μὲν χώραις· τότε δὲ, πόλεσιν. Sed neque recte Πόλιν ludum facit, neque lineas Πόλεις dictas esse tradit; quem errorem etiam Hesychius errat. apud quem tamen recte legitur, Πόλεις παίζειν. Cum ante hos viginti sex annos, pene puer, Spicilegium in Theocritum instituerem, ali-

Zenobius emendatur.

ter volui; sed erraui, vt in illa ætate non semel. De diuerso eorum colore, quo distincti, Lucanus, si is est auctor, in Carmine in Pisonem.

Callidiore modo tabula variatur aperta
Calculus, & vitreo peraguntur milite bella;
Vt niueus nigros nunc, & niger alliget albos.

De ludi modo, & calculo vno discolore à duobus concoloribus circumvento, versus iste Martialis, lib. XIV. Epigr. XV.

Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Ouidius De Arte Am. lib. II.

Siue latrocinij sub imagine calculus ibit,
Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.

Et lib. III.

Cautaque non stulte latronum prœlia ludat,
Vnus cum gemino calculus hoste perit.

Eleganter itaque *Insidiosos latrones* Martialis calculos dixit, libro citato, Epigr. XVIII.

Insidiosorum si ludis bella latronum,
Gemmeus iste tibi miles, & hostis, erit.

Erat itaque plane idem cum eo, quem posteriores Græci Ζατρίκιον appellarunt; de quo supra à me dictum. Inuentum autem ludum istum quidam à Palamede volunt. Philostratus in Heroicis, vbi de eo heroe agit. Ὄντων δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἐν Αὐλίδι, πεττοὺς εὗρεν· οὐ ῥᾴθυμον παιδιὰν, ἀλλ' ἀγχίνουν, καὶ εἴσω σπουδῆς. Etymologici Auctor. Εὗρε δὲ αὐτὴν (τὴν πεττείαν) Παλαμήδης. Et apud Ilienses lapis ostendebatur, in quo Græci ludere soliti. Eustathius ad Iliad. β'. Καὶ Παλαμήδους ἐπινοησαμένου κυβείαν καὶ πεττείαν ἐν Ἰλίῳ, εἰς παραμύθιον λιμοῦ, καταλαχόντος τὴν στρατιὰν, λίθος ἐκεῖ ἐδείκνυτο, καθὰ Πολέμων ἱστορεῖ, ἐφ' οὗ ἐπέττευον. Deinde afferuntur ab eo isti versus è Sophoclis Palamede,

Palamedes ludi calculorum inuentor.

Lapis apud Ilienses, in quo Græci ludere soliti.

Οὐ λιμὸν οὗτος τόνδ' ἀπῶσε, σὺν θεῷ
Εἰπεῖν, χρόνου τε διατριβὰς σοφωτάτας

Ἐφεύ-

Ἐφεῦρε, φλοίσβου μετὰ κόπον καθημένοις,
Πεσσοὺς, κύβους τε, τερπνὸν ἀργίας ἄκος.

Apud Argiuos etiam Palamedis calculus erat. Idem Eustathius, loco citato. Ἐμαρτύρουν δὲ καὶ Ἀργεῖοι, παρ᾽ οἷς ἦν, φασὶν, ὁ λεγόμενος Παλαμήδους πεσσός. Vtrumque, & de lapide apud Ilienses, & de Palamedis calculo, iterum tradit ad Od. ά. Λέγεται δὲ καὶ ἐν μὲν Ἰλίῳ δείκνυσθαι λίθον, ἐφ᾽ οὗ ἐπέσσευον οἱ Ἀχαιοί· ἐν δὲ Ἄργει, τὸν λεγόμενον Παλαμήδους πεσσόν. Plato in Phædro, Theuth Ægyptium inuenisse commemorat. Ἤκουσα τοίνυν, περὶ Ναύκρατιν τῆς Αἰγύπτου γενέσθαι τῶν ἐκεῖ παλαιῶν τινὰ θεῶν, οὗ καὶ τὸ ὄρνεον τὸ ἱερὸν, ὃ δὴ καλοῦσιν Ἶβιν· αὐτῷ δὲ ὄνομα τῷ δαίμονι εἶναι Θεύθ. τοῦτον δὲ, πρῶτον ἀριθμόν τε καὶ λογισμὸν εὑρεῖν, καὶ γεωμετρίαν, καὶ ἀστρονομίαν, ἔτι δὲ πεττείας τε καὶ κυβείας. Sed diuersam hanc πεττείαν fuisse, & eam quæ τῆς πεττευτηρίου dicebatur, tradunt veteres Platonis in locum istum Interpretes. Non exstant quidem illi ipsi; sed eorum explicationem repræsentat nobis Eustathius, ad Od. ά. Πλάτων τὴν τῶν πεσσῶν εὕρεσιν Αἰγυπτίοις ἀνατίθησιν ἐν Φαίδρῳ. καὶ οἱ τοῦ Πλάτωνος ὑπομνηματισταὶ, οὐ τὴν παρ᾽ Ἕλλησι πεττείαν σημαινθῆναι φασὶν ὑπὸ Πλάτωνος, ἀλλὰ τὴν τοῦ λεγομένου πεττευτηρίου, καταγράφεσθαι γάρ τι πλινθίον, ὥσπερ ἐν τῇ πεττευτικῇ παιδιᾷ, δι᾽ οὗ τὰ κινήματα τοῦ ἡλίου, καὶ τῆς σελήνης, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκλειπτικὰ, πραγματεύονται οἱ Αἰγύπτιοι. Idem breuius dicit ad Iliad. β'. Τὴν αὐτῶν (τῶν πεσσῶν) εὕρεσιν, Αἰγυπτίοις ἀνατιθέασιν ἕτεροι· καὶ οὐ παικτικὴ, ἀλλὰ φιλόσοφος, ἡ Αἰγυπτιακὴ πεττεία λέγεται. Et hæc ipsa est illa πεττεία, de qua Suidas; quam tamen cum ista altera non rectè confundit, dum inuentionem eius Palemedi adscribit, istis verbis. Τάβλα. ὄνομα παιδιᾶς. ταύτην ἐφεῦρε Παλαμήδης, εἰς συναγωγὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, σὺν φιλοσοφίᾳ πολλῇ. τάβλα γάρ ἐστιν, ὁ γήϊνος κόσμος· δώδεκα δὲ κάσοι, ὁ ζωδιακὸς ἀριθμός· τὸ δὲ ψηφοβόλον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἑπτὰ κοκκία, τὰ ἑπτὰ ἄστρα.

Palamedis calculus, apud Argiuos.

Theuth Aegyptius, ludi calculorum inuentor.

τῶν πλανητῶν· ὁ δὲ πύργος, τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ· ἐξ οὗ ἀνταποδίδοται πᾶσι πολλὰ, καὶ καλὰ, καὶ κακά. Eodem modo Cedrenus. Οὗτός ἐστι Παλαμήδης, ὁ καὶ τὴν ταῦλαν ἐφευρὼν πρὸς μετεωρισμὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ σύνθεσιν σὺν φιλοσοφίᾳ πολλῇ κατασκευάσας. ὥρισε γὰρ εἶναι τὴν ταῦλαν, τὸν γήϊνον κόσμον· τοὺς δὲ δώδεκα κάζους, τὸν ζωδιακὸν ἀριθμόν· τὸ δὲ ψηφόβολον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κοκκία, τὰ ἑπτὰ ἄστρα τῶν πλανητῶν· τὸν δὲ πύργον, τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἀνταποδίδοται πᾶσι καλὰ, ἢ κακά. Isaacius quoque Porphyrogeneta, in Paralipomenis Homeri. Ὁ δὲ (Παλαμήδης) πρῶτος τὸ ταυλίζειν ἐξεύρηται. ἐκ γοῦν τῆς κινήσεως τῆς ἐν οὐρανῷ ἑπτὰ πλανητῶν, τῶν κατὰ μοιρικὴν τύχην, ὥς φασιν, ἐπαγόντων χαρὰς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ λύπας, ὡρίσατο τὴν ταῦλαν, ἤτοι τὸν πίνακα τοῦ παιγνίου, τὸν γήϊνον κόσμον· τοὺς δὲ δώδεκα κάζους, ἤτοι τὰ χαρακώματα τούτου, τὸν ζωδιακὸν ἀριθμόν. Vt autem hi tres posteriores Scriptores τὴν πεττείαν Græcorum, & Ægyptiorum, inter se confundunt; ita Hesychius τὴν πεττείαν, & τὴν κυβείαν, aliquot Glossis. Ecce. Πεσσοῖς. πεττοῖς. βολίοις. κύβοις. Iterum. Πεττεία. ἡ διὰ κύβων παιδιά. Et mox. Πεττείαις. κύβοις. τάβλαις. Deinde. Πεττεύουσι. κυβεύουσι. Alibi tamen satis clare distinguit, cum inquit. Διαφέρει δὲ πεττεία κυβείας. ἐν ᾗ μὲν γὰρ, τοὺς κύβους ἀναρρίπτουσιν· ἐν δὲ τῇ πεττείᾳ, αὐτὸ μόνον τὰς ψήφους μετακινοῦσι.

ΠΛΑΤΥΓΙΖΕΙΝ.

Scholiastes Aristophanis Equitibus. Πλατυγίζειν, κυρίως τὸ ἐπιτιθέναι πλαταγώνιον τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ, καὶ παίειν τῇ δεξιᾷ, καὶ ἦχον ἀποτελεῖν. Folium papaueris, aut anemones, πλαταγώνιον dictum, & τηλέφιλον, prioribus duobus digitis manus sinistræ imponentes, dextra illud feriebant; & , si sonum edidisset, cum rumperetur, amari sese ab amasijs arbitrabantur: sin autem, contra. Pollux, lib. IX. cap. VII.

Τὸ δὲ πλαταγώνιον οἱ ἐρῶντες, ἢ ἐρῶσαι, ἔπαιζον. καὶ τὰ τοῦ τηλεφίλου καλουμένου φύλλα ἐπὶ τοὺς προτέρους δύο τῆς λαιᾶς δακτύλους, εἰς κύκλον ἐμβληθέντας, ἐπιθέντες, τῷ κοίλῳ τῆς ἑτέρας χειρὸς ἐπικρούσαντες, εἰ κτύπον ποιήσειεν εὔκροτον, μεμνῆσθαι τοὺς ἐρωμένους αὐτῶν ὑπελάμβανον. Meminit Theocritus, Id. III.

Οὐδὲ τὸ τηλέφιλον ποτιμαξάμενον πλατάγησεν.

Vbi Scholiastes. Ἀναλαμβάνεται παρὰ τῶν ἐρώντων τὸ τηλέφιλον· καὶ πληττόμενον, εἰ ψόφον ἀποτελεῖ, ἐδόκουν αὐτοῖς σημαίνεσθαι, ὅτι ἀντερῶνται ὑπὸ τῶν ἐρωμένων· εἰ δὲ οὐκ ἀποτελεῖ, ὅτι μισοῦνται. Et inde nempe Τηλέφιλον appellatum, quasi Δηλέφιλον. Idem. Εἴρηται δὲ τηλέφιλον, οἱονεὶ δηλέφιλόν τι ὄν, τὸ δηλοῦν τὸ φίλον. Explicat ludum istum amantium etiam Suidas. Πλαταγώνιον. τὸ τῆς μήκωνος φύλλον, καὶ τὸ τῆς ἀνεμώνης. ἀπὸ τοῦ πλατάσσειν, ἤγουν ἠχεῖν. ἐσημαίνοντο δὲ ἀπ' αὐτοῦ τὴν τῶν ἐρωμένων στοργήν, τιθέντες ἐπί τε τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ, καὶ ἀντικόπτοντες. καὶ εἰ ἤχησεν, ἐστέργοντο· εἰ δὲ μή, τὸ ἀνάπαλιν. Τηλέφιλον.

Neque in sinistra tantum manu istud faciebant, sed & humero, cubitoue. Scholiastes Theocriti loco citato. Οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τὰς χεῖρας τὸ τηλέφιλον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἔσθ' ὅτε καὶ ἐπὶ τὸν πῆχυν, ἐπεπείρων τοῦ ψόφου. Ac de cubito, est istuc animaduertere apud Theocritum.

Ἀλλ' αὔτως ἁπαλῷ ποτὶ πάχεϊ ἐξεμαράνθη.

Alij colorem obseruabant; & amari se putabant, si rubrum esse conspexissent; contra, si exaruisse. Habes in Scholijs ad Theocritum. Τινὲς τῶν ἐρωτικῶν τὸ τηλέφιλον ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἢ τὸν καρπόν, ἐπικρούουσι· καὶ ἐὰν μὲν ἐρυθρὸν γένηται, καλοῦντες αὐτὸ ῥόδιον, νομίζουσιν ἀγαπᾶσθαι. τοῦ χρώματος δὲ ἐμπρησθέντος, ἢ ἑλκωθέντος, μισεῖσθαι. Huc pertinet, quod in citato statim Theocriti versu,

———ποτὶ πάχεϊ ἐξεμαράνθη.

Hesychius, seorsim ab omnibus, πάγγιον ξύλινον esse dicit. Ἐπλατάγησεν. ἐψόφησεν. ἔνθεν τὸ πλαταγώνιον, παίσ-

παίγνιον ξύλινον, ᾧ ψοφοῦσιν. Vt papaueris autem folium, aut anemones, in amoribus adhibebant, ita & lilium; quod intrinsecus inflantes, ita vt spiritu repleretur, mox ad frontem allidentes disrumpebant; & ex sono, an redamarentur, iudicabant. Pollux, loco citato. Καὶ μὴν καὶ τὸ κρίνον, διπλοῦν ὄν, καὶ διάκενον, ἔνδοθεν ἐμφυσήσαντες, ὡς ὑποπλῆσαι πνεύματος, πρὸς τὰ μέτωπα ῥηγνύντες, ἐσημαίνοντο τὰ παραπλήσια τοῦ κτύπου. Quin & nucleos pomorum, adhuc madidos, lubricosque, summis primis digitis comprimebant; qui si in altum exilijssent, faustum itidem in amore signum erat. Idem Pollux, ibidem. Ἔτι τοίνυν τὸ σπέρμα τῶν μήλων, ὅπερ ἔγκειται τοῖς μήλοις ἔνδοθεν, ἄκροις τοῖς περάτοις τῆς δεξιᾶς δύο δακτύλοις συμπιέζοντες, ἔτι διάβροχον καὶ ὀλισθηρὸν ὄν, εἰ πρὸς ὕψος πηδήσειεν, ἐσημαίνοντο τοῦτο τὴν εὔνοιαν τὴν παρὰ τῶν παιδικῶν.

ΠΛΕΙΣΤΟΒΟΛΙΝΔΑ.

Hesychius emendatus.

Inter aleæ lusus erat. Pollux lib. VII. cap. XXXIII. sect. X. Κυβείας δὲ εἴδη καὶ ἡ πλειστοβολίνδα παιδιά, καὶ τὸ ἀρτιάζειν. Hesychius τὸ πλειστοβολεῖν asscribit talis. Πλειστοβολεῖν. παίζειν ἀστραγάλοις. Ita enim ibi scribendum, non πλειστοβάλειν, censeo. Sed in aleæ pariter, ac talorum lusu, dicebatur; cum nimirum inter se contenderent, quis plura numero puncta jaceret. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ πλειστοβολίνδα, οὐ μόνον ἡ διὰ τῶν κύβων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀστραγάλων, ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀριθμὸν βαλεῖν. De punctorum plurium jactu, est alter quoque Pollucis locus, ineunte illo capite, quod citaui. Τῷ πτώματι δὲ τούτῳ, ὃν κύβον ἐπωνομάσθαι φασίν, ἀργυρίου τινὰ ἀριθμὸν ἐπιφημίζοντες καθ' ἑκάστην μονάδα διῃρημένην, δραχμήν, ἢ στατῆρα, ἢ ὁποσονοῦν, ἔπαιζον τὴν πλειστοβολίνδαν καλουμένην παιδιάν. ὁ δὲ ὑπερβαλλόμενος τῷ πλήθει τῶν μονάδων, ἔμελλεν ἀναιρεῖσθαι τὸ ἐπιδιακείμενον ἀργύριον. Habes ibi totius

lusus

lusus expressam rationem. Inde Τριμναῖον, apud Amipsiam in Σφενδόνῃ fabula, quia tres minas in hoc lusu deposuissent. Pollux ibidem. Ἐν δὲ τῇ Ἀμειψίου Σφενδόνῃ, ὅ, τε τρόπος δεδήλωται τῆς κυβείας, καὶ προείρηται τὸ τριμναῖον, ὡς μνᾶν αὐτῶν ἐπιδιατεθειμένων τῷ ἑκάστῳ κύβῳ. Sed quo modo, quæso, Τριμναῖον, si vna tantum mina deposita? Omnino vitiosa lectio, & emendanda. ὡς μνῶν ἂν τριῶν ἐπιδιατεθειμένων ἑκάστῳ κύβῳ. Qui sic luderent, Πλειστοβόλοι nuncupabantur. Leonides in Epigrammate, quod exstat Anthologiæ lib. III. cap. VI.

Τριμναῖον. *Pollux correctus.* *Πλειστοβόλοι.*

——ἦ ῥ' ὅτι παίκτας

Ἠθάλις; οὐ λίην δ', ὦ 'γαθὲ, πλειστοβόλος.

Apud Dorienses Τρηματικταὶ dicebantur; vt ipsum ludere, Τρηματίζειν. Pollux, loco citato. Παρὰ δὲ τοῖς Δωριεῦσιν οἱ ταύτῃ τῇ παιδιᾷ χρώμενοι, τρηματικταὶ τὴν προσηγορίαν εἶχον· καὶ τρηματίζειν, τὸ πρᾶγμα. Ita ibi reponendum, pro τρηματίζηται, quod vulgatur. Eodem modo apud Hesychium. Τρηματικτάς. κυβευτάς. ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς κύβοις τρημάτων. Non recte editur, Τρημασικτάς. Eustathius ad Iliad. π'. Καθ' ἕκαστον κύβον, ἤγουν καθ' ἑκάστην μονάδα, ἔπαιζον, ἀργύριον ὁρίζοντες· καὶ οἱ τῆς παιδιᾶς ταύτης, τρηματικταὶ, ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς κύβοις τρημάτων, ἐλέγοντο. Iterum, Odyss. α'. Οἱ τῇ παιδιᾷ ταύτῃ χρώμενοι, ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς κύβοις τρημάτων, τρηματικταὶ ἐλέγοντο. Vtrobique illic editur, τρηματῖται. Sophron.

Τρηματικταί. *Τρηματίζειν.* *Pollux iterum correctus.* *Item Hesychius.* *Et Eustathius.*

Δειπνήσας ὠσίζεται τοῖς τρηματίζοντεσσι.

ΠΥΘΑΓΟΣ.

Plenilunio speculum sanguine inscribebant, quantum vellent; alterique, quem adstare pone iusserant, quæ scripsissent, ad lunam cuncta ostendebant: isque, cum intenderet oculos, quæ in speculo scripta erant, in luna legebat. Suidas, in Θετ-

παλὴ γυνή. Ἔστι δὲ καὶ πύθαγος παίγνιον διὰ κατόπτρου τοιοῦτο. πληροσελήνου τῆς σελήνης οὔσης, εἴ τις ἔσοπτρον ἐπιγράψειε αἵματι, ὅσα βούλεται, καὶ προειπὼν ἑτέρῳ στῆναι κατόπιν αὐτοῦ, δείκνυσι πρὸς τὴν σελήνην τὰ γράμματα. κἀκεῖνος ἀτενίσας ὁ πλησίον εἰς τὸν τῆς σελήνης κύκλον, *Aristophanis Scholiastes emendatus.* ἀναγνοίη πάντα τὰ ἐν τῷ κατόπτρῳ γεγραμμένα. In Scholijs ad Aristophanis Nubes, vbi hæc illis ipsis verbis leguntur, male est προσελήνου, pro πληροσελήνου. Præterea, Ἔστι δὲ ὁ Πυθαγόρου παίγνιον. Sed Pythagoræ istum lusum non commemorat Diogenes Laërtius, neque Porphyrius, in eius Vita; nec, quod sciam, quisquam alius.

ΠΥΡΡΙΧΗ.

Hunc quoque lusum inter cæteros exposuerat Suetonius. Seruius, ad Æneid. v. *Vt ait Suetonius Tranquillus, lusus ipse, quem vulgo pyrrhicham appellant, Troia vocatur.* Sed de eo fuse egi in Orchestra. Illic vide.

ΡΑΘΑΠΥΓΙΖΕΙΝ.

Obliquo pede nates alterius feriebant. Pollux lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ ῥαθαπυγίζειν, σιμῷ τῷ ποδὶ γλουτὸν παίειν. Quæ totidem verbis Eustathius, ad Iliad. λ'. Alij plano pede ferijsse tradunt. Idem Eustathius, ad Odyss. ρ'. Τὸ δὲ λὰξ ἔνθορεν ἰσχίῳ· ἀντὶ τοῦ, τῷ λήγοντι τοῦ ποδὸς μέρει, τῷ πρὸς τοῖς δακτύλοις, ἔκρουσε τὸ ἰσχίον πρὸς τῷ γλουτῷ, τὸ δὲ τοιοῦτον καὶ ῥαθαπυγίζειν λέγεται. ἔστι γάρ, φασι, ῥαθαπυγίζειν, τὸ πλατεῖ ποδὶ εἰς τὸ ἰσχίον ῥαπίζειν. Vtrunque de plano pede, & obli- *Hesychij locus restitutus.* quo, Hesychius tradit, sed emendandus. Ῥαθαπυγίζειν. ὅ τινες σκομβρίζειν. τὸ τῷ σκέλους πλάτει παίειν κατὰ τῶν ἰσχίων. τὸ εἰς τὸν γλουτὸν σιμῷ τῷ ποδὶ τύπτειν. Perperam editur, ῥαθαπυείζειν, & κομβρίζειν. Ac de

de voce ῥαθαπυγίζειν, res est euidens; de σκομβρίζειν, nam ita quoque hic ludus dictus, ipse Hesychius alibi firmat, cum sic inquit. Σκομβρίσαι. γογγύσαι. καὶ παιδιᾶς ἀσελγοῦς εἶδος. Nec pede tantum verberabant, sed & manu. Aristophanes in Equitibus ait.

—τὰς πρεσβείας τ᾽ ἀπελαύνεις
Ἐκ τῆς πόλεως ῥαθαπυγίζων.—

Ad quem locum Scholiastes. Ῥαθαπυγίζων, τῇ πυγῇ ῥόπτειν ποιῶν. τουτέστι, πυγίζων τῇ χειρὶ παίων, ἢ τῷ ποδὶ τύπτων. Et alius ibidem. Λάθρα τύπτων κατὰ τῆς πυγῆς τῇ πλατείᾳ χειρὶ, καὶ πλατεῖ τῷ ποδί.

ΣΚΑΝΘΑΡΙΖΕΙΝ.

Vide Σκαρία.

ΣΚΑΠΕΡΔΑ.

Vide Ἑλκυστίνδα.

ΣΚΑΡΙΑ.

Hesychius. Σκαρία. παιδιά. Sed omnino scribendum censeo. Σ. παιδιά. Nam lusus erat; quem qui luderent, Σκαρίζειν, & Σκινθαρίζειν, dicebantur. Ita autem se habebat; vt medio digito nasum ferirent. Idem Hesychius. Σκινθαρίζειν, ἔνιοι, σκαρίζειν. τὸ γὰρ τῷ μέσῳ δακτύλῳ τὸν μυκτῆρα παίειν δηλοῖ, ὡς Δίδυμος. Ac de Σκινθαρίζειν porrò est Eustathij quoque locus, ad Iliad. λ΄. Ἔστι γάρ, φασι, σκινθαρίζειν μὲν, τὸ, τῷ μέσῳ δακτύλῳ παίειν μυκτῆρα τινός. Corrigendus vero Pollux, lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ σκινθαρίζειν ἐστὶ, τὸ τῷ μέσῳ τῆς χειρὸς δακτύλῳ, ὑπὸ τοῦ μείζονος ἀφιέντα, τὴν ῥῖνα παίειν. Hodie editur. Τὸ δὲ σκανθαρίζειν.

Hesychius emendatur.

Pollux correctus.

ΣΚΟΜ-

ΣΚΟΜΒΡΙΖΕΙΝ.

Vide Ῥαθαπυγίζειν

ΣΤΡΕΠΤΙΝΔΑ.

Teſtulam, aut numiſma iacens, deſuper iniecta alia ſiue teſtula, ſiue numiſmate, convertebant. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ στρεπτίνδα. ὄστρακον ὀστράκῳ, ἢ νόμισμα νομίσματι, τῷ βληθέντι τὸ κείμενον ἔστρεφον.

ΣΦΑΙΡΙΖΕΙΝ.

Pila ludebant, varijs modis; de quibus ſingulis ſuo loco.

ΣΧΟΙΝΟΦΙΛΙΝΔΑ.

Conſidebant in orbem; vnuſque è numero, accepto fune, clam à tergo alicuius eum deponebat: qui ſi id non animaduertiſſet, conſidentes circumcurrens vapulabat; quod ſi verò animaduertiſſet, eum, qui depoſuiſſet, circumagitans verberabat. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ σχοινοφιλίνδα. κάθηται κύκλος, εἷς δὲ, σχοῖνον ἔχων, λαθὼν παρ' αὐτῷ τίθησι. κἂν μὲν ἀγνοήσῃ ἐκεῖνος, παρ' ᾧ κεῖται, περιθέων περὶ τὸν κύκλον, τύπτεται· εἰ δὲ μάθοι, περιελαύνει τὸν θέντα τύπτων. Sed legendum in fine cenſeo, περιελαύνει τὸν θέντα, τύπτων.

Pollux correctus.

ΤΑΥΡΕΙΗ ΔΑ.

Item Heſychius.

Apud Tarentinos ludebatur. Heſychius. Ταυρέιη δᾶ. κεφαλή. ἢ παιδεία παρὰ Ταραντίνοις. Sed corruptum

ruptum locum puto, & ſcribendum. ἢ παιδιὰ παρὰ τὸ Τ.

ΤΡΗΜΑΤΙΖΕΙΝ.

Vide Πλιστοβολίνδα.

ΤΡΟΙΑ.

Vide Orcheſtram noſtram, in Πυῤῥίχῃ.

ΤΡΟΠΑ.

Talos, aut glandes, in foueam quandam, in id paratam, iaciebant. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τρόπα καλουμένη παιδιὰ, γίγνεται μὲν ὡς τὸ πολὺ δι' ἀστραγάλων· οὓς ἀφιέντες στοχάζονται βόθρου τινὸς, εἰς ὑποδοχὴν τῆς τοιαύτης ῥίψεως ἐξεπίτηδες πεποιημένου. πολλάκις δὲ καὶ ἀκύλοις, καὶ βαλάνοις, ἀντὶ τῶν ἀστραγάλων οἱ ἐμπλοῦντες ἐχρῶντο. Meminitque etiam Heſychius, qui aliter exponit. Τρόπα. εἶδος παιδιᾶς, καθ' ἣν στρέφουσι τοὺς ἀστραγάλους εἰς τὸ ἕτερον μέρος.

ΤΡΟΧΟΣ.

Τροχὸς, qui Βέμβηξ quoque, Στρόβιλος, & Στρόμβος, Latinis *Turbo*, luſus puerilis inſtrumentum notiſſimum; quod flagello percutientes circumagitabant. Suidas. Βέμβηξ. ἐργαλεῖον, ὃ μάστιγι στρέφουσιν οἱ παῖδες. ἢ παίγνιον τῶν παίδων, ὡς τροχός· ὃς μάστιγι διωκόμενος, στρέφεται. Quæ totidem verbis Scholiaſtes Ariſtophanis ad Veſpas, & Aues. Acron in Horatij Artem. *Trochus, dicitur turben, qui flagello percutitur, & in vertiginem rotatur.* Perſius, Sat. III.

Neu quis callidior buxum torquere flagello.

Memi-

Meminit Artemidorus, Onirocrit. lib. II. cap. LVII. Τροχὸν ἐλαύνειν, πόνοις περιπεσεῖν σημαίνει, ἐξ ὧν ἀπόλαυσις τῷ ἰδόντι περιέσται.

Callimachus, Epigramm 1.

Οἱ δ᾽ ἄρ᾽ ὑπὸ πληγῇσι θοὰς βέμβηκας ἔχοντες,
Ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ·

Virgilius, Æneid. VII.

Ceu quondam torto volitans sub verbere turbo,
Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent: ille, actus habena,
Curuatis fertur spatijs: stupet inscia turba,
Impubisque manus, mirata volubile buxum,
Dant animos plagæ.——

Tibullus, lib. I. eleg. V.

Namque agor, vt per plena citus sola verbere turben,
Quem celer assueta versat ab arte puer.

Alludit Aristophanes Auibus.

ΣΥ. Οἴμοι τάλας, μάστιγ᾽ ἔχεις; ΠΕΙ. πτερὰ μὲν οὖν,
Οἷσί σε ποιήσω τήμερον βεμβηκιᾷν.

Et paullo ante.

Βέμβηκος οὐδὲν διαφέρειν δεῖ.

Vbi Scholiastes. Εὔστροφον, καὶ εὐκίνητον, δεῖ εἶναι. Plutarchus Lysandro. Εἰ δ᾽ ἀληθὴς ὁ λόγος, ἐξελέγχει κατὰ κράτος τοὺς φάσκοντας, ἔκ τινος ἀκρωρείας ἀποκρητεισης πνεύμασι καὶ σάλοις πέτραν, ὑπολειφθεῖσαν δ᾽ ὥσπερ οἱ στρόβιλοι, καὶ φερομένην ἢ περιῶτον ἐνέδωκε, καὶ διελύθη περιδινῆσαν, ἐκρεφθῆναι, καὶ πεσεῖν. Fiebat autem trochus ille, siue turbo, è ligno. Suidas. Βέμβηξ, ὁ ξύλινος στρόμβος. Ac plerunque è buxo. Obseruare est in citatis Virgilij verbis.

——*stupet inscia turba,*
Impubisque manus, mirata volubile buxum.

Item in istis Persij;

Neu quis callidior buxum torquere flagello.

Et ars quoque in lusu erat. Ecce in citato Tibulli versu.

Quem

Quem celer assueta versat ab arte puer.

Itaque est illud apud Horatium, lib. III. Od. XXIV,

——ludere doctior,
Seu Græco iubeas trocho,
Seu malis vetita legibus alea.

Item in Arte Poëtica.

Indoctusque pilæ, discive, trochive, quiescit.

Quamobrem & doctores erant, qui præcepta lusus darent. Manifestum ex Ouidio, Trist. II.

Ecce canit formas alius, iactusque pilarum;
Hic artem nandi præcipit, ille trochi.

Verum trochi, si quid video, duo omnino genera erant, plane vt hodie. iste, scutica agitabatur, vt jam dixi: alter, cuspidem inferius habens, loro circumvoluto eiectus, & in terra sic defixus, in cuspide circumagebatur. certamenque erat, cujus trochus, sic eiectus, diutius verteretur. Animaduerto apud Platonem De Leg. lib. IV. Οἵ γε στρόβιλοι ὅλοι ἑστᾶσί τε ἅμα καὶ κινοῦνται, ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πήξαντες τὸ κέντρον περιφέρωνται, Ecce, defixi in eodem loco circumagitabantur; quod vtique non faciebant, qui scutica impellebantur, & huc illuc vagabantur. nam istos vagari, cuspis, qua defixi erant, non sinebat. Eundem trochum repræsentat nobis etiam Basilius Magnus, in Hexaëmeron, Homilia V. Οἱ στρόβιλοι, ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῖς ἐνδοθείσης πληγῆς, τὰς ἐφεξῆς ποιοῦνται περιστροφὰς, ὅταν, πήξαντες τὸ κέντρον, ἐν ἑαυτοῖς περιφέρωνται. Porro tertium genus fuit, rota, siue canthus ligneus; quẽ cursu propellentes pueri, virga regebant; pariter atque etiam hodie apud nos vsitatum. Acron, ad citatum Horatij locum. *Aut est rota, (trochus) quam currendo pueri virga regunt.* Certe hunc quoq; trochum ostendit Martialis, lib. XIV. epigr. CLXVI. cui lemma, *Trochus.*

Inducenda rota est; das nobis vtile munus.
Iste trochus pueris, at mihi canthus erit.

Nostra-

Noſtrates pueri trochis iſtiuſmodi ſuis lamellas quadratas affigere interius ſolent; quæ concuſſæ, dum circumvolvuntur trochi, ſonitum edunt. Tale quid veteribus vſitatum fuiſſe, clare obſeruo; ideoque *annulum garrulum*, & *argutos trochos*, dici cenſeo Martiali, libro citato, Epigr. CLXVII. cui idem lemma datum.

Garrulus in laxo cur annulus orbe vagatur?
Cedat vt argutis obvia turba trochis.

Denique trochi quoque luſum quartum invenio, ſaltatoribus vſitatum. Ingerit Artemidorus, qui inter ſaltationes ponit τὸ τροχοπαικτεῖν, lib. II. cap. LXXVIII. Τροχοπαικτεῖν δὲ, ἢ μαχαίρας περιδινεῖσθαι, ἢ ἐκκυβιστᾷν, τοῖς μὲν ἔχουσιν, οὐ πονηρόν· τοῖς δὲ λοιποῖς, εἰς ἔσχατον ἐλάσσω κίνδυνον προσημαίνει. Xenophon, in Sympoſio. Μετὰ δὲ τοῦτο κύκλος εἰσηνέχθη, περίμεστος ξιφῶν ὀρθῶν. εἰς οὖν ταῦτα ἡ ὀρχηστρὶς ἐκυβίστα τε καὶ ἐξεκυβίστα ὑπὲρ αὐτῶν, ὥστε οἱ μὲν θεώμενοι ἐφοβοῦντο μή τι πάθη· ἡ δὲ, θαῤῥοῦντως τε καὶ ἀσφαλῶς ταῦτα διεπράττετο. Vide Orcheſtram noſtram, in Κυβίστησις. Quintum addo. Rotis acceptis aliquot numero, interdum vſque ad duodecim, & fortaſſis etiam pluribus, ſaltatricula ſimul ſaltabat, & vibratos in altum eijciebat, coniecturam induſtrie faciens, quam alte eijcere oporteret, vt concinne excipere poſſet. Xenophon, in Sympoſio eodem. Παρεστηκὼς δέ τις τῇ ὀρχηστρίδι, ἀνεδίδου τοὺς τροχοὺς μέχρι δώδεκα· ἡ δὲ, λαμβάνουσα ἅμα τε ὠρχεῖτο, καὶ ἀνεῤῥίπτει δινουμένους, συντεκμαιρομένη ὅσον ἔδει ῥιπτεῖν ὕψος, ὡς ἐν ῥυθμῷ δέχεσθαι αὐτούς. Sextus erat; cum, illata rota aliqua, ex eo genere, quo figuli vtuntur, in ea circumagitata legerent ipſi, ſcriberentque. Apud Xenophontem, ibidem. Ἐπειδὴ ᾖσεν, εἰσεφέρετο τῇ ὀρχηστρίδι τροχὸς τῶν κεραμεικῶν, ἐφ' οὗ ἔμελλε θαυματουργήσειν. ἔνθα δὲ εἶπεν ὁ Σωκράτης· ἐμοὶ μὲν τό γε ἐπὶ τοῦ τροχοῦ ἅμα περιδινουμένου γράφειν τε καὶ ἀναγινώσκειν, θαῦμα μὲν ἴσως τί ἐστιν, ἡδονὴν δὲ

οὐδὲ

οὐδὲ ταῦτα δυνάμαι γνῶναι τίν' ἂν προσέχοι. Septimus denique, cum nullo quidem trocho vſi, ita tamen ſe retrorſum luſitantes intorquebant, vti hos repræſentarent. Xenophon meminit, ibidem. Ὅτε δὲ ἡ παῖς, εἰς τοὔπισθεν καμπτομένη, τροχοὺς ἐμιμεῖτο, ἐκεῖνος ταῦτα εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπικύπτων, μιμεῖσθαι τροχοὺς ἐπειρᾶτο. Et poſtea. Οὐ δὲ μὲν τάς γε διαστρέφοντας τὰ σώματα, καὶ τροχοὺς μιμουμένους, ἥδιον, ἢ ἡσυχίαν ἔχοντας, τοὺς καλοὺς καὶ ὡραίους θεωρεῖν.

ΤΡΥΓΟΔΙΦΗΣΙΣ.

Fæcis perſcrutatio. Erat hic luſus riſus concitandi cauſa; inde dictus, quod aliquid, in fæcis catinum demerſum, reductis poſt tergum manibus, ore eximerent. Pollux, lib. ix. cap. vii. Ἡ δὲ τρυγοδίφησις τοῦ γελοίου χάριν ἐξεύρηται. δεῖ γάρ τι εἰς τρυγὸς λεκάνην καταδεδυκὸς, περιαγαγόντα ὀπίσω τὼ χεῖρε, τῷ στόματι ἀνελέσθαι.

ΦΑΙΝΙΝΔΑ, ſiue ΦΕΝΙΝΔΑ.

Vide Ἐφετίνδα.

ΦΙΤΤΑ ΜΑΛΙΑΔΕΣ. ΦΙΤΤΑ ΜΕΛΙΑΙ. ΦΙΤΤΑ ΡΟΙΑΙ.

Virginum luſus erant; quæ, Nymphas fauſta acclamatione nominantes, ſeſe mutuo ad feſtinationem exhortabantur. Corruptus valde in his nominibus Pollucis locus, lib. ix. cap. vii. Pollucis locus reſtitutus.
Γυναικῶν δὲ μᾶλλόν ἐστιν ἡ παιδιά· ὥσπερ καὶ ἡ Φιτταμαλιάδες, καὶ οἱ Φίτταροι, Φιτταμελίαι, παρθένων ἦν παιδιά. τὰς γὰρ Νύμφας εὐφημοῦσαι θέουσι· παροξύνουσαι ἀλ-

 λήλας

λῆλας ἐις τάχ☉. Scribendum cenſeo. καὶ ἡ Φίτλα μαλιάδες, ϛ ἡ Φίτλα ῥοιαί, Φίτλα μελίαι. Euſtathius, ad Odyſſ. ώ. Ἔτι ἐκ τῆς μηλέας, καὶ μηλίδες, αἱ κτ̃ Δωριεῖς μαλίδες, Νύμφαι· αἱ ϛ τετρασυλλάϐως, μαλιάδες. καθὰ τὸ, Φίτλα μαλιάδες. Φίττα ῥοιαί. Φίτλα μελίαι. ἐν οἷς Νυμφῶν μὲν ἐισιν ὀνόματα τὰ θηλυκά· τὸ δὲ Φίτλα, ἐπίῤῥημα, τάχους δηλωτικόν. Et alibi, ad Iliad. λ'. Καὶ τὸ Φίτλα δηλωτικόν φασι τάχους. οἷον, Φίτλα μαλιάδες· Φίτλα ῥοιαί. Νυμφῶν δέ, φασι, ταῦτα ἐπωνυμίαι.

ΦΡΥΓΙΝΔΑ.

Heſychius. Φρυγίνδα. παιδιᾶς εἶδ☉ διὰ κυάμων. Pollux pro fabis teſtas ponit, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ Φρυγίνδα. ὄςρακα τῶν λείων μεταξὺ τῶν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς δακτύλων διαθέντες, ἐπικρούουσι τῇ δεξιᾷ κατ' ἀριθμόν.

ΧΑΛΚΗ ΜΥΙΑ.

Vide Μῦια Χαλκῆ.

ΧΑΛΚΙΝΔΑ.

Inter τῆς κυϐείας ſpecies ponit Heſychius, iſtis verbis. Χαλκίνδα. τὸ ἐις χαλκὸν κυϐεύειν. Idem, vt arbitror, luſus fuit, qui dicebatur,

ΧΑΛΚΙΣΜΟΣ.

Pollux, lib. VII. cap. XXXIII. ſect. 10. Κυϐείας δὲ εἴδη, καὶ ἡ πλειστοϐολίνδα παιδιά, καὶ τὸ ἀρτιάζειν, καὶ διαγραμμίζειν, ϛ διαγραμμισμός, καὶ χαλκίζειν, καὶ χαλκισμός. Ludebant nempe par impar nummis æneis. Idem, libro iam citato, cap. XXIV. Χαλκίζειν δὲ, παιδιᾶς τι εἶδ☉, ἐν ᾧ νομίσματα ἠρτίαζον. Sed & alter iſto nomine

nomine lusus erat; cum nimirum rectum nummum digito impositum circumagentes mox excuterent; &, prius quam humi caderet, recto digito rursum exciperent: quique id faceret, victor erat. Eustathius, ad Iliad. ξ΄. Δόξοι δ' ἂν ἴσως καὶ ὁ χαλκισμὸς (παιδιὰ δέ τις αὕτη· καὶ, ὡς οἱ παλαιοὶ φασὶ, κυβείας εἶδος.) ἐκ τῆς Χαλκίδος παρωνομάσθαι. οὐκ ἔχει δ' οὕτως. ἀλλ' ἦν ὁ χαλκισμὸς, ὀρθοῦ νομίσματος, ἤτοι χαλκοῦ, στροφὴ, καὶ σιώπου περιδίνησις. μεθ' ἣν ἔδει τὸν παίζοντα ἐπέχειν ὀρθῷ τῷ δακτύλῳ τὸ νόμισμα εἰς ὅσον τάχος πρὶν ἢ καταπεσεῖν. καὶ ὁ τοῦτο ἀνύσας, ἐκράτει τὸν χαλκισμὸν, καὶ ἦν νικητής. Iterum, ad Odyss. α΄. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐκ τοῦ χαλκοῦ κυβευτική τις παιδιὰ ἐλέγετο χαλκισμός. ἦν δὲ, φασιν, αὕτη, ὀρθοῦ νομίσματος περιστροφὴ σιώπου. μεθ' ἣν ἔδει τὸν παίζοντα ἐπέχειν τῷ δακτύλῳ τὸ νόμισμα ὀρθόν. καὶ ἐνίκα, ὁ τοῦτο κατορθώσας. Meminit huius quoque χαλκισμοῦ, qui prioris, Pollux; & Phrynen meretricem eo delectatam præ cæteris scribit, lib. IX. cap. VII. Ὁ μὲν Χαλκισμός. ὀρθὸν νόμισμα ἔδει συντόνως περιστρεφόμενον ἐπιστῆσαι τῷ δακτύλῳ. ᾧ τρόπῳ μάλιστα τῆς παιδιᾶς ὑπερήδεσθαί φασι Φρύνην τὴν ἑταίραν.

ΧΕΛΙΧΕΛΩΝΗ.

Virginum erat; quarum vna in medio sedens, Χελώνη dicebatur: hanc circumcurrentes aliæ interrogabant,

Χελιχελώνη τί ποιεῖς ἐν τῷ μέσῳ;

& ipsa respondebat.

Ἔρια μαρύομαι, καὶ κρόκην Μιλησίαν.

Illis vero rursum interrogantibus,

Ὁ δ' ἔκγονός σου τί ποιῶν ἀπώλετο;

regerebat,

Λευκᾶν ἀφ' ἵππων εἰς θάλασσαν ἅλατο.

Pollux tradit, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ χελιχελώνη, παρθέ-

παρθένων ἐστὶν ἡ παιδιά, παρόμοιόν τι ἔχουσα τῇ χύτρᾳ. ἡ μὲν γὰρ κάθηται, καὶ καλεῖται χελώνη. αἱ δὲ περιτρέχουσιν ἀνερωτῶσαι.

Χελιχελώνη τί ποιεῖς ἐν τῷ μέσῳ;

ἡ δὲ ἀποκρίνεται,

Ἔρια μαρύομαι, καὶ κρόκην Μιλησίαν.

εἶτ' ἐκεῖναι πάλιν,

Ὁ δ' ἔκγονός σου τί ποιῶν ἀπώλετο;

ἡ δὲ φησὶ,

Λευκᾶν ἀφ' ἵππων εἰς θάλασσαν ἅλατο.

Commemorat eundem nobis lusum Eustathius, sed dirimit vocem, & χέλει χελώνη scribit; addens, τὸ χέλει illic esse προσφωνητικόν. Ecce tibi verba eius, ad Odyss. φ'. Εἰ δέ τις οἴεται, καὶ τὸ χέλει χελώνη τοῦ χελιδονισμοῦ ἔχεσθαι· ἴστω, ὡς ἄλλό τι ἐστὶ τοῦτο. καθημένης γάρ τινος ἐν μέσῳ, ἣν φασὶ χελώνην ἐκάλουν, περιτρέχουσαι παρθένοι, ἐπυνθάνοντο, καὶ ἀντήκουον, δι' ἀμοιβαίων ἰάμβων, οὕτω.

Χέλει χελώνη τί ποιεῖς ἐν τῷ μέσῳ;

Ἔρια μαρύομαι, ἤγουν κλώθω, καὶ κρόκην Μιλησίαν.

Ὁ δ' ἔκγονός σου τί ποιῶν ἀπώλετο;

Λευκᾶν ἀφ' ἵππων εἰς θάλασσαν ἅλατο.

Ἔστι δὲ ἐν τούτοις τὸ χέλει προσφωνητικὸν ἐνθεν, παρηχούμενον τῇ χελώνῃ.

ΧΥΤΡΙΝΔΑ.

Duplex lusus erat. Interdum aliquis in medio considebat, χύτρα dictus; quem alij vellebant, aut verberabant: ac quicunque deprehensus esset, sedere tenebatur. Interdum etiam aliquis ollam capite gestans, quam sinistra manu teneret, circumibat; cum verberantes eum cæteri interrogarent, τίς τὴν χύτραν; ad quæ ille respondere, ἐγὼ Μίδας. ac quem ille pede contigisset, is cum olla circumire cogebatur. Pollux nobis vtrunque memorat,

morat, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ χυτρίνδα. ὁ μὲν ἐν μέσῳ κάθηται, καὶ καλεῖται χύτρα. οἱ δὲ τίλλουσιν, ἢ περικνίζουσιν, ἢ καὶ παίουσιν αὐτὸν, περιθέοντες. ὁ δ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ περιστρεφομένου ληφθεὶς, ἀντ᾽ αὐτοῦ κάθηται. ἔσθ᾽ ὅτε ὁ μὲν, ἔχεται τῆς χύτρας κατὰ τὴν κεφαλὴν τῇ χειρὶ τῇ λαιᾷ κυκλῶν· οἱ δὲ, παίουσιν αὐτὸν, ἐπερωτῶντες, τίς τὴν χύτραν; κἀκεῖνος ἀποκρίνεται, ἐγὼ ὁ Μίδας. ᾧ δ᾽ ἂν τύχῃ τῷ ποδὶ, ἐκεῖνος ἀντ᾽ αὐτοῦ περὶ τὴν χύτραν περιέρχεται. De priore tantum Hesychius. Χυτρίνδα. παιδιᾶς εἶδος τοιαύτης. καθέζεταί τις ἐν μέσῳ, εἶτα κύκλῳ περιτρέχοντες οἱ παῖδες περὶ τὸν καθεζόμενον, ποιοῦσιν αὐτὸν περιστρέφεσθαι, ἕως ἅψηταί τινος, τύπτοντες αὐτόν. εἶτα καθέζεται ὁ ληφθείς. Et Suidas. Χυτρίνδα. παιδιά· καθέζεται γὰρ ἐν μέσῳ, οἱ δὲ, κύκλῳ περιθέοντες, παίουσιν αὐτὸν, ἕως ἂν ἐφάψηταί τινος, ὃς ἀντ᾽ αὐτοῦ κάθηται.

ΩΜΙΛΛΑ.

Circulum ducebant; in quem qui ita nucem iecisset, vt maneret, is vincebat. Suidas. Ὤμιλλα. παιδιά τις, ἐν ᾗ ὁ εἰς τὸν κύκλον βαλὼν κάρυον, ὥστε ἐμμεῖναι, νικᾷ. Hesychius. Ὤμιλλα. παιδιά τις, ὅταν κύκλον περιγράψαντες βάλωσιν εἰς αὐτὸν κάρυα. εἶτα ὁ ἐν τῷ κύκλῳ μενων, λαμβάνει τὸ ἔπαθλον. Eupolis, apud Suidam, in χρυσῷ γένει:

Ἐπτέρμεθα δὲ μείνας εἰς ὤμιλλαν.

Pollucis quoque hac de re insignis locus, sed corruptus; lib. IX. cap. VII. Κύκλου περιγραφέντος, ἀφιέντες ἀστράγαλον, ἐστοχάζοντο τοῦ μεῖναι τὸν βληθέντα ἐν τῷ κύκλῳ· ταύτην εἰς ἄμιλλαν τὴν παιδιὰν ὠνόμαζον. Omnino rescribendum, εἰς ὤμιλλαν τὴν π. ὠ. Et in versu illo Eupolidis, qui ibidem recitatur; *Pollux restitutus.*

Τί ἐστιν; εἰς ἅμιλλαν ἀριστήσομεν.

Etiam hic reſtituendum,

— εἰς ἄμιλλαν ἀριστήσομεν.

FINIS.

AVCTORVM,

Qui hic
Citantur, illustrantur, Emendantur,

INDEX.

Ioan-

F I N I S.

RERVM,

RERVM,

ET

VERBORVM,

In hoc Opere Memorabilium,

INDEX.

F Ἀντι-

Mani-

Στησί-

FINIS.

DANIELIS SOUTERI
FLANDRO-BRITANNI

PALAMEDES;

Sive

DE TABULA LUSORIA,
ALEA, ET VARIIS LUDIS

Libri Tres.

Quorum I, *Philologicus*; II, *Historicus*; III, *Ethicus*, *seu Moralis*.

Perillustri Domino ac Generosissimo Heroi,

D. EDWARDO ZOVCHE,

S. MAVRE, ET CANTELVPE;

Quinque in CANTIO Portuum Guardiano, siue Præfecto;

Castri Douerensis Connestabili; Arcani Consilij Regij Consiliario, &c.

Tum quoque

Generoso, Amplissimo, & honorificentissimo Viro,

DOMINO EDWINO SANDYS,

Equiti Aurato, &c.

Illustrissime Heros, *ac* Generose Domine:

T*Ametsi terra marique à vobis disiunctus, litteris vos compellare aggrediar, nihil tamen insolentis, importuni, præposteri conari me, aut extra oleas transgredi, vt dicitur, vltraue septa transilire quispiam iudicare poterit; si vel qui sim, & quo*

animo fecerim, prius exploratum habuerit. Sum natione Anglus, ex Flandricis parentibus oriundus: natus in OPPIDO DOVERENSI, *quod est in tractu* CANTII, *portus opportunitate celebratissimum. Durus essem profecto, si paterni soli dulcissimi charitatem memoriæ excidere paterer: si eius vtilitati, vel etiam gloriæ (si qua potero) incumbere negligerem. Desidiæ arguar, an ingratitudinis? si conatu meo Rempub. illam destituerem. Cum enim (vt loquitur Cicero) patriæ tanta vis sit, ac tanta natura, vt Ithacam illam in asperrimis saxulis, tanquam nidilum, ædificatam Sapientissimus vir immortalitati anteposuerit: mirum non erit, si me teneat* CANTII *soli florentissimi & amœnissimi ingens desiderium; vtpote in*

quo

quo DOVERNVM, *infantiæ meæ altrix, ſeſe offert: Etenim, vt ait Euripides,* πᾶν συντροφον γλυκύ: omne id cui innutriti ſumus, dulce eſt. *Et quid dulcius* CANTIO, *ſua gratiſſimi cœli ſerenitate? Quid gleba fertilius? Cuius gaudio animum non perfunderent pinguia frugiferaque arua? Quem non exhilararent ibidem montes amœniſſimi, in iiſque omne pecus,*

Quod montium anfractus pererrat,
Quod nemorum tegitur latebris?

Ibi, rerum omnium tam ad neceſſitatem ſatietas, quam ad voluptatem exuberantia. Ibi

Tum liquidi fontes, imis de collibus augent
Flumina per virides vndas voluentia campos.
Vnde ſitim ſedent pecudes, quæ pinguia tondent

Paſcua, quique feris onager ſaxa inuia ſiluis
Incolit. Hic leuibus quæ tranant aëra pennis,
Per virides paſſim ramos ſua tecta volucres
Concelebrant, mulcentque vagis loca ſola querelis.

Adeo vt qui tantarum diuitiarum poſſeſſor, tantæ diuinæ bonitatis particeps factus eſt, nunquam ſatis Deum ſuum collaudare in omni ſua vita poteſt.

Ad quam C A N T I I *fælicitatem & beatitudinem accedit (teſtante famigeratiſſimo & nobiliſſimo illo Gulielmo Camdeno)* incolarum elegantes, facillimi, ac compoſitiſſimi mores, ingeniorumque vis incredibilis: *C A N T I I* enim gens ſiue ruſtica, ſiue vrbana, pluſquam

cæteri

cæteri Angli antiquæ nobilitatis conſcientiam ſpirat, & ad honorificentiam, & hoſpitium cuiuslibet pronior, &c. *Inter quos*, Illuſtriſſime Heros, & Generoſe Domine, *quemadmodum vos præ cæteris in ſede dignitatis & honoris ampliſſimi eminetis, ita & vos maximis virtutibus prælucere aliis, quis inficias ire poteſt? Annon*, Illuſtriſſime Heros, *in maximis rebus Regni Britannici gerendis, virtutem & fidem tuam exploratam* REX MAXIMVS *habet? Annon & ſuæ Maieſtatis Regiæ obſervantiſſimum clientem? Annon & ad gubernaculum Reipub. ſagacem ac indefeſſum curatorem? Abunde hæc omnia teſtantur, omnes honores, omnes ſtatus, quos ſua Regali munificentia Rex in te contulit,*

tulit, & indies conferre non superſedit.

Deinde, nec tua, Ampliſſime Domine & generoſe Eques, *tuis, nobiſque incognita Virtus, quam Dominus Deus, ſingulari quodam dono, in te contulit. In te autem ſingulares animi dotes, quæ vinculo prudentiæ, eruditionis, ſcientiæ, comitatus, & pietatis, (quæ omnium eſt regina) arctiſſimo ſunt colligatæ: eæque tantum apud* CANTII ORDINES *valuëre, ut te Rerum Cantianarum advocatum & actorem in Parlemento Regio, non ſine ſubditorum omnium voto & applauſu, eſſe voluerint, atque ſtatuerint. Neque enim tanti muneris gravitas digne à quoquam ſuſtineri poteſt, niſi quem pietas, prudentia, juſtitia, (uno verbo) Virtus, ſuis omnibus*

bus numeris absoluta, commendaret.

Sed cur longior sim, Viri Illustres & Amplissimi, *in vestris, quod scio, non desideratis, recensendis laudibus & meritis? Si ea, prout res est, commemorare digne satis vellem (vt Plauti verbis loquar)* & face & viatico opus futurum esset, ad tam longæ narrationis iter. *Recordatio priorum, me satis mei officij admonet, & ad aliquod animi mei obseruantiæque symbolum, & studij propensissimi erga vos documentum exhibendum, existimulat. Accipitote igitur placidis vlnis hunc nostrum* PALAMEDEM, *siue* Commentarium de Aleatoribus, & variis Ludis; *quem sub amplissimis titulis vestrarum dignitatum, & sub vestris honorificis nominibus emitto, & in lucem edo. Quem si*

 amicis

amica & benevola fronte suscipiatis, erit mihi volupe, & gratissimum. Valete, Illustrissimi Domini*: quibus libenter meas defero preces, & opto ex animo tranquillam in his terris vitam, & post illam gaudia æterna. Christus filius Dei concedat, ut ipsi vivatis, & ipsi moriamini. Harlemi, die* XXV *Augusti* cIↃ IↃC XXII.

Vestr. Ampliss. Excellent,

observantissimus

DANIEL SOUTERIUS.

Ad Juuentutem.

CVm Homo mortalis cupidinum suarum affectibus misere in transuersum huc illuc rapi se interdum patiatur, mirum non est, quod tantum vitiorum agmen, erga animam insurgat. Quod vt in omnibus, ita & præcipue in Adolescentibus deprehenditur, in quibus adolescentia per iuueniles calores & voluptatum malarum ardores concitata, varijsq; effrenatis efferatisq; moribus æstuose sese iactitans, veluti fretum irrumpit ad omnia vitia, & quo pernicius, eo perniciosius. Inter alia autem, innata & agnata vobis est, Adolescentes, pestis illa aleatoria, cuius ardet mollis flamma medullas. Quot, quæso, hodie inter vos maleferiati Adolescentes, albæque (vt aiunt) gallinæ filij, qui omissis bonis exercitijs, totos dies abaco & latrunculis conterunt? Neque id absque maximo ipsorum damno, imo exitio: Etenim, quid non damno-

damnosa mali tulit alea? Quid non taxilli? Profecto peccandi caussam multis hi sæpe dederunt. Hi multis
——quoque semina præbent
Nequitiæ:
Maxime, meo quidem iudicio, adolescentibus: quorum inprimis quia lubrica est ætas, & frenare sese ac regere nescia, ideo ad vitia his facillime eruditur. Nam alearum exercitio ipsi detenti, ab optimis liberalium artium studijs animi peregrinantur, & ad maxima peccata proruunt. Imo quot, quæso, Viri magni, aleatorij ludi voluptate ducti, ab honestis exercitijs se diuelli & seduci patiuntur? Ita autem plærunque euenit: vt qui se aleæ illecebris dediderunt, missos faciant honores, nec attingant Rempublicam, patiantur viros fortes labore, se otio suo perfrui: adeoque alea, res ipsis est perniciosa, vt nihil altum, nihil magnificum ac præclarum suscipere possint, qui suas omnes cogitationes in rem tam vilem, tam contemptam, tamque noxiam

xiam abiecerunt. Reſtat igitur, vt huic peſti ac animi periculoſiſſimo morbo remedium afferamus, ac medicorum more, qui correpta ſimul & corrupta morbis membra præcidunt; ita turpes & pernicioſos, diuturna conſuetudine adhærentes, mores aleatorios amputemus.

At, quid mihi videor audire? Potius eſt, inquiunt, omittere adulta & præualida vitia, quam illud aſſequi, vt palam fiat, quibus flagitijs impares ſumus. His reſponſum volo, me quidem artem aleatoriam, præualidam & vetuſtate adultam agnoſcere, verum non idcirco omnem medicinam omittendam, omneque remedium amittendum & immaturum exiſtimandum eſſe: plus enim hic mouendo atque monendo, quam quiete aut ſilentio proficietur. Licet autem vitioſa illa cupiditas, non funditus ſtatim exſcindi, magna tamen ex parte, remedijs adhibitis, labefactari poteſt. Ne deſperemus fieri poſſe, quæ facta ſunt. Poſſunt autem ſenſim vitiorum

tiorum fomenta extingui, quæ momento vno extirpari nequeunt:

Tempore paret equus lentis animosus habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.

Quid ni etiam Adolescentum ætas, si frenis leniter motis regatur, tandem flectetur, atque ad saniorem perducetur mentem, si in tempore ceruix eorum placido subdatur iugo? Hanc ego spem de vobis, Adolescentes, concipiendo, aggredior in hoc libro (cui titulus PALAMEDES) primum explicare, deinde oppugnare ludum aleatorium, vt vos cupiditatum malarum voraginibus immersos adiuuem, ac emergere faciam, vt emersi, ac prauis aleæ cupiditatibus (quod faxit Deus Opt. Max.) liberati, ad meliorem mentem & ad honestiora exercitia reuertamini. Valete, & beneuolis animis accipitote hunc nostrum laborem, tanquam erga vos nostri boni affectus σημεῖον, ac desiderantis vestram salutem τεκμήριον.

Ad

Ad benevolum Lectorem.

BEnevole Lector, recte, meo quidem judicio, ait Poëta: *Amant alterna Camenæ:* nam, ut Seneca ſcribit: *danda eſt animis remiſſio, vt meliores acrioreſque requieti ſurgant.* Vt fertilibus agris non eſt imperandum, cito enim exhauriet illos nunquam intermiſſa fæcunditas; ita animorum impetus, aſſiduus labor frangit, vires vero recipient paulum reſoluti & remiſſi. Quas ne animo meo, indies negotiorum Eccleſiaſticorum mole gravato & preſſo, videar velle ſubtrahere, ideo remiſſius ſtudii genus aggreſſus, me ad aleam contuli, non eam in tabulis iaciendam, verum ex hominum ſocietate ejiciendam, nec non ex albo honeſtorum ludorum expungendam. Non eſt autem æquum, ut iſto genere ludi delectetur Chriſtianus, in quo uberrima vitiorum eſt copia. Fateor quidem, *aleas tractare, non videtur multis eſſe peccatum,* ut inquit Chryſoſtomus, *ſed tamen infinita mala vitæ, ea ſolent inferre:* adeo ut nemo mihi periculoſius ludere & laborare videatur, quam is, qui aleæ ſtudio trahitur.

Cuius ſtudio & amori ne quis immoretur, aut immoriatur: en hic me offero fidelem Ἀλεξίκακον ad noxiam illam ac peſtiferam cupiditatem, demonſtratis honeſtioribus

bus

bus ludis atque exercitiis ex animis adolescentum evellendam. Nec hoc alienum à meo, quo fungor, munere Ecclesiastico. *Misi autem jamdudum manum ad aratrum Domini*, (cum Bernardo loquor) *in Ecclesia Christi speculator factus sum, debitorque sapientibus & insipientibus:* Prædicare igitur non tantum debeo, sed etiam reprehendere delicta publica publice, tam scripto, quam dicto, juxta illud Apostoli 1. Timoth. cap. 5. vers. 20. *Eos qui peccant, coram omnibus argue, vt reliqui timeant.* Natura quidem contumax est humanus animus, in contrarium atque arduum nitens: at bonis juvandus præceptis, corrigendus dehortationibus, & interventu salutarium monitorum ad frugem revocandus. siquidem nihil tam præclarum, hominiq; conveniens esse potest, quam erudire homines ad rectam vitæ rectæ rationem (relictis vitiis) capessendam.

Atque in his habes, *Benevole Lector*, instituti operis caussam, & materiam; quam ut ordine conspicuo tractem, ac tibi tradam, distribui eam in partes tres, quarum prima Philologica; secunda Historica; tertia Ethica, seu moralis; quæ circa præcepta vitæ in melius mutandæ versatur. In priori parte paulo fui prolixior quam statueram, nec alia de causa, quam quod mihi quædam notatu dignissima &

ma & instituto nostro accommodatissima ab humanissimis & doctissimis viris erant suppeditata: quæ licet non mea, tamen operi intexere malui, quam te ijs priuare. Tu, *Lector Beneuole*, nostris laboribus feliciter fruere, &

Viue, vale: si quid nouisti rectius istis,
Candidus imperti, si non, his vtere mecum.

Bonis placuisse mihi, sat est: non enim curo istum ranarum chorum, quæ bonis litteris & litteratis obstrepere gaudent, quarum magnus vbique locorum est numerus. Quibus licet non satis apertum os aut lingua prompta videtur, quæ meditata pectore euoluat, nihilque poßint ad communem afferre fructum, nihilominus semper parum integre atque inconsiderate æstimant loquutum aut scriptum, quicquid alij aut scribunt, aut loquuntur. Natura pugnaces sunt, tantum vt sententijs & laboribus aliorum absque ratione contradicant; & aduersus peritos, peruicaces. Verum, istis fortiter neglectis, oportet nos ea sequi, & scribere, (quod felix faustumque sit) quæ maxime sunt in rem Iuuentutis Christianæ. His Vale iterum atque iterum.

In aleam.

ERgone lethali perdes, tu dira Voluptas, (ce?
Christicolas, tu melle tuo, tanquam altera Cir-
Alea Scylla vorax, species certissima furti,
Non contenta tui semel exhausisse profusas
Sectatoris opes, animum quoque perfida merges?
Quin etiam corpus, nimia dum torpet in vmbra,
Mille reples sæuis, requies vanissima, morbis:
Grande nefas, damnosa lues, scelerata libido,
Fœda, furax, infamis, iners, furiosa, ruina
Illex, & sacri contemptrix Numinis, & nex.
Hæc nimirum adfers tecum mala, tetra Voluptas.
Ne tanti ergo pio cuiquam sit ludere iactis
Sortibus, & tali dubios adsciscere casus:
Sed valeant talique vagi, chartæque nocentes,
Quæque alia incerto dant plurima damna rotatu.
Me, Musæ, in vestro iuratam adscribite cœtu
Sorti hostem, ludique tamen non nescium honesti.

Moni-

Monitum

Ad Iuuentutem.

Liciti lusus fugiantur, & alea fallax
Ne tibi iactetur: nam mala multa parit.
Concitat hæc rixas, pugnas, periuria, cædes,
Hæc grassatores, sacrilegósque facit.
Hinc etiam veteres vetuerunt legibus olim
Infames fieri, quos iuuat illa: liquet.
Nam nimium, turpis res est, & sordida, lusus
Hoc genus, ingenuo nec quoque digna viro.
Dæmonis instinctu sibi quod reperere maligni
Cum varijs Homines in sua damna dolis.
Perpendas animo quid in hoc certamine fiat,
Quam multis noceat dira cupido lucri.
Perditur inprimis, quo nil pretiosius, ipsum
Tempus: opes pereunt: hinc venit omne nefas;
Horrendas iactant voces, conuicia miscent,
Ensibus infestis in sua fata ruunt.
Vulnera per Christi *iurant, per Nummia* Patris,
Omnes per diuos, omnia perque sacra.
Quique semel barathrum fuerit delapsus in illud,
Haud vllis valeas hunc reuocare modis.

In Aleam, & Aleatores,

MARTIALIS MONERII

Elegia.

CÆca dedit gnatam caussarum inscitia Sortem,
Cuius cæcorum mox seges orta vtero est.
Extremum (vt perhibent) illi dedit Alea ventrem,
Non expectato præcoqua nata die.
Quæ mox prosiliens humentibus humida rimis
Fœcundi faceret ventris vt esse fidem,
Hanc produxit aquæ sobolem, quæ Lachryma vulgo est,
Nimirum humorem quod fuit humor agens.
Mox inconsultam pueris par reddita mentem
Protulit, atque inopes consiliorum animos.
Donec iam iuueni Baccho iuuenarier vna
Collibuit, rigido mox tumefacta Deo.
Ex quo, Mercurio in Cancrum inclinante, gemellos
Edidit, ingluuies, furtaque venter erant.
Et iam Marte superfœtans, confessa maritum,
Rixarum genuit, monstra timenda, luem.
Demum emensa pares annis muliebribus annos
Endeiæ voluit nomen habere Deæ.
Credo quod exhaustos aliena ad limina cogat,
Atque situ miseros sordidiore notat.
Quos ceu Circeis mutat Dea dira venenis,
Atque humili excelsa sistit ab arce loco.
O fœlix nimium priscis iuglandibus ætas,
Cum foret imberbi terra nouella Ioue.
Alea sola fuit puerilibus orta cachinnis,
Sæpius & collo nux repetita breui.
Tortus & in numerum plagoso verbere turbo,
Fluminis aut funda missus ad alta lapis.
Aut honor in triuiis equitata paludis arundo,
Troiaque confictis ludicra velitibus.

Alea

Alea sola senum, crepitacula, cottabus, olla,
Phænida, par, impar, lattages, astragali.
Ipsaque non pretium. sed erat victoria risus,
Poppysmi, plausus, serta, chorea, nuces.
Hibernus donec retineret in ædibus horror,
Iungeret & talus tecta propinqua mero.
Post, crescente Ioue, vna & progrediente furore,
Ludicra nummorum fœdera rupit amor.
Non tamen acris adhuc talos iactura notabat,
Maiorumque dabant lucra pusilla fidem.
Deuentum est sensim magnis, ceu parua fauilla
Quæ fuerat, summum mox rapit igne larem.
Continuo pueris licta nuce talus inhæsit;
Et senibus tali tessera facta vice est.
Inde Asini, Venus, atque Canes, & Senio dexter.
Et genus hoc varij prosiliere modi.
Frangere tum patrum cœpere peculia nati,
Hinc cœpit sobolis rem lacerare parens.
Et, velut exitio deesset satis ampla facultas,
Altera in hanc venit caussa fritillus opem;
Quod minuat, nam voce patrum minuisse friare est;
Aut quia sors sæuo consonet ipso freto.
Hæc veteres: Sed nos, quorum est vitiosior ætas,
Vt vitio, caussa vicimus & vitij.
Accessit picta damnosa inuentio charta;
Posterior facti tempore, clade prior.
Credo aliquis Dæmon, mundoque inimica voluntas,
Sparserit hac orbi tristia damna via:
Aut his picturis animas exerceat Orcus,
Vnde vt tormentis eliciat lachrymas.
Aut hac sorte vmbris flagrorum diuidat ictus,
Quot patiare Typhœu, quot patiare Pelops.
Quot iam Sysiphij montis labor impleat annos,
Quotque Ixioniæ sæcla terenda rotæ.
Quamque diu Lapithûm duret ceruicibus horror,
Cribraque Belidibus quam diuturna fluant.

Quin, si vera placent, tabulis legit Æacus illis
Ceu Hieroglyphicâ crimina cuncta notâ.
Non alio miseri cruciantur iudice Manes,
Sontibus hic testis, formula, lex, liber est.
Nos tamen exitij proles secura iocamur,
Et tegitur ludi nomine pernicies.
Nempe vnum superest, sibi quod meditata iuuentus
Thrax oblectandis dicitur esse animis:
In laqueum tecto pendentem immittere colla,
Stare globo, lauâ cultra tenere manu:
Mox, aut obtentum dextra præcidere funem,
Aut dare submoto pendula colla globo.
O extrema mali facies! iam summa tenemus:
Quid tandem adijcient sæcla futura sui?

INDEX

INDEX CAPITVM TRIBVS HIS DE ALEA LIBRIS COMPREHENSORVM.

Libro primo:

Libro secundo:

Libro tertio:

CAP.

DANIE-